

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirkkolain muuttamisesta, evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoamisesta sekä evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n ja evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kirkkolakia, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettua lakia ja evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annettua lakia sekä kumottavaksi evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annettu laki. Esityksessä ehdotetaan, että kirkon keskushallintoa koskevia säännöksiä muutetaan. Lisäksi esitykseen on yhdistetty kirkolliskokouksen ehdotukset kirkkolain muutoksista, jotka liittyvät kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoituksen uudistukseen ja tilintarkastusta koskevan lainsäädännön uudistukseen.

Kumottavaksi esitetyn evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain säännökset ehdotetaan tarpeellisilta osin otettaviksi kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen. Tämän vuoksi evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettua lakia ja evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annettua lakia ehdotetaan muutettaviksi viittaussäännösten osalta. Kirkon työmarkkinalaitoksen ja kirkkohallituksen suhdetta ehdotetaan selkeytettäväksi yhdistämällä työmarkkinalaitos lähemmäksi kirkkohallitusta samalla turvaten työmarkkinalaitoksen päätöksenteon riippumattomuus.

Kirkon ulkoasiain neuvosto lakkautettaisiin ja sen tehtävät siirrettäisiin piispainkokoukselle ja kirkkohallitukselle. Piispainkokoukselle siirrettäisiin asiat, jotka koskevat kirkon ykseyttä ja ekumeenisia suhteita sekä kirkon lähetystehtävää ja suhteita muihin uskontoihin. Kirkkohallitukselle siirrettäisiin asiat, jotka liittyvät kirkon työhön suomalaisten parissa ulkomailla ja kansainvälisen diakonian toteuttamiseen.

Piispainkokouksen kokoonpanoa muutettaisiin siten, että sen jäseniä olisivat vain piispat. Kenttäpiispalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus. Kirkkoneuvosten valinta kansliapäällikköä lukuun ottamatta siirtyisi kirkolliskokoukselta kirkkohallitukselle.

Kirkon eläkerahasto eriytettäisiin kirkon keskusrahastosta säätämällä kirkon eläkerahastosta kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä. Muutos olisi lainsäädäntötekkinen eikä vaikuttaisi eläke-toimintaan.

Kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoituksen uudistuksen johdosta kirkkolakiin lisättäisiin säännös perusteista, joiden mukaan kirkon keskusrahastolle maksettava rahoitus jaettaisiin edelleen seurakunnille ja seurakuntayhtymille. Perusteista päättäisi kirkolliskokous. Pääosa rahoituksesta jaettaisiin edelleen seurakunnille ja seurakuntayhtymille niille laissa säädetyistä yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Osa rahoituksesta voitaisiin käyttää suoraan kirkon yhteisen jäsenrekisterin ylläpidosta ja kehittämisestä kirkkohallitukselle aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi osa rahoituksesta voitaisiin ohjata suoraan kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon. Koska jatkossa seurakunnat eivät enää saisi yhteisöveron jako-osuutta, seurakuntien ja seurakuntayhtymien vuosittaisen keskusrahastomaksujen määräytymisperusteita tarkistettaisiin.

HE 75/2015 vp

Kirkkolain tilintarkastusta koskevia säännöksiä ehdotetaan muuttaviksi siten, että niissä otetaan huomioon vuoden 2016 alussa voimaan tuleva uusi tilintarkastusta koskeva lainsäädäntö.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
Kirkon keskushallinto.....	5
Valtion rahoitus seurakuntien yhteiskunnallisiin tehtäviin.....	8
Tilintarkastus.....	10
2.2 Pohjoismaiden luterilaisten kirkkojen keskushallinto.....	12
Ruotsin kirkko (Svenska kyrkan).....	12
Norjan kirkko (Den norske kirke).....	13
Tanskan kansankirkko (Den danske folkekirke).....	14
2.3 Nykytilan arviointi.....	15
Keskushallinnon viranomaisten tehtävät ja toimivaltakysymykset.....	15
Kirkolliskokous.....	15
Kirkon ulkoasiain neuvosto.....	16
Piispainkokous.....	16
Kirkkohallitus.....	17
Kirkon työmarkkinalaitos.....	17
Kirkon keskusrahasto.....	18
Valtion rahoitus kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin.....	18
Tilintarkastus.....	18
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	19
3.1 Tavoitteet.....	19
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	19
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	23
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	23
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	23
5 ASIAN VALMISTELU.....	24
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	25
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	25
1.1 Kirkkolaki.....	25
2 luku. Kirkkolaki ja muut kirkkoa koskevat säädökset.....	25
3 luku. Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako.....	25
6 luku. Henkilöstö.....	26
11 luku. Seurakuntayhtymä.....	27
15 luku. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous.....	27
20 luku. Kirkolliskokous.....	27
21 luku. Piispainkokous.....	29
22 luku. Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto, kirkon eläkerahasto ja kirkon työmarkkinalaitos.....	30
24 luku. Alistaminen ja muutoksenhaku.....	35
25 luku. Täydentäviä säännöksiä.....	35

HE 75/2015 vp

1.2	Laki evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoamisesta	35
1.3	Laki evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta	36
	2 luku. Virkaehtosopimus	36
1.4	Laki evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	36
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET	36
3	VOIMAANTULO	36
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	37
LAKIEHDOTUKSET VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.		
1.	Laki kirkkolain muuttamisesta	39
2.	Laki evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoamisesta	52
3.	Laki evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta	53
4.	Laki evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	54
LIITE		
RINNAKKAISTEKSTIT		
1.	Laki kirkkolain muuttamisesta	55
3.	Laki evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta	76
4.	Laki evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	77

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Kirkon keskushallinnon nykyinen hallintorakenne, toimivalta ja tehtävät perustuvat 1 päivänä tammikuuta 1994 voimaan tulleeseen kirkkolakiin (1054/1993), sen nojalla annettuun kirkkojärjestykseen (1055/1993) ja evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annettuun lakiin (827/2005) sekä niiden nojalla annettuihin ohjesääntöihin ja työjärjestyksiin. Keskushallintoa koskeviin säännöksiin on tehty vain joitakin kirkkohallituksen toimintaa koskevia vähäisiä muutoksia. Vuoden 2005 alusta Porvoon hiippakunnan hiippakuntaneuvostosta muodostettiin kirkkohallituksen ruotsinkielinen erillisyksikkö.

Esityksessä tarkastellaan kirkon keskushallinnon kokonaisuutta, sen eri toimielinten tehtäviä ja niiden toimivaltasuhteita. Esityksessä pyritään ottamaan huomioon muun muassa kirkon yhteiskunnallisen aseman muuttuminen ja jäsenmäärän pieneneminen, seurakuntien rakenneuudistusprosessi, valtion ja kuntien hallinnon kehittyminen ja keventyminen sekä kirkon kansainvälisten suhteiden lisääntyminen ja monipuolistuminen.

Vuoden 2016 alussa tulee voimaan evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoitusta koskeva uudistus. Seurakuntien oikeus osuuteen yhteisöveron tuotosta poistuu ja tilalle tulee lakisääteinen valtion rahoitus. Esitys sisältää uudistuksesta johtuvat muutokset kirkkolakiin.

Vuoden 2016 alussa tulee voimaan myös tilintarkastajien hyväksymis- ja tutkimusjärjestelmää sekä tilintarkastajien valvontaa koskeva kokonaisuudistus. Uudistus edellyttää muutoksia kirkkolain säännöksiin tilintarkastuksesta.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Kirkon keskushallinto

Kirkon yhteisessä hallinnossa ylintä päätösvaltaa käyttävä kirkolliskokous käsittelee asioita, jotka koskevat kirkon oppia ja työtä sekä kirkon lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta.

Kirkolliskokouksen jäseninä ovat hiippakuntien piispat, kenttäpiispa, 96 valittua edustajaa, joista 32 on pappeja ja 64 maallikkoja, saamelaiskäräjien valitsema saamelaisten edustaja sekä valtioneuvoston määräämä edustaja. Läsnaolo- ja puheoikeus on kirkkoneuvoksilla (6) ja lainoppineilla asiantuntijoilla (2). Kirkolliskokouksen 96 edustajaa valitaan neljäksi vuodeksi vaalilla. Pappisedustajien vaalissa äänioikeutettuja ovat hiippakunnan papit ja maallikkoedustajien vaalissa seurakuntien kirkkovaltuustojen sekä seurakuntayhtymissä seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen maallikkojäsenet.

Kirkolliskokouksen puheenjohtajana toimii arkkipiispa. Kirkolliskokous vahvistaa itselleen työjärjestyksen, valitsee kaksi varapuheenjohtajaa ja asettaa tarvittavat valiokunnat. Käytännöksi on vakiintunut, että varapuheenjohtajiksi valitaan maallikoita. Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain viikon mittaiseen istuntoon touko- ja marraskuun alussa. Asioiden vaatiessa myös ylimääräisten istuntojen järjestäminen on mahdollista.

Kirkolliskokoukselle voivat tehdä esityksiä piispainkokous, kirkkohallitus ja hiippakuntavaltuustot. Edustajilla on aloiteoikeus. Kun asia koskee raamatunkäännöksen, kristinopin, virsikirjan, kirkkokäsikirjan, messusävelmistön tai kirkkojärjestyksen hyväksymistä tai kirkon uskoa ja oppia koskevaa kysymystä, niihin pohjautuvaa periaatteellista kannanottoa taikka kirkkolain säätämistä, muuttamista tai kumoamista, asia käsitellään kahdessa käsittelyssä ja sen hyväksyminen vaatii kolmen neljäsosan määränemmistökannatuksen.

Piispainkokous käsittelee kirkon uskoa, julistusta ja työtä sekä hiippakuntien hallintoa ja hoitoa koskevia asioita, tekee esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle sekä suorittaa muut sille kirkkolaisissa tai kirkkojärjestyksessä annetut tehtävät. Muut tehtävät tarkoittavat etupäässä erilaisten hengellisessä työssä olevien viranhaltijaryhmien koulutusta sekä jumalanpalvelusta, kirkollisia toimituksia tai opetusta koskevia asioita, joista piispainkokous voi antaa täytäntöönpanomääräyksiä. Piispainkokoukselle on annettava tilaisuus antaa asiasta lausunto ennen kuin kirkolliskokous päättää hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännöksen, kristinopin, virsikirjan, kirkkokäsikirjan ja messusävelmistön tai kun se käsittelee kysymyksiä, jotka käsittelevät kirkon uskoa ja oppia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja.

Piispainkokous nimeää kirkkohallitukseen kaksi piispaa neljäksi vuodeksi kerrallaan sekä neljäksi vuodeksi kerrallaan piispan, joka osallistuu kirkon työmarkkinalaitoksen kokouksiin läsnäolo- ja puheoikeuksin.

Piispainkokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat, kenttäpiispa sekä jokaisen tuomiokapitulin keskuudestaan määräämä asessori. Piispainkokouksen puheenjohtaja on arkkipiispa. Aloiteoikeus piispainkokouksessa on piispainkokouksen jäsenillä, kirkolliskokouksella, tuomiokapituleilla, kirkkohallituksella ja kirkolliskokouksen sen yhteyteen perustamilla toimielimillä sekä kirkon työmarkkinalaitoksella. Piispainkokous vahvistaa itselleen työjärjestyksen.

Kirkkohallitus hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa. Kirkkohallitus on kirkon yleishallintoviranomainen. Se valmisteleo asioita kirkolliskokoukselle ja toimeenpanee sen päätöksiä sekä koordinoi kokonaiskirkon toimintaa.

Kirkkohallituksen päätöksentekuelimiä ovat täysistunto ja virastokollegio. Kirkkohallituksen täysistunnon jäseniä ovat arkkipiispa puheenjohtajana, kirkolliskokouksen valitsemat yhdeksän maallikkoa ja kaksi pappia sekä piispainkokouksen valitsemat kaksi piispaa.

Kirkkohallituksen jaostoille, virastokollegiolle tai kirkkohallituksen viranhaltijoille voidaan kirkkojärjestyksessä määrätyissä rajoissa antaa oikeus ratkaista asioita kirkkohallituksen puolesta. Kirkkohallituksella on oikeus siirtää toimivaltaansa kirkon keskusrahaston eläkerahaston varojen sijoittamista koskevissa asioissa asettamalleen kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunnalle. Toimivallan siirron nojalla tehdyt päätökset voidaan kirkkojärjestyksessä määrätyllä tavalla siirtää kirkkohallituksen ratkaistaviksi.

Kirkkohallituksen tehtäväksi säädetään kirkkolain 22 luvun 2 §:n 1 momentin 9 a kohdassa hoitaa seurakunnille kuuluvia palkanlaskennan ja kirjanpidon tehtäviä. Näitä tehtäviä on hoitanut vuoden 2012 alusta kansliapäällikön alaisuudessa toimiva Kirkon palvelukeskus.

Kirkkohallituksen tehtävistä sekä täysistunnolle kuuluvista asioista ja virastokollegiolle kuuluvista asioista määrätään tarkemmin kirkkohallituksen ohjesäännössä.

Kirkon ulkoasiain neuvoston tehtävänä on hoitaa kirkon suhteita muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin, päättää yhdessä arkkipiispan kanssa kirkon edustami-

sesta näissä asioissa, johtaa kirkkohallituksen ulkoasiain osaston toimintaa sekä valita Kirkon Ulkomaanavun säätiön hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet. Kirkon ulkoasiain neuvostolle on annettu kirkkojärjestyksellä ja kirkkohallituksen ohjesäännöllä myös omaa ratkaisuvalltaa ulkoasioiden hoitoa koskeissa asioissa.

Kirkolliskokous valitsee kirkon ulkoasiain neuvostoon neljäksi vuodeksi kymmenen jäsentä ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen. Neuvoston puheenjohtaja on arkkipiispa. Kirkkohallituksen ohjesäännön 19 §:n 2 kohdan mukaan neuvosto johtaa ulkoasiain osaston toimintaa. Hallinnollisesti kirkkohallituksen ulkoasiain osasto on osa kirkkohallituksen virastoorganisaatiota.

Kirkon työmarkkinalaitos on evankelis-luterilaisen kirkon, seurakuntien ja seurakuntayhtymien edunvalvontaa työmarkkina-asioissa hoitava viranomaisen. Kirkon työmarkkinalaitos on yksi Suomen työmarkkinoiden keskusorganisaatioista (työmarkkinakeskusjärjestö). Työmarkkinalaitoksen toimivalta tehdä kirkkoa ja seurakuntia sitovia virka- ja työehtosopimuksia niiden puolesta perustuu kirkkolain 22 luvun 9 §:ään ja kirkon työmarkkinalaitoksesta annettuun lakiin (827/2005).

Kirkon työmarkkinalaitoksen päättävä toimielin on neljäksi vuodeksi valittava valtuuskunta. Sen muodostavat 11 kirkolliskokouksen valitsemaa jäsentä, joilla kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Valinnan suorittavat ne kirkolliskokouksen edustajat, joiden palvelussuhteen ehtoja kirkon virkaehtosopimus tai työehtosopimus eivät koske. Käytäntönä on, ettei valtuuskunnan jäseneksi valita kirkkoon palvelussuhteessa olevaa henkilöä ja että valituilla on työelämän erityisasiantuntemuksen lisäksi luottamushenkilönä yhteys seurakuntahallintoon. Valtuuskunta valitsee itselleen puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa sekä vahvistaa itselleen työjärjestyksen. Valtuuskunnan kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus kirkkohallituksen määräämällä henkilöllä ja piispainkokouksen määräämällä piispalla.

Kirkon työmarkkinalaitoksen talousarvio ja tilinpäätös ovat osa kirkon keskusrahaston talousarviota ja tilinpäätöstä. Kirkkohallituksen yhteydessä olevan toimiston henkilökunta huolehtii asioiden valmistelusta, esittelystä ja täytäntöönpanosta. Työmarkkinalaitoksen henkilöstö on kirkkohallituksen henkilökuntaa. Toimiston viroista sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden ottamisesta ja erottamisesta työmarkkinajohtajan virkaa lukuun ottamatta päättää kirkkohallitus. Työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan ja toimiston henkilökunnan kiinteästä suhteesta johtuu, että kirkkohallitus hyväksyy johtosäännön työmarkkinalaitoksen toimiston henkilöstön osalta työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan esityksestä.

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahaston talousarvion mukaisesti eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamiseen, taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien ja seurakuntayhtymien tukemiseen sekä seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntarakenteen kehittämiseen, hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon menoihin sekä kirkon yhteisiin tarkoituksiin sekä muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen. Kirkon keskusrahasto toimii kirkon eläkelaitoksena ja huolehtii sen tehtävistä siten kuin siitä erikseen säädetään.

Kirkon keskusrahasto rahoittaa kirkon yhteisen toiminnan kirkkohallituksessa ja hiippakunnissa ja vastaa lisäksi kirkon eläkelaitoksen rahoituksesta. Kirkon palvelukeskuksen taloutta hoidetaan niin ikään kirkon keskusrahaston osana, mutta toiminta rahoitetaan asiakkailta perittävillä palvelumaksuilla. Rahoitus kerätään seurakunnilta erilaisina maksuina sekä markkinoilta sijoitustoiminnan tuottoina. Kirkon keskusrahasto on julkisoikeudellinen oikeushenkilö, jolla ainoana keskushallinnon toimijoista on Y-tunnus. Kaikki keskushallinnon omaisuus on kir-

kon keskusrahaston nimissä. Keskusrahasto on toimija myös suhteessa verottajaan ja muihin virallisiin tahoihin.

Keskusrahaston hallituksena toimii kirkkohallitus. Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyy ja allekirjoittaa keskusrahaston tilinpäätöksen ja hyväksyy keskusrahaston toiminta- ja taloussuunnitelman sekä esittää ne edelleen kirkolliskokoukselle, joka ylimpänä päättävänä toimielimenä vahvistaa tilinpäätöksen, myöntää vastuuvapauden sekä hyväksyy toiminta- ja taloussuunnitelman.

Eläkerahaston sijoitustoimintaan liittyvissä asioissa päätösvaltaa on siirretty kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunnalle. Kirkkohallitus nimittää toimikaudekseen johtokunnan jäsenet. Johtokunta raportoi vuosittain toiminnastaan sekä sijoitus- ja riskienhallintasuunnitelmistaan.

Hallinnollisesti kirkon keskusrahasto kuuluu kirkkohallituksen organisaatioon siten, että kirkkohallituksen ohjesäännön 11 §:n mukaan talousosastona toimii kirkon keskusrahasto. Talousosaston johtajana toimiva kirkkoneuvos on myös kirkon keskusrahaston johtaja.

Valtion rahoitus seurakuntien yhteiskunnallisiin tehtäviin

Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnat ja seurakuntayhtymät tuottavat useita yhteiskunnallisia palveluja osana toimintaansa. Seurakuntien sosiaalisia palveluja ovat diakonia, perheneuvonta ja sairaalasielunhoito. Seurakuntien toimintaan kuuluu myös lapsi- ja nuorisotyö. Osa yhteiskunnallisista tehtävistä on kuitenkin erityislailla seurakunnille annettuja.

Hautausvoimilain (457/2003) 3 §:n mukaan seurakunnat ja seurakuntayhtymät toimivat yleisten hautausmaiden ylläpitäjinä. Niillä on myös velvollisuus vaadittaessa osoittaa hautasija vainajalle, jonka kotikunta oli kuolinhetkellä seurakunnan tai seurakuntayhtymän alueella. Jollei vainajalla ollut kuolinhetkellään kotikuntaa Suomessa, edellä mainittu velvollisuus on sillä seurakunnalla tai seurakuntayhtymällä, jonka alueella vainaja kuollessaan asui. Seurakunta tai seurakuntayhtymä on myös velvollinen vaadittaessa osoittamaan hautasijan sellaiselle kuolinhetkellä ulkomaille asuneelle Suomen kansalaiselle, jonka viimeinen kotikunta ennen ulkomaille muuttamista oli seurakunnan tai seurakuntayhtymän alueella. Lisäksi seurakuntien tulee ylläpitää erillisiä tunnustuksettomia hautausmaita. Seurakunnilla tai seurakuntayhtymillä on velvollisuus pyynnöstä osoittaa hautasija tällaiselta alueelta. Tunnustukseton hautausmaahan ei saa sijaita kohtuuttoman kaukana seurakunnan tai seurakuntayhtymän alueesta. Seurakunnat ylläpitävät myös sankarihautausmaita. Lisäksi maan krematoriot yhtä lukuun ottamatta ovat seurakuntien omistuksessa.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 48 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon viranomaisen on pyydettyä annettava todistuksia, otteita tai näitä vastaavia muita yksittäisiä kirjallisia selvityksiä hallussaan olevista, ennen uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) voimaantuloa pidentyistä kirkollisista väestörekistereistä ja niihin kuuluvista asiakirjoista. Kun edellä mainittujen kirkollisten viranomaisten jäsenrekisteriä pidetään säännöllisesti ajan tasalla väestötietojärjestelmän tiedoilla, on seurakunnilla myös oikeus luovuttaa kirjallisesti jäsenistään yksittäisiä tietoja henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi. Kasteen ja avioliittoon vihkimisen yhteydessä seurakunnat tekevät rekisterimerkintöjä, jotka välittyvät väestörekisteriin. Seurakunta voi myös toimittaa avioliiton esteiden tutkinnan, jos ainakin toinen kihlakumppaneista on kirkon jäsen.

Vuoden 2012 aikana otettiin käyttöön kirkon yhteinen jäsenrekisteri, johon koottiin aiemmin seurakunnissa pidettyjen jäsentietojärjestelmien tiedot. Tavoitteena on myös digitoida vanhat kirkonkirjat osaksi yhteistä jäsenrekisteriä. Seurakunnat ja seurakuntien muodostamat keskusrekisterit ovat edelleen rekisterinpitäjiä, mutta kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, tietohallinnosta ja tietoturvasta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä ja sähköisestä arkistoinnista. Lisäksi kirkkohallituksen on pidettävä käyttöoikeusrekisteriä niistä henkilöistä, joille on myönnetty oikeus jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Kirkkohallituksen on myös pidettävä jäsenrekisterin tietojen käsittelystä lokirekisteriä käytön seurantaa, valvontaa ja suojausta varten.

Kirkon keskusrahasto vastaa kirkkohallituksen vastuulla olevien jäsenrekisteriin liittyvien tehtävien kustannuksista. Vuositasolla näiden on arvioitu olevan yhteensä 2 miljoonaa euroa. Kustannukset aiheutuvat jäsentietojärjestelmän ylläpito- ja kehittämiskustannuksista, käyttöpalveluista sekä kirkkohallituksen henkilöstötarpeista. Ilman jäsenrekisterin ylläpitoa kirkonkirjojen tietokantaa ei pidettäisi säännöllisesti ajan tasalla väestötietojärjestelmän tiedoilla eikä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 48 §:n mukainen palvelu kirkon jäsenille olisi mahdollista.

Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) ja kirkkolain (1054/1993) perusteella seurakuntien ja seurakuntayhtymien hoidettavaksi kuuluu myös niiden omistuksessa oleva kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimistojen ylläpito. Rakennussuojelulainsäädännössä päädyttiin 1960-luvulla ratkaisuun, että tuolloin säädetty laki kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta (572/1964) oli rakennussuojelua koskeva yleislaki, jota täydensivät kirkollisen rakentamisen osalta kirkkolakiin sisällytetyt säännökset. Tämä kahtiajako on säilytetty nykyisessä lainsäädännössä, ja kirkollisten rakennusten suojelusta säädetään kirkkolain 14 luvussa. Kirkollisten rakennusten suojelu kohdistuu myös rakennuksen kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taideteoksiin sekä piha-alueeseen.

Kun kirkollisten rakennusten suojelusta säädetään kirkkolaissa, myös rakennussuojelun kustannukset ovat jääneet kirkon ja seurakuntien vastuulle.

Osa hautaustoimen kustannuksista katetaan hautaustoimilain 6 §:n ja kirkkolain 17 luvun 9 §:n mukaisilla hautaustoimen maksuilla. Myös kirkonkirjoista annettavista todistuksista, otteista ja näitä vastaavista selvityksistä peritään kirkkolain 16 luvun 11 §:n mukaan määrätty maksu. Edellä mainittujen yhteiskunnallisten tehtävien nettokulut ovat seurakunnille ja seurakuntayhtymille vuosina 2009–2013 olleet (milj. €):

	2009	2010	2011	2012	2013
Hautaustoimi	106,4	109,3	114,1	112,5	106,8
Väestökirjanpidon tehtävät*	3,9	4,5	4,5	4,6	4,4
Kulttuuriperinnön ylläpito	14,9	14,3	18,5	21,9	14,1

* Sisältää vain arvioidun väestökirjanpidon tehtävien osuuden kirkonkirjojenpidon nettokuluista.

Valtion osallistumisesta seurakuntien ja seurakuntayhtymien yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen on aiemmin säädetty ainoastaan hautaustoimen osalta

HE 75/2015 vp

hautaustoimilaissa. Sen 22 §:n mukaan yleisten hautausmaiden ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin käytettävissä olevasta rahoituksesta on säädetty erikseen. Hallituksen esityksessä hautaustoimilaksi (HE 204/2002 vp) todetaan olevan perusteltua, että valtio huolehtii seurakuntien taloudellisista edellytyksistä yleisten hautausmaiden hoitamiseen. Esityksen perusteissa tuodaan esille, että nykyisellään rahoitus sisältyy evankelis-luterilaisten seurakuntien yhteisöveron tuotosta saamaan osuuteen.

Tuloverolain (1536/1992) ja verontilityslain (532/1998) perusteella seurakunnille maksettavaa yhteisöveron jako-osuutta on pidetty tapana rahoittaa seurakuntien ja seurakuntayhtymien edellä mainittuja yhteiskunnallisia tehtäviä, vaikka sitä ei olekaan verolainsäädännössä osoitettu nimenomaisesti näiden tehtävien kustannusten kattamiseen.

Valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annettussa laissa (430/2015, *jäljempänä rahoituslaki*) säädetään uudesta rahoitusmuodosta edellä mainittuihin seurakuntien yhteiskunnallisiin tehtäviin. Laki tulee voimaan vuoden 2016 alussa. Samalla seurakuntien oikeus yhteisöveron tuottoon lakkaa.

Lain mukaan valtion rahoitus myönnetään vuosittain evankelis-luterilaiselle kirkolle. Rahoituksen määrä on 114 miljoonaa euroa vuonna 2016 ja sen määrää korotetaan vuosittain kulutajahintaindeksin muutoksen perusteella. Rahoituksen määrä on laskennallinen ja se kattaa seurakuntien kirjanpitoon perustuvien laskelmien mukaan noin 80 prosenttia tehtävien kokonaiskustannuksista.

Rahoitus maksetaan kirkon keskusrahastolle kuukausittain yhtä suurina erinä. Rahoituslain 3 §:n 2 momentin mukaan korvauksen jakamisesta edelleen kirkon keskusrahastosta seurakunnille ja seurakuntayhtymille säädetään erikseen. Esityksen perusteluissa todetaan tarkoituksena olevan, että kirkon keskusrahasto jakaa valtion rahoituksen pääosin edelleen seurakunnille ja seurakuntayhtymille ottaen huomioon yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisesta aiheutuvien kustannusten jakautuminen seurakuntien kesken. Kirkon keskusrahastolle yhteiskunnallisiin tehtäviin liittyviä kustannuksia syntyy kirkon yhteisen jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, tietohallinnosta ja tietoturvallisuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä ja sähköisestä arkistoinnista huolehtimisesta. Lisäksi rahoituslaissa säädetään kirkon keskusrahastolle velvollisuus toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle sen määräämät hautaustoimen, väestökirjanpidon ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvien tehtävien kustannusten seurantaa varten tarvittavat tiedot.

Kirkon keskusrahastosta myönnetään seurakunnille ja seurakuntayhtymille verotulojen täydennystä ja harkinnanvaraista avustusta. Harkinnanvaraisena avustuksena taloudellisesti heikossa asemassa oleville seurakunnille ja seurakuntayhtymille on myönnetty vuosittain avustuksia rakennustoimintaan sekä hautausmaa-avustuksia noin 4,5 miljoonaa euroa vuodessa sekä kirkollisen esineistön konservointiin noin 100 000 euroa vuodessa.

Tilintarkastus

Kirkkolain 15 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan seurakunnan ja seurakuntayhtymän kirjanpito-velvollisuudessa, kirjanpidossa, tilinpäätöksessä ja tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä kirjanpitolaissa (1336/1977) ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään. Lisäksi kirkkolain 17 a luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään, että hiippakunnan talouden hoitoon sovelletaan soveltuvin osin, mitä seurakunnan ja seurakuntayhtymän talouden hoitamisesta kirkkolaisissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään. Lisäksi kirkkolaisissa säädetään siitä, että kirkon eläkerahaston sijoitustoimintaa valvoo Finanssivalvonta, jonka toimivallasta ja valvontamaksuista säädetään erikseen.

Kirkkojärjestyksen 15 luvun 7—9 §:ssä on tarkempia säännöksiä muun muassa tilintarkastajien valinnasta, kelpoisuudesta, erottamisesta ja eroamisesta, tehtävistä sekä tilintarkastusker- tomuksesta ja sen käsittelystä seurakunnan toimielimissä.

Vuoden 2016 alussa voimaan tulevassa tilintarkastuslainsäädännön uudistuksessa yksityisen ja julkisen sektorin tilintarkastajajärjestelmät yhdistetään ja yhtä uutta järjestelmää koskeva sääntely keskitetään tilintarkastuslakiin (1141/2015). Tilintarkastuksen sisältöä ei esitetä muu- tettavaksi.

Tilintarkastajien tutkintojärjestelmä muodostuu jatkossa tilintarkastajien perustutkinnosta, jol- la varmistetaan kaikille tilintarkastajille yhtenäinen perusosaaminen. Peruspätevyiden hyväk- symisedellytykset täyttäisivät EU:n tilintarkastusdirektiivissä tilintarkastajille asetetut vaati- mukset. Näistä tilintarkastajista käytetään ammattinimikettä HT-tilintarkastaja. Perustutkintoa olisi mahdollista täydentää kahdella tutkinnolla, joista toisessa erikoistuttaisiin yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksiin ja toisessa julkishallinnon ja -talouden tilin- tarkastuksiin. Erikoistumistutkinnon suorittaminen on edellytyksenä sille, että tilintarkastaja saa erikoispätevyiden. Tilintarkastajille voidaan hyväksyä kahdenlaisia erikoispätevyyksiä, joista yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajan ammattinimike on KHT- tilintarkastaja ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen erikoistuneen ammattinimike on JHT-tilintarkastaja.

Tilintarkastajien valvonta keskitetään yhdelle valvojalle, joka toimii osana Patentti- ja rekiste- rihallitusta. Tarkastusvalvonnassa toimii ratkaisutoiminnassaan itsenäinen tilintarkastuslautaku- nta, jolla on lailla säädettyä ratkaisovaltaa esimerkiksi tilintarkastustoiminnan seuraamus- asioissa. Tilintarkastusvalvonnan päätöksistä haetaan ensi vaiheessa oikaisua tilintarkastuslau- takunnalta. Oikaisuvaatimuksen perusteella annettua päätöksestä valitetaan Helsingin hallin- to-oikeuteen ja sen päätöksestä voi edelleen hakea valituslupaa korkeimmalta hallinto- oikeudelta.

Uusi tilintarkastuslaki on yleislaki, jolla on saatettu voimaan EU:n tilintarkastusta koskeva sääntely, ei kuitenkaan huhtikuussa 2014 Euroopan parlamentin ja neuvoston antamaa direk- tiiviä tilinpäätösdirektiivin muuttamisesta (2014/56/EU) eikä asetusta yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komis- sion päätöksen 2005/909 EY kumoamisesta (537/2014). Uusien säädösten implementointiin liittyvän sääntelyn valmistelu alkaa työ- ja elinkeinoministeriössä myöhemmin.

Uutta tilintarkastuslakia sovelletaan, jollei laissa toisin säädetä, kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastukseen. Tilintarkastuslakia sovelletaan myös erikseen säädetyn osin toimintaan, johon muutoin sovelletaan julkishallin- non ja talouden tilintarkastuksesta annettua laki (1142/2015). Nämä säännökset koskevat tilin- tarkastajien hyväksymis- ja valvontajärjestelmää ja näihin liittyviä velvoitteita kuten ammatti- taidon ylläpitämistä koskevaa velvoitetta sekä säännöstä päävastuullisesta tilintarkastajasta.

Tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajajärjestelmän lisäksi velvollisuudesta toimittaa ti- lintarkastus, tilintarkastuksen sisällöstä ja tilintarkastajaa koskevista seikoista kuten ammatti- eettisistä periaatteista, hyvän tilintarkastustavan velvoittavuudesta, aineiston säilyttämisestä ja tilintarkastajan riippumattomuudesta, esteellisyydestä sekä salassapitovelvollisuudesta.

Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta on julkishallinnon ja -talouden tilintarkas- tusta koskeva yleislaki, jota sovelletaan siltä osin kuin muussa laissa ei toisin säädetä. Muussa laissa voidaan säätää myös laajemmin tai kokonaan toisin esimerkiksi tilintarkastuslain sovel- tamisesta, jolloin julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia ei sovelleta.

Lakia sovelletaan myös tilintarkastusta suorittavan tilintarkastajan ammattinimikkeestä riippumatta eli riippumatta siitä, onko tilintarkastajaksi valittu JHT-, KHT- tai HT-tilintarkastaja vai tilintarkastusyhteisö. Laissa säädetään myös niistä tilintarkastuslain säännöksistä, joita sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tarkastukseen. Tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslain säännöksiä tilintarkastajan kelpoisuudesta, päävastuullisesta tilintarkastajasta, tilintarkastajan erottamisesta ja eroamisesta, tietojen antamisesta seuraavalle tilintarkastajalle sekä tilintarkastajan ammattieettisistä periaatteista. Tilintarkastuslaissa säädetään myös tilintarkastajien hyväksymisestä ja valvonnasta.

Laki julkishallinnon ja -talouden tarkastamisesta on olennaisesti suppeampi kuin tilintarkastuslaki. Lakiin ei ole sisällytetty tilintarkastusta koskevaa EU:n sääntelyä siten kuin tilintarkastuslakiin, sillä tilintarkastusdirektiivi ei koske julkisyhteisöjen tilintarkastusta. Lain soveltamisalan lisäksi laissa säädetään tilintarkastajan määritelmästä, päävastuulliseen tilintarkastajaan sovellettavista säännöksistä, tilintarkastajan riippumattomuudesta ja virkavastuusta, tilintarkastajan esteellisyydestä, hyvästä tilintarkastustavasta, tilintarkastuskertomuksesta, tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta, rangaistussäännöksistä ja vahingonkorvausvelvollisuudesta.

Kunnissa sovelletaan yleislakina lakia julkishallinnon ja -talouden tarkastuksesta, jota täydentävät kuntalakiin otetut säännökset tarkastuslautakunnasta, tilintarkastuksesta, tilintarkastajan tehtävistä, tilintarkastajan tietojensaantioikeudesta sekä tilintarkastuskertomuksesta ja sen käsittelystä.

2.2 Pohjoismaiden luterilaisten kirkkojen keskushallinto

Ruotsin kirkko (Svenska kyrkan)

Ruotsin kirkon keskushallinto vastaa kirkon yhteisistä asioista: kirkon sisäisestä norminannosta, yhteisestä tiedotuksesta, koulutuksesta, kansainvälisistä yhteyksistä, kansainvälisestä diakoniasta ja lähetyksestä sekä kirkon äänen ja kannanottojen tuomisesta esiin yhteiskunnassa ja kansainvälisesti.

Keskushallinnon ylin päättävä toimielin on kirkolliskokous (kyrkomötet), jonka 251 jäsentä valitaan suoralla kirkollisvaalilla. Piispoilla on kirkolliskokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus, mutta he eivät ole jäseniä ellei heitä erikseen valita. Kirkolliskokous valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa. Kaksi kertaa vuodessa kokoontuva kirkolliskokous päättää muun muassa kirkkojärjestyksen hyväksymisestä ja muuttamisesta, kirkkokäsikirjasta ja virsikirjasta. Kirkolliskokouksen alaisuudessa on neuvostoja, jotka suunnittelevat ja järjestävät kirkon työtä. Tällaisia ovat kansainvälisen lähetysten ja diakonian neuvosto, ulkoasioiden neuvosto sekä koulutus-, tutkimus- ja kulttuurineuvosto.

Kirkolliskokouksen päätökset valmistelee ja panee täytäntöön kirkkohallitus (kyrkostyrelsen), joka edustaa kirkolliskokousten istuntojen välillä Ruotsin kirkko -nimistä yksityisoikeudellista uskonyhteisöä. Sillä on myös hallinnollisia tehtäviä, ja kirkolliskokouksen väliaikoina se kantaa päävastuun kirkon toiminnasta valtakunnan tasolla. Kirkolliskokous valitsee kirkkohallituksen jäsenet neljä vuotta kestäväksi toimikaudeksi. Valittujen 14 jäsenen lisäksi jäsenenä on arkkipiispa, joka on puheenjohtaja virkansa puolesta. Jäsenillä on varajäsenet ja arkkipiispalla kirkolliskokouksen valitsema sijainen. Kirkkohallituksen virastona toimii Uppsalassa sijaitseva kirkkokanslia (kyrkokansliet), jonka toimintaa johtaa pääsihteeri (generalsekreterare).

Piispainkokous (biskopsmötet) käsittelee teologisia ja opillisia asioita. Piispainkokouksen jäseninä ovat kulloinkin virassa olevat piispat. Puheenjohtajana toimii arkkipiispa tai hänen esytneenä ollessaan vanhin virassa oleva piispa.

Kirkolliskokouksessa käsiteltäviä opillisia kysymyksiä varten on oppineuvosto, joka antaa asioista lausunnon ennen kirkolliskokouksen päätöstä. Neuvoston jäseninä ovat piispat ja kirkolliskokouksen valitsevat kahdeksan jäsentä sekä arkkipiispa puheenjohtajana. Voidakseen poiketa neuvoston kannasta kirkolliskokouksen tulee tehdä päätöksensä kahden kolmasosan enemmistöllä.

Kirkkohallituksen kirkkokanslian kansainvälinen osasto (internationella avdelningen) huolehtii yhteistyöstä muiden kirkkojen ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Kansainvälinen osasto huolehtii myös työntekijöiden lähettämisestä ulkomaille ja humanitaarisesta avusta. Kirkolliskokouksen ekumeniavaliokunta valmistelelee kirkkojen välisiä ja ekumeenisia asioita, jotka koskevat työtä ulkomailla asuvien ruotsalaisten parissa sekä kansainvälistä lähetystä ja diakoniaa.

Ruotsin kirkon työnantajien edunvalvonta, neuvonta- ja koulutusorganisaationa toimii Ruotsin kirkon työnantajaorganisaatio (Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, SKA). Sen tehtäviin kuuluu sopimustoiminnan ohella hautausmaa- ja kiinteistöasioihin liittyvää neuvontaa sekä koulutustoimintaa. SKA on oikeudelliselta muodoltaan yhdistys, ja sen hallintoeliminä ovat jäsen seurakuntien edustajien hiippakunnallisissa työnantajakonferensseissa (arbetsgivar konferens) valitsema 65-jäseninen valtuuskunta ja valtuuskunnan valitsema 11-jäseninen hallitus.

Norjan kirkko (Den norske kirke)

Norjan kirkko oli vuoteen 2012 saakka valtiokirkko ja luterilainen uskonto maan virallinen uskonto. Valtio kirkkojärjestelmä purettiin olennaisilta osiltaan parlamentin toukokuussa 2012 päättämällä perustuslakimuutoksella. Perustuslain 16 §:n mukaan kaikilla kuningaskunnan kansalaisilla on uskonnonvapaus, Norjan evankelis-luterilainen kirkko pysyy Norjan kansan kirkkona, ja valtio tukee sitä. Perustuslakimuutos astui voimaan heti suurkäräjien hyväksytyä sen. Käytännössä perustuslakimuutoksesta seuraavien toimenpiteiden vieminen käytäntöön kestää useita vuosia ja edellyttää lainsäädäntötoimia.

Perustuslakimuutoksen jälkeenkin valtion kirkkohallinnon johdossa on käytännössä kirkollisministeriö (Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet), joka johtaa kirkollisen lainsäädännön valmistelua sekä antaa täytäntöönpanomääräyksiä. Kirkon omilla edustajilla on nykyisin keskeinen asema valmistelutehtävissä.

Kirkon keskushallinnon elimiä ovat kirkolliskokous (Kirkemøtet), kirkon keskusneuvosto (sentralkirkelige råd, Kirkerådet), piispainkokous (Bispemøtet) ja Norjan kirkon oppineuvosto (Læremnd). Kirkon keskushallinnon, samoin kuin hiippakuntahallinnon, kustannukset maksetaan valtion varoista.

Kirkolliskokous aloitti toimintansa vuonna 1984. Se on lähinnä hiippakuntaneuvostojen yhteinen kokous. Jokaiseen hiippakuntaneuvostoon kuuluu piispa, pappien valitsema pappi, muiden kirkon viranhaltijoiden valitsema maallikkojäsen sekä neljä seurakuntaneuvostojen valitsemaa maallikkoa. Lisäksi kirkolliskokouksen jäseninä ovat viisi hiippakuntaneuvostojen ulkopuolelta valittua jäsentä ja kolmen teologisen tiedekunnan edustajat. Kirkolliskokouksen toimikausi on neljä vuotta, ja istunto pidetään kerran vuodessa. Kirkolliskokouksen tulee käsitellä kirkon yhteisiä asioita, herättää ja edistää kristillistä elämää seurakunnissa, edistää yhteistyötä kirkossa sekä huolehtia kirkon saamelaisuudesta ja kansainvälisistä ja ekumeenisista suh-

teista. Kirkolliskokouksen alaisuudessa toimii kirkkojenvälisten asiain neuvosto sekä saamelaiden kirkollinen neuvosto.

Kirkon keskusneuvosto on toiminut vuodesta 1969. Siihen kuuluu kymmenen kirkolliskokouksen nelivuotiskaudeksi valitsemaa maallikkoa sekä neljä pappia. Kaikkien hiippakuntaneuvostojen tulee olla edustettuina. Piispainkokous nimeää jäseneksi yhden piispan, joka pääsääntöisesti on piispainkokouksen puheenjohtaja. Keskusneuvoston puheenjohtajana on maallikko. Kirkon keskusneuvoston tehtävänä on valmistella kirkolliskokouksessa käsiteltävät asiat, tehdä päätösesitykset, huolehtia päätösten täytäntöönpanosta ja johtaa kirkon yhteistä toimintaa kirkolliskokouksen päätösten mukaisesti. Neuvosto antaa myös kirkollisministeriölle sen pyytämiä lausuntoja. Kirkon keskusneuvoston alaisuudessa toimii sen asettamia toimikuntia eri työaloja varten sekä viranhaltijaorganisaatio.

Piispainkokouksen muodostavat kulloinkin virassa olevat piispat. Piispainkokous valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Norjassa ei ole arkkipiispaa, mutta vuodesta 2012 lukien on ollut johtava piispa. Piispainkokouksen tehtävänä on koordinoida piispojen toimintaa ja antaa lausuntoja kirkollisministeriön ja kirkolliskokouksen käsittelemistä asioista. Käytännössä piispainkokous tekee myös oma-aloitteisesti esityksiä mainituille toimielimille. Norjan kirkon opineuvoston tehtävänä on ottaa sitovasti kantaa kirkollisten hallinnollisten riitojen yhteydessä ilmeneviin tai muihin vakaviin oppillisiin erimielisyyksiin.

Ekumeenisten ja kansainvälisten suhteiden neuvosto (Mellomkirkelig råd) vastaa kansainvälisistä ja ekumeenisista asioista. Sen valmistelun pohjalta kirkolliskokous päättää mm. ekumeenisten sopimusten solmimisesta. Neuvosto toimii kirkolliskokouksen alaisuudessa. Asioita neuvostolle valmistelee kirkkohallituksen ekumeenisten ja kansainvälisten suhteiden osasto (Afdeling for økumenikk og internasjonale relasjoner).

Kirkon työnantaja- ja edunvalvonta-organisaatio (Kirkelig arbeidsgiver og interesseorganisasjon) on yhdistysmuotoinen organisaatio, jonka jäseniä ovat seurakunnat työnantajina. Sen toimialueeseen kuuluvat sopimustoiminnan ohella kirkkorakennuksiin ja kiinteistöihin sekä hautausmaihin liittyvä neuvonta sekä koulutus- ja julkaisu-toiminta. Yhdistyksen talous perustuu seurakuntien maksamiin jäsenmaksuihin sekä palvelutuotannon tuloihin. Yhdistyksen ylin päättävä toimielin on valtuusto, johon jäsen seurakunnat valitsevat kolme edustajaa jokaisesta hiippakunnasta. Lisäksi valtuustossa on kaksi kirkolliskokouksen valitsemaa ja kaksi muuta jäsentä. Valtuusto kokoontuu kerran vuodessa. Yhdistystä johtaa valtuuston kokousten välillä kahdeksi vuodeksi kerrallaan valittu hallitus.

Tanskan kansankirkko (Den danske folkekirke)

Tanskan perustuslain mukaan evankelis-luterilainen kansankirkko on Tanskan valtiokirkko. Kirkolla ei ole omia päätöksentekovelimiä eikä keskushallintoa. Ainoa Tanskan kirkon päätösvaltainen toimielin on ekumeenisia asioita hoitava kirkkojen välinen neuvosto (Det mellemkirkelige Råd), joka vastaa Tanskan kirkon suhteista muihin kristillisiin kirkkoihin sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Neuvosto on vastuussa myös Tanskan kirkon jäsenyyksistä kansallisissa ja kansainvälisissä organisaatioissa. Kirkkoa koskevat lait säädetään valtiopäivillä, ja keskushallinnosta vastaa kirkkoministeriö. Tanskassa ei ole erillistä kirkkolakia. Käytännössä Tanskan kansankirkon asioita hoitaa kirkollisministeriö (Kirkeministeriet). Ylin kirkollinen virkamies on kirkollisasiain ministeri. Kirkollisministeriön keskeisiä tehtäviä ovat kirkolliseen hallintoon kuuluvien laki- ja muiden säädösasioiden valmistelu ja käsittely, toimiminen valitusviranomaisena muiden kirkollisten viranomaisten ratkaisusta, toimiminen virantäyttöviranomaisena useiden, lähinnä papin virkojen osalta, hallinnollisten määräysten käsitteleminen

ja papiston ja kirkon muun henkilöstön palvelussuhteen ehtoja tai virkaeroja koskevien asioiden käsitteleminen.

Tanskan kirkossa ei ole arkkipiispaa, mutta Kööpenhaminan piispa on käytännössä primus inter pares. Kööpenhaminan piispa on osallistunut esimerkiksi Porvoon kirkkoyhteisön johtavien piispojen kokouksiin. Muodollisesti johtavaa asemaa ei kuitenkaan ole vahvistettu, ja tästä kertoo osaltaan se, että Porvoon sopimuksen allekirjoitti Tanskan kirkon puolesta virassa vanhin piispa. Tässä ilmenee Tanskan kirkolle tyypillinen moniäänisyys ja vallan keskittämisen välttäminen sekä matalakirkollisuus. Koska kirkon omaa keskushallintoa ei ole, hiippakuntatason merkitys korostuu.

Tanskan kirkon seurakuntien edunvalvonta- ja intressiorganisaationa toimii yhdistys (Landsförening af Menighedsråd), jonka jäseniä ovat seurakuntien vaaleilla valitut seurakuntaneuvostot (menighedsråd). Yhdistys edistää ja kehittää seurakuntien toimintaa ja antaa seurakunnille taloudellista, juridista ja hallinnollista neuvontaa sekä toimii edunvalvojana suhteessa valtiovaltaan ja muuhun yhteiskuntaan. Yhdistys edistää seurakuntien henkilöstö- ja palkkahallintoa sekä palkka- ja muuta tariffipolitiikkaa. Sillä ei toistaiseksi ole sopimusoikeuksia, mutta ne pyritään saamaan. Yhdistyksen hallituksen valitsee seurakuntavaalien jälkeen kokoontuva jäsenkokous. Hallitukseen kuuluu 20 jäsentä, joista 14 on maallikkoa ja kuusi pappia.

2.3 Nykytilan arviointi

Keskushallinnon viranomaisten tehtävät ja toimivaltakysymykset

Kirkolliskokouksen asema kirkon ylimpänä päättävänä toimielimenä on yksiselitteinen. Kirkolliskokouksen asemasta seuraa, että sen tulisi käsitellä pääsääntöisesti laajoja ja merkittäviä, periaatteellisesti tärkeitä asiakokonaisuuksia. Kirkolliskokouksen huomiota vievät toisinaan suhteellisen pienet ja kokonaiskirkon kannalta merkitykseltään vähäiset kysymykset. Tästä aiheutuu tarve täsmentää kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen sekä kirkolliskokouksen ja kirkkohallituksen välistä toimivaltaa. Ylipäätään voidaan todeta, että kirkolliskokouksen, kirkkohallituksen, piispainkokouksen ja kirkon ulkoasiain neuvoston väliset toimivaltakysymykset ovat jossain määrin epäselviä ja osin vaikeasti tulkittavia. Päätösvalta asiassa saattaa olla useammalla toimielimellä tai asian lopullinen ratkaiseminen voi edellyttää useamman toimielimen käsittelyä.

Kirkolliskokous

Kirkolliskokous voi kirkkolain 2 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan antaa kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta tarkempia määräyksiä. Milloin kirkkolaissa on niin säädetty, määräykset antaa kirkkohallitus tai piispainkokous. Kirkolliskokous ei ole voimassa olevan kirkkolain aikana antanut yhtään täytäntöönpanomääräystä. Määräykset antaa kirkkolain valtuutussäännöksen perusteella yleensä kirkkohallitus ja eräissä erikseen mainituissa asioissa piispainkokous. Kirkolliskokouksen oikeus täytäntöönpanomääräysten antamiseen voitaisiin siten kokonaan siirtää kirkkohallitukselle ja piispainkokoukselle.

Kirkolliskokouksen tehtävänä on kirkkolain 20 luvun 7 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja lausua toivomuksia valtioneuvostolle kysymyksistä, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin Suomessa oleviin uskontokuntiin, avioliittoa ja perhettä, ihmisoikeuksia, toimeentuloa ja sosiaaliturvaa, uskonnonopetusta ja koulukasvatusta, valaa ja muita senkaltaisista asioista annettavia säädöksiä sekä kirkollisverotuksen perusteita ja kirkon palveluksessa olevien palkkaa, eläkkeitä tai muita taloudellisia etuja. Luettelon piiriin kuuluvista asioista pyydetään lausuntoja kirkolta jatkuvasti ja nopealla aikataululla. Kir-

kolliskokouksen lausunto on erityisen tarpeellinen kirkon ja valtion suhdetta koskeissa merkittävässä kysymyksissä. Ei ole tarkoituksenmukaista luetella erikseen kaikkia tehtäviä ja asioita, joista kirkolliskokouksen on annettava lausunto eikä yleensäkin järkevää rajoittaa kirkolliskokouksen asemaa yksityiskohtaisella luettelolla. Korkeimpana päätöksentekuelimenä kirkolliskokouksella on oikeus lausua kaikista tarpeelliseksi katsomistaan asioista.

Kirkkoneuvoksen virkojen perustamisen ja lakkauttamisen sekä kirkkoneuvoksen virkaan valinnan ja virasta vapauttamisen siirtämistä kirkkohallitukselle on perusteltu valinnan nykyisellä pitkällä kestolla ja viranhakijoiden oikeusturvan parantamisella sekä kirkkohallituksen maallikkojäsenten ja johtavien viranhaltijoiden aseman selkeyttämisellä. Kirkkoneuvokset eivät enää ole kirkkohallituksen täysistunnon jäseniä vaan esitteleviä viranhaltijoita, mikä osaltaan tukee valintaa kirkkohallituksessa. Vaaliprosessi voi nykyisin kestää useita kuukausia, jonka ajan kirkkohallituksen osasto voi olla ilman vakinaista johtajaa. Prosessi on ongelmallinen myös oikeusturvan kannalta, sillä kirkolliskokouksen päätöksestä ei voi valittaa. Kansliapäällikön valinnan säilyttäminen kirkolliskokouksella nähdään kuitenkin perusteltuna ottaen huomioon kansliapäällikön tehtävät ja johtava asema kirkkohallituksen henkilöstön ylimpänä esimiehenä.

Siitä, kuka päättää hyväksymisestä kirkon lähetysjärjestöksi, ei säädetä. Käytännössä kirkolliskokous on tehnyt päätökset. Asia on ajankohtainen, koska kirkon lähetysstrategia edellyttää linjausta siitä, miten päätökset lähetystyön strategisista ja rakenteellisista kysymyksistä kirkossa tehdään. Kirkolliskokousta koskettavat erityisesti päätökset kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta. Kysymys on kirkon kannalta periaatteellisesti tärkeä, sillä päätöksessä kirkko antaa yhden keskeisen tehtävänsä käytännön toteutuksen yksityisoikeudellisten järjestöjen tehtäväksi.

Kirkon ulkoasiain neuvosto

Kirkon ulkomaiset suhteet ovat viime vuosikymmeninä laajentuneet voimakkaasti kaikilla toiminnan sektoreilla. Samalla ulkomaisista ja ekumeenisista kontakteista on tullut pysyvä osa kaikkien kirkkohallituksen osastojen toimintaa. EU:n myötä rajapinta kirkon sisäisten ja ulkomaisten asioiden välillä on myös tullut vaikeammin määriteltäväksi. Lisäksi viime vuosien keskustelussa on selkeästi tunnistettu ongelmaksi se, että muutoin teologisen linjanvetäjän roolissa oleva piispainkokous jää osittain sivuun kirkon ekumeenista teologiaa koskevasta päätöksenteosta. Olennaisinta on piispainkokouksen toimivallan selkeyttäminen ja lisääminen niissä ulkoasiain neuvoston nykyisissä tehtävissä, jotka tulevat lähelle piispainkokouksen roolia kirkon uskoa, julistusta ja työtä käsittelevänä keskushallintoelimenä.

Kirkon ulkosuhteisiin liittyvä päätöksenteko olisi tarkoituksenmukaista antaa piispainkokouksen ja kirkkohallituksen tehtäväksi siten, että kumpikin hoitaisi ne asiat, jotka luontevimmin liittyvät niiden perustehtävään. Tällöin kirkon ulkoasiain neuvosto voitaisiin lakkauttaa.

Piispainkokous

Kirkon uskon ja oppiin liittyvien kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen tehtävien rajapinnat ovat jossain määrin epäselvät. Tehtäväluetteloiden mukaan näitä asiakokonaisuuksia käsittelevät molemmat toimielimet. Pohdintaa on aiheuttanut erityisesti käsitteiden usko ja oppi suhde ja käsitteen julistus sisältö.

Piispainkokouksen kehittämistä selvittänyt työryhmä totesi mietinnössään (Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto Sarja B 2003:6), että kirkolliskokouksen kuuluu päättää kirkon tunnustuksesta ja että tunnustuksen konkreettinen soveltaminen kirkon työhön sekä periaatteelliset

kannanotot kirkon uskon ja opin tulkinnassa kuuluvat sen lisäksi piispainkokoukselle ja piispoille. Opetus vie oppia konkreettiseen, soveltavaan suuntaan. Kirkolliskokous luo opin tulkinnan perustan, ja opin ja uskon ajankohtainen tulkinta kuuluisi piispainkokoukselle.

Piispainkokouksen mukaan käsitteet usko ja oppi ovat teologiselta kannalta katsoen lähes synonyymisiä. Tämän vuoksi se ottaa rinnalle käsitteen opetus. Kirkon usko tarkoittaa esitetyllä tavalla käytännössä pitkälti samaa kuin kirkon oppi. Kirkon opetus puolestaan sisältää sekä oppiin (dogma) että kristilliseen elämään (etiikka ja rukous) liittyvät ajankohtaiset tulkinnat, jolloin epäselvyyttä opin ja etiikan yhteenkuuluvuudesta ei synny yhtä helposti. Käsitteenä opetus on laajempi kuin nykyisessä piispainkokouksen tehtävässä mainittu julistus (piispainkokouksen lausunto 1/2008 kirkkohallitukselle kirkon keskushallinnon kehittämistyöryhmän mietinnöstä).

Kirkon uskon tulkintaan liittyvien kysymysten painoarvo piispainkokouksen työssä on lisääntynyt. Hiippakuntien hallinnon kehittämiseen liittyvät asiat ovat jääneet melko pieneksi osaksi työskentelyä. Hiippakuntavaltuuston tehtävänä on kirkkolain 17 b luvun 1 §:n mukaan muun muassa tukea ja edistää kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa. Tämä sisältänee myös hiippakuntahallinnon kehittämisen. Hiippakuntavaltuustolla on tarvittaessa mahdollisuus tehdä esityksiä kirkolliskokoukselle hiippakuntahallinnon kehittämiseksi.

Kirkkohallitus

Kirkkohallituksen tehtävät on määritelty kirkkolain 22 luvun 2 §:ssä ja kirkolliskokouksen vahvistaman kirkkohallituksen ohjesäännön 1 §:ssä. Olisi tarkoituksenmukaista koota kirkkohallituksen tehtävät kirkkolakiin, jossa on säädettävä myös kirkkohallituksen asemasta ja toimivallasta suhteessa seurakuntiin.

Käytännön toiminnasta vastaavana keskushallintoviranomaisena kirkkohallituksen olisi pysyttävä reagoimaan nykyistä joustavammin toimintaympäristön muutoksiin. Joustavuutta lisäisi, jos kirkkohallitus voisi mahdollisimman pitkälle itse määritellä organisaationsa. Kirkolliskokouksen hyväksymä ohjesääntö on liian jähmeä tapa ohjata kirkkohallituksen sisäistä toimintaa. Myös kirkkohallituksen johtamisjärjestelmää tulisi selkeyttää.

Kirkon työmarkkinalaitos

Tarvetta muuttaa kirkon työmarkkinalaitoksen perustehtävää ei ole. Esille on kuitenkin nousnut kysymys, onko kirkon työmarkkinalaitoksesta tarpeen säätää erillisessä laissa. Kun säännöksiä pyritään yksinkertaistamaan eikä ainakaan laajentamaan, on tarkoituksenmukaista harvita, voidaanko kirkon työmarkkinalaitoksesta säätää kokonaisuudessaan kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä.

Kirkon työmarkkinatoiminta tarvitsee jatkossakin riippumattoman päätöksentekuelimen, jolla on valtuudet tarvittaessa nopeasti sopia seurakuntien, seurakuntayhtymien, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen puolesta virka- ja työehtosopimusten ehdoista. Tämän vuoksi on tärkeää, ettei päätöksentekuelimen päätöksiä voida siirtää muille päätöksentekuelimille. Kehittämistarvetta on ilmennyt työmarkkinalaitoksen päättävän toimielimen, valtuuskunnan, valintatavassa ja hiippakuntien roolissa valtuuskunnan jäsenten vaalin ehdollepanossa.

Kirkon työmarkkinalaitoksen ja kirkkohallituksen välisestä toimivallan jaosta ei kaikilta osin säädetä selkeästi. Nykyinen järjestelmä periytyy monilta osin vuoden 1994 kirkkolain uudistamisprosessista. Valmisteluprosessissa ei otettu kantaa kaikkiin kirkon työmarkkinalaitoksen ja kirkkohallituksen suhdetta koskeviin kysymyksiin, minkä vuoksi säännöksiin jäi aukkoja.

Tilannetta pyrittiin korjaamaan erillisellä hallinnollisella päätöksellä, jossa kirkkohallituksen täysistunto päätti ohjesäännön 10 §:n nojalla 3 päivänä maaliskuuta 1994 siitä, mitkä kirkkohallituksen toimialaan kuuluvat asiat tulivat kuulumaan kirkkohallituksen henkilöstöosaston, myöhemmin työmarkkinaosaston valmisteluvastuulle.

Kirkkohallitus hyväksyi keskushallintouudistuksen jälkeen 27 päivänä tammikuuta 1994 uuden viranhaltijain johtosäännön, jossa määriteltiin sopimusjohtajan ja henkilöstöosaston muiden viranhaltijoiden tehtävät. Vuodesta 1994 lähtien on siten vallinnut tilanne, jossa kirkkohallituksen ja Kirkon työmarkkinalaitoksen työnjakoa on säännelty osin hallinnollisin päätöksin ja osin kirkkohallituksen viranhaltijoiden johtosäännön avulla. Lisäksi vuoden 1994 hallinnollisesta päätöksestä ja kirkkohallituksen viranhaltijoiden johtosäännön määräyksistä huolimatta käytäntö on osoittanut, että kirkon työmarkkinalaitoksen ja kirkkohallituksen suhteessa on edelleen täsmentämisen ja selkeyttämisen tarvetta.

Työmarkkinalaitoksen, kirkkohallituksen ja muiden kirkon keskushallinnon toimielinten välinen rajanveto nousee esiin, kun määritellään, mitä kaikkea kirkon työnantajayksiköiden edunvalvontaan työmarkkina-asioissa sisältyy. Yleistoimivalta keskushallinnossa on kirkkohallituksella, eli asia kuuluu sille, jollei se kuulu millekään muulle kirkon toimielimelle. Kirkkohallituksen ja kirkon työmarkkinalaitoksen toiminnan välimaastoon jää asioita, joiden suhteen toimivalta ja vastuu eivät ole riittävän selvät.

Toinen haaste on kirkon työmarkkinalaitoksen ja kirkkohallituksen välinen tiedonkulku ja vuorovaikutus. Vaikka työmarkkina-asiat yksiselitteisesti ovat kirkon työmarkkinalaitoksen toimivaltaan kuuluvia, kirkkohallituksen on kirkon yhteisestä hallinnosta, taloudesta ja toiminnasta vastaavana viranomaisena tarpeen olla nykyistä paremmin tietoinen työmarkkina-kentän tapahtumista ja työelämän kehittämiseen liittyvistä asioista.

Kirkon keskusrahasto

Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on vain yksi Y-tunnus, joka kuuluu kirkon keskusrahastolle ja jonka alla operoidaan koko kirkon keskushallinnon toimintaa mukaan lukien kirkon eläkerahasto. Tilanne on hyvin haastava. Yhden Y-tunnuksen alla toimittaessa kirkon eläkerahasto ja kirkon keskusrahaston muu toiminta eivät ole aidosti erillisiä, ja näin muun muassa annetaan julkisuuteen epäselvä kuva siitä, mitä tarkoitusta varten kirkko on mukana sijoitus-toiminnassa. Kirkon eläkerahasto on syytä eriyttää kirkon keskusrahastosta.

Valtion rahoitus kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin

Kirkkolain säännöksessä kirkon keskusrahaston varojen käyttötarkoituksesta ei ole otettu huomioon valtion rahoituksen jakamista edelleen seurakunnille ja seurakuntayhtymille. Kirkkolaisissa ei tällä hetkellä ole myöskään uuteen yhteiskunnallisten tehtävien rahoitukseen liittyviä säännöksiä keskushallinnon viranomaisten välisistä toimivaltasuhteista. Lisäksi kirkkolaisista puuttuvat riittävät säännökset sen varmistamiseksi, että kirkon keskusrahastolla on riittävät tiedot seurakuntien hautaus-toimen, väestökirjanpidon ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvien tehtävien kustannusten kehityksestä sekä rahoituksen käytöstä.

Tilintarkastus

Tilintarkastusta koskevan lainsäädännön uudistus edellyttää muutoksia kirkkolain säännöksiin tilintarkastuksesta. Kirkkojärjestyksen 15 luvun säännökset ovat osittain päällekkäiset tilintarkastuslain kanssa. Lisäksi tilintarkastuslaissa on omaksuttu sellaista EU-sääntelyä, jota jul-

kishallinnossa ei tarvitse soveltaa. Mainituista syistä on perusteltua, että seurakuntien ja seurakuntayhtymien tilintarkastukseen sovellettaisiin tilintarkastuslain sijasta julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on kirkon keskushallinnon toimielinten tehtävien ja toimivaltasuhteiden selkeyttäminen. Koska keskushallinnon viranomaisten ja toimielinten suhteet ovat kehittyneet pitkän ajan kuluessa, keskushallinnon kokonaisuudesta ei ole mahdollista eikä tarpeellistakaan pyrkiä luomaan liioitellun virtaviivaista kokonaisuutta vaan tarkennusten avulla auttaa keskushallintoa hoitamaan tehtävänsä paremmin.

Esityksen tavoitteena on myös luoda organisaatio, joka kykenee vastaamaan toimintaympäristön muutosten asettamiin haasteisiin. Toimintaympäristössä on tapahtunut ja tapahtuu monella sektorilla suuria muutoksia. Ensinnäkin kirkon asema yhteiskunnassa todennäköisesti muuttuu jäsenmäärän vähittäisen pienenemisen vuoksi. Tämä johtaa väistämättä heikentyvään talouteen, joka on yksi toimintaympäristön keskeinen muuttuja. Kirkon toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti monikulttuurisemmaksi ja moniuskontoisemmaksi ja haastaa kirkkoa ottamaan kantaa asioihin yhä nopeammassa tahdissa. Kirkon yhteydet muihin kirkkoihin ovat huomattavasti lisääntyneet ja samalla arkipäiväistyneet osaksi normaalia toimintaa. Valtion keskushallinnon voimakkaat muutokset haastavat myös kirkkoa miettimään hallinnon ohella kirkon kaikkien toiminnan tasojen yhteistyötä ja työnjakoa.

Lisäksi esityksen tavoitteena on kirkon keskushallinnon keventäminen ja päätöksenteon joustavuuden lisääminen. Julkisoikeudellisena yhteisönä kirkon ja sen hallinnon tulee täyttää avoimuuden ja läpinäkyvyyden kriteerit. Samalla kiristynyt taloustilanne pakottaa keventämään hallintoa kaikkialla, missä se suinkin on mahdollista. Erityisesti pyrkimyksenä on asioiden päällekkäisen käsittelyn karsiminen ja päätöksenteon tehostaminen ja nopeuttaminen.

Esityksen tavoitteena on myös ottaa huomioon ne kirkon keskusrahaston uudet tehtävät, jotka liittyvät uuteen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoitukseen. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää rahoituksen jakoon liittyvien kirkon keskushallinnon viranomaisten toimivaltasuhteita. Tavoitteena on myös varmistua siitä, että rahoitus jaetaan parhaalla mahdollisella tavalla mainitussa laissa tarkoitettuihin yhteiskunnallisiin tehtäviin.

Tilintarkastusta koskevien säännösten tarkistamisella pyritään ottamaan huomioon tilintarkastusta koskevat uudet säädökset. Lisäksi pyritään poistamaan päällekkäistä sääntelyä. Samalla seurakuntien ja seurakuntayhtymien tilintarkastusta koskevia säännöksiä muutetaan siten, että ne vastaavat muita julkishallinnon ja -talouden tilintarkastusta koskevia säännöksiä.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta antaisi määräyksiä kirkkohallitus sekä piispainkokous lähinnä pappisvirkaan liittyvissä asioissa. Kun keskushallinnon toimielinten välisessä työnjaossa kirkkohallituksen tehtävänä on kirkon yhteisen

hallinnon hoitaminen, kirkkolakia ja kirkkojärjestystä koskevien täytäntöönpanomääräysten antaminen liittyy luontevimmin kirkkohallituksen tehtäviin. Kirkolliskokouksen norminantovalta keskittyisi kirkon keskeisiin säädöksiin eli kirkkolakiehdotuksen tekemiseen sekä kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen hyväksymiseen.

Kirkolliskokous päättäisi edelleen hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä muista laajoista hiippakuntarajojen muutoksista. Kuitenkin tilanteessa, jossa hiippakuntarajojen muutos liittyy seurakuntajaotuksen muutokseen, päätöksen tekisi kirkkohallitus.

Kirkkohallituksen johtavista viranhaltijoista kansliapäällikön valinta ehdotetaan säilytettäväksi kirkolliskokouksella, ja muiden virkojen osalta päätösvalta ehdotetaan siirrettäväksi kirkkohallitukselle.

Uutena säännöksenä ehdotetaan, että kirkolliskokous päättää piispainkokouksen esityksestä kirkon lähetysjärjestyksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkaamisesta.

Piispainkokouksen asemaa kirkon ykseyteen ja ekumeenisiin suhteisiin liittyvissä kysymyksissä ehdotetaan terävöitettäväksi ja kirkkohallituksen roolia selkeytettäväksi. Kirkon ulkosuhteisiin liittyvä päätöksenteko osoitettaisiin piispainkokouksen ja kirkkohallituksen tehtäväksi siten, että kumpikin hoitaa ne asiat, jotka luontevimmin liittyvät sen perustehtävään. Tehtävien jako piispainkokouksen ja kirkkohallituksen välillä ei tapahtuisi kotimaisen ja ekumeenisen teologian akselilla vaan teologiset linjanvedot kuuluisivat piispainkokoukselle ja käytännön työn toteuttaminen kirkkohallitukselle. Kirkon ulkoasiain osaston yleinen johtaminen olisi kirkkohallituksen tehtävä, mutta piispainkokouksen päätösasioiden osalta valmistelua ohjaisi piispainkokous. Piispainkokouksen toimivaltaan kuuluisivat esityksen mukaan ne kysymykset, jotka liittyvät kirkon ykseyteen ja ekumeenisiin suhteisiin sekä kirkon lähetystehtävään ja suhteeseen muihin uskontoihin. Kirkkohallituksen toimivaltaan kuuluisivat kysymykset, jotka liittyvät kirkon työhön suomalaisten parissa ulkomailla, ja kansainvälisen diakonian toteutukseen liittyvä Kirkon Ulkomaanavun säätiön hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten nimeäminen.

Esityksen mukaan kirkon edustamisesta ulkosuhdeasioissa päättäisivät piispainkokous ja kirkkohallitus itsenäisesti toimivaltaansa kuuluvissa asioissa työnjaon mukaisesti. Kirkon edustaminen ja siitä päättäminen kuuluu olennaisena osana asianomaiseen asiakokonaisuuteen. Kii-reellisissä asioissa edustamisesta päättäisi piispainkokouksen asioissa arkkipiispa ja kirkkohallituksen asioissa virastokollegio. Arkkipiispan kokonaisvastuuta kirkon ulkosuhteista korostaa edelleen se, että hän toimisi sekä piispainkokouksen että kirkkohallituksen täysistunnon puheenjohtajana.

Esityksessä ehdotetaan täytäntöönpanomääräyksien antamista koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että piispainkokous antaisi täytäntöönpanomääräykset opetusta, jumalanpalvelusta tai kirkollista toimitusta, rippikoulua, pappisvirkaa ja papin virkaan vaadittavaa koulutusta tai kelpoisuutta koskevista kirkkojärjestyksen säännöksistä. Muutos nykytilanteeseen olisi se, että muiden virkojen kuin pappisviran kelpoisuusvaatimusten antaminen siirtyisi kirkkohallitukselle. Käytännössä tämä tarkoittaa kanttorin ja diakonian viran kelpoisuusvaatimuksia.

Piispainkokouksen kokoonpanoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että piispainkokouksen jäseniä olisivat vain virassa olevat piispat. Piispainkokouksen roolia ehdotetaan esityksessä terävöitettäväksi erityisesti kirkon uskon ja opetuksen ajankohtaisen tulkitsijan roolin suuntaan, ja sille ehdotetaan myös uusia laajoja tehtäviä, jotka liittyvät kirkon ekumeeniseen teologiaan, lähetystehtävään ja uskontodialogiin. Uskoa ja opetusta koskevien asioiden käsittely on keskeinen osa piispojen hoitamaa kaitsentatehtävää. Piispojen tehtävä on kirkkojärjestyksen mukaan muun muassa vaalia kirkon ykseyttä ja edistää kirkon tehtävän toteutumista sekä valvoa,

että kirkon tehtävään kuuluvia toimia hoidetaan seurakunnissa uskollisesti kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen mukaan. Piispalle kuuluvasta kaitsentatehtävästä lausutaan kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä hiippakuntatasolla, mutta on selvää, että tällä paimentehtävällä on myös yhteinen ja kokonaiskirkollinen luonteensa. Piispainkokouksen tehtävänä on huolehtia siitä, että kokonaiskirkon päätöksissä, kannanotoissa ja toiminnassa pysytään kirkon oppillisella pohjalla.

Kenttäpiispan jäsenyyttä piispainkokouksessa perustellaan lähinnä historiallisilla tekijöillä sekä tiedonkulun varmistamisella piispakunnan ja puolustusvoimien kirkollisen työn välillä. Esityksen mukaan kenttäpiispalla olisi piispainkokouksessa jäsenyyden sijasta pysyvä läsnäolo- ja puheoikeus. Järjestelyllä turvataan puolustusvoimien kirkollisen työn arvokkaiden kokemusten välittyminen piispainkokoukseen sekä yhteistyö kriisitilanteissa. Tahot, joilla on läsnäolo- ja puheoikeus piispainkokouksessa, määritellään piispainkokouksen itselleen päättämässä työjärjestyksessä. Kenttäpiispan läsnäolo- ja puheoikeus turvattaisiin piispainkokouksen päätöksistä riippumatta ja siitä säädettäisiin kirkkojärjestyksessä.

Kirkkohallituksen tehtävät ehdotetaan koottavaksi kirkkolakiin ja kirjoitettavaksi nykyistä laajempina kokonaisuuksina. Kirkkohallituksen virastokollegion kokoonpanoon ei ehdoteta muutoksia, mutta siitä ehdotetaan säädettäväksi kirkkolaissa. Kirkkohallituksen viranhaltijoiden virkanimikkeistä ei enää säädettäisi kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä vaan hallinnon sisäisissä määräyksissä.

Esityksen mukaan kirkolliskokous hyväksyisi kirkkohallituksen ohjesäännön ja kirkkohallituksen täysistunto kirkkohallitukselle työjärjestyksen. Ohjesääntö olisi suhteellisen suppea, ja sillä määrättäisiin kirkkohallituksen organisaation rakenne pääpiirteissään. Ohjesäännössä määrättäisiin kirkkohallituksen täysistunnon ratkaisuvaltaan kuuluvista asioista, virastoorganisaatiosta sekä osastojen ja erillisyyksiköiden toimialasta. Kirkkohallituksen osasto- ja erillisyyksikötasoa alemmasta organisaatiosta, menettelytavoista ja johtamisjärjestelmän yksityiskohdista päätettäisiin työjärjestyksessä. Kirkkohallituksen oikeudesta antaa itselleen työjärjestys ehdotetaan säädettäväksi kirkkojärjestyksessä.

Esityksessä ehdotetaan, että kirkkohallituksen ja kirkon työmarkkinalaitoksen suhdetta selkeytetään integroimalla työmarkkinalaitos lähemmäksi kirkkohallitusta. Kirkon työmarkkinalaitos toimisi kirkkohallituksen yhteydessä. Erillislain sijasta työmarkkinalaitosta koskevat säännökset sisällytettäisiin kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen, ja evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi.

Työmarkkinalaitokselle kuuluvaa itsenäistä päätösvaltaa työmarkkina-asioissa käyttäisi nykyiseen tapaan kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunta, jonka jäsenet valitsisi kirkkohallitus. Työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan tehtävistä ja valtuuskunnan sisäisistä toimielimistä määrättäisiin tarkemmin kirkkohallituksen hyväksymässä johtosäännössä.

Kirkon työmarkkinalaitoksen päätöksenteon riippumattomuus suhteessa kirkkohallitukseen ja sen täysistuntoon turvattaisiin siten, että valtuuskunnan työmarkkina-asioissa tekemää päätöstä ei voitaisi siirtää kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi.

Muutoksella olisi vaikutusta kirkkohallituksen virasto-organisaatioon. Työmarkkinaosastoa johtaisi kirkkohallitus kuitenkin siten, että työmarkkina-asioissa valmistelun ohjauksesta vastaisi työmarkkinalaitoksen valtuuskunta. Kun kirkkohallitus hyväksyisi sekä oman työjärjestyksensä että kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan johtosäännön, olisi olemassa yksi viranomainen, jolla olisi edellytys lakia alemmantasoisilla säännöksillä selkeyttää kirkkohallituksen ja työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan tehtävien rajapintaa. Tämä seikka selkeyttäisi

myös kirkkohallituksen työmarkkinaosaston ja kirkkohallituksen muiden osastojen välistä työnjakoa. Kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan johtosäännössä voitaisiin määrätä myös valtuuskunnalle kuuluvan päätösvallan siirtämisestä kirkkohallituksen viranhaltijalle.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kirkon eläkerahasto eriytetään kirkon keskusrahastosta kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen tehtävillä teknisluontoisilla muutoksilla.

Esityksessä ehdotetaan, että kirkolliskokous päättäisi perusteista, joiden mukaan rahoituslaissa tarkoitettu rahoitus jaettaisiin edelleen seurakunnille ja seurakuntayhtymille. Kirkolliskokouksen tehtäviin kuuluu kirkkolain 20 luvun 7 §:n mukaan vahvistaa seurakuntien keskusrahastomaksujen suuruudet. Siten voidaan pitää perusteltuna, että se myös hyväksyy keskusrahastosta seurakunnille maksettavan rahoituksen jakoperusteet.

Päätös jakoperusteista tehtäisiin kirkon keskusrahaston toiminta- ja taloussuunnitelman sekä talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Kirkolliskokouksen päättämä osa rahoituksesta voitaisiin käyttää kirkon yhteisen jäsenrekisterin ylläpidosta ja kehittämistä kirkkohallitukselle aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi osa rahoituksesta voitaisiin ohjata suoraan kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimistojen peruskorjaus- ja kunnostuskuluihin. Tällä varmistuttaisiin siitä, että rahoitus ohjautuisi nimenomaan laissa tarkoitettuihin yhteiskunnallisiin tehtäviin. Kirkolliskokouksen päätöksen täytäntöönpano kuuluisi kirkon keskusrahaston hallituksena toimivalle kirkkohallitukselle, joka käytännössä huolehtisi rahoituksen jakamisesta seurakunnille ja seurakuntayhtymille.

Kirkon keskusrahaston varojen käyttöalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että kirkkolain 22 luvun 5 §:ssä otettaisiin huomioon rahoituslaki. Koska jatkossa seurakunnat eivät enää saisi yhteisöveron jako-osuutta, seurakuntien ja seurakuntayhtymien vuosittaisten keskusrahastomaksujen määräytymisperusteita tarkistettaisiin. Samalla luovutettaisiin yhteisöveron jako-osuuden perusteella määräytyvästä lisämaksusta. Lisämaksu ei ole ollut käytössä viime vuonna.

Esityksessä ehdotetaan seurakuntien ja seurakuntayhtymien tilintarkastusta koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että tilintarkastuksessa sovellettaisiin kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännösten lisäksi lakia julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta. Tämän lisäksi kirkkojärjestyksessä säädettäisiin lakia täydentävästi tilintarkastuksen toteuttamisesta. Tilintarkastajaa koskevia säännöksiä tarkennettaisiin kirkkolaisissa siten, että tilintarkastaja toimisi tehtävänsään virkavastuulla. Tilintarkastusta koskevat säännökset vastaisivat kuntien tilintarkastusta koskevia säännöksiä. Seurakuntien ja seurakuntayhtymien taloushallinto vastaa pitkälti kuntien taloushallintoa.

Kirkon eläkerahaston ja kirkon keskusrahaston talouden tarkistamiseen sovellettaisiin kuitenkin edelleen tilintarkastuslakia.

Pääsääntöisesti eläkelaitokset ovat kirjanpitolain 1 luvun 1 §:n mukaisia yhteisöjä, joihin sovelletaan tilintarkastuslain 1 §:n nojalla tilintarkastuslakia. Kun kirkon eläkerahasto rinnastuu muihin eläkelaitoksiin, on perusteltua, että siihen sovelletaan vastaavia säännöksiä. Ehdotetun kirkkolain 20 luvun 7 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan kirkolliskokouksen tehtävänä on tarkastuttaa kirkon keskusrahaston, kirkon eläkerahaston sekä muiden kirkkohallituksen ja hiippakuntien hoidossa olevien rahastojen ja muiden varojen tilit ja hallinto. Tilintarkastusjärjestelyjen johdosta on tarkoituksenmukaista soveltaa kaikkeen kirkon keskushallinnon sekä hiippakuntien hallinnon ja talouden tarkastamiseen tilintarkastuslakia. Tilintarkastuslain soveltamisesta säädettäisiin kirkon keskushallintoa koskevassa kirkkolain 22 luvussa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Keskushallinnon kehittämistä koskevilla ehdotuksilla arvioidaan olevan jonkin verran kustannuksia laskevaa vaikutusta, koska yksi keskushallinnon toimielin, kirkon ulkoasiain neuvosto, lakkaisi ja koska piispainkokouksen kokoonpano pienenis.

Kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston eriyttämissuunnitelman taustalla eivät ole verotukselliset seikat. Kirkon keskusrahaston verotettavaa elinkeinotoimintaa on ainoastaan eläkerahaston kommandiittiyhtiömuotoisia sijoituksia koskeva toiminta, joten oman Y-tunnuksen hankkimisella eläkerahastolle ei ole vaikutusta maksuunpantavien verojen määrään. Kyseisen sijoitustoiminnan verot tulevat maksuunpantaviksi tällöin keskusrahaston sijasta eläkerahastolle. Näin ollen järjestelyllä ei ole saavutettavissa verotuksellisia etuja, eikä esityksellä tältä osin ole taloudellisia vaikutuksia.

Kun seurakuntien ja seurakuntayhtymien yhteiskunnallisten tehtävien korvaamisessa siirrytään seurakuntien saaman yhteisöveron tuoton jako-osuudesta valtion talousarviomäärärahoista maksettavaan rahoitukseen, seurakuntien ja seurakuntayhtymien taloudellisen aseman suhdanneherkkyys pienenee. Tämä tuo myös vakautta seurakuntien ja seurakuntayhtymien talouteen niiden pystyessä ennakoimaan vuosittaisen korvauksen suuruuden.

Uudistus merkitsee myös muutoksia tulojen jakautumiseen seurakuntatalouksien kesken. Korvauksen jakautuminen seurakunnille ei enää tapahtuisi samoin perustein kuin yhteisöverotuoton osalta. Tällä hetkellä yksittäisen seurakunnan verovuoden yhteisöveron jako-osuudesta puolet määräytyy kuten kunnan jako-osuus ja puolet seurakuntaa tai seurakuntayhtymää vastaavan kunnan tai kuntien asukaslukujen suhteessa. Yhteisöveron epätasainen jakaantuminen seurakuntien kesken on ollut yksi suurimpia taloudellista eriarvoisuutta aiheuttavia tekijöitä.

Kirkolliskokoukselle toukokuussa 2014 kuvatun mahdollisen jakomallin mukaan kirkon keskusrahastolle maksettavasta 114 miljoonan euron korvauksesta jätettäisiin 2 miljoonaa euroa käytettäväksi kirkon yhteisen jäsenrekisterin ylläpito- ja kehittämiskustannuksiin sekä 5 miljoonaa euroa avustuksiin, jotka kohdennettaisiin kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston kunnossapitoon. Loppuosa summasta, 107 miljoonaa euroa, jaettaisiin hakemuksetta seurakunnille. Jakoperusteena käytettäisiin seurakuntataloutta vastaavan kunnan tai kuntien asukasmäärää, joten muutos tasoittaisi tuloeroja huomattavasti. Uuden jakoperusteen käyttäminen aiheuttaa osalle seurakuntatalouksia tuntevia muutoksia nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Noin neljäsosalle seurakuntatalouksista muutos on epäedullinen ja muille edullinen.

Uudistus merkitsisi kuitenkin samalla mahdollisuutta alentaa seurakuntien kirkon keskusrahastolle maksettavan perusmaksun hintaa. Kirkon keskusrahaston vastuulla olevat kirkon yhteisen jäsenrekisterin ylläpitoon liittyvät tehtävät sekä avustukset seurakuntien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimistojen ylläpitoon katettaisiin jatkossa saadulla rahoituksella, joten seurakuntien tarve maksaa perusmaksua laskisi.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitys selkeyttää toimivallan jakoa kirkon keskushallinnon toimijoiden kesken. Uudistus parantaa toimielinten työskentelyä, joten niille säädetyt tehtävät voidaan hoitaa paremmin ja joustavammin muuttuvassa toimintaympäristössä. Erityisesti esitys terävöittää piispainkokouksen asemaa kirkon oppiin ja opetukseen sekä ekumeenisiin asioihin liittyvissä kysymyksis-

sä. Esitys lisää piispainkokouksen käsittelemien asioiden määrää. Piispainkokouksen päätettäviksi tulevien ulkosuhdeasioiden valmistelun osalta esitetty muutos edellyttää hyvää yhteistyötä piispainkokouksen kanslian ja kirkkohallituksen ulkoasiain osaston välillä. Esitys luo myös entistä paremmat puitteet kirkkohallituksen ja kirkon työmarkkinalaitoksen tehtäväjaon selkeyttämiseksi ja vuorovaikutuksen tehostamiseksi. Kuitenkin työmarkkinalaitoksen mahdollisuudet itsenäisesti neuvotella, sopia ja päättää kirkon virka- ja työehtosopimukset säilyisivät. Erityisesti kirkon ulkosuhteisiin liittyvän päätöksenteon osalta esitys keventää hallintoa.

Esityksessä hiippakuntavaltuustolle tulee lisätehtävänä kirkkohallituksen pappisjäsenten ja työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten ehdollepano.

Esitys selkeyttää kirkon eri toimielinten roolia lausunnon antajana valtioneuvostolle. On tärkeää, että kirkko osallistuu lausunnon antajan roolissa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Samoin piispainkokouksen kokoonpanon muutoksen voidaan arvioida parantavan piispojen mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun erilaisin kannanotoin.

Esityksellä ei ole vaikutuksia seurakuntien ja hiippakuntien itsenäiseen asemaan ja tehtäviin.

Uusi kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoitusmalli, jossa rahoitus maksetaan kirkon keskusrahastolle, joka puolestaan huolehtii rahoituksen jakamisesta edelleen seurakunnille ja seurakuntayhtymille, merkitsee kirkkohallitukselle uusia tehtäviä. Kuukausittain seurakunnille maksettavan rahoituksen ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan kirkkohallitukselle lisäresurssien tarvetta.

Rahoituslain mukaan kirkon keskusrahaston velvollisuutena olisi toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle sen määräämät tiedot laissa säädettyjen yhteiskunnallisten tehtävien kustannusten seurantaan varten. Tämä edellyttää, että kirkkohallituksella on käytössään luotettava ja kattava tilastointijärjestelmä.

Lisäksi kirkon keskusrahasto vastaisi siitä, että seurakuntien ilmoittamat tiedot kustannuksista ja myönnetyn rahoituksen käytöstä ovat oikeat. Tämä saattaa edellyttää tiettyjen palvelujen kuten erityistilintarkastuksen hankkimista tarvittaessa.

5 Asian valmistelu

Esitykseen on yhdistetty kolme kirkolliskokouksen ehdotusta. Esitys on kirkolliskokouksen ehdotusten mukainen. Kirkolliskokoukselle esitykset valmisteltiin kirkkohallituksessa. Keskushallintoa koskevien muutosten osalta esitys pohjautuu kirkkohallituksen asettamien työryhmien mietintöihin ja niistä annettuihin lausuntoihin. Esitys on viimeistelty opetus- ja kulttuuriministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Kirkkolaki

2 luku. **Kirkkolaki ja muut kirkkoa koskevat säädökset**

2 §. *Kirkkolain säätäminen. Lausunnot ja esitykset.* Pykälässä säädetään tarkemmin perustuslain 76 §:n mukaisesta kirkon oikeudesta päättää kirkkolaiilla kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkon ehdotuksen kirkkolain säätämiseksi, muuttamiseksi tai kumoamiseksi tekee kirkolliskokous. Kirkolliskokouksen ehdotuksen tutkiminen ja vahvistaminen on tasavallan presidentin ja eduskunnan tehtävä. Eduskunnalla ei ole oikeutta tehdä muutoksia kirkolliskokouksen hyväksymään kirkkolakiin.

Pykälän 2 momentissa säädetään menettelystä lainsäädäntötekniisten virheiden korjaamisessa. Tällaisia virheitä voidaan oikaista. Kirkkohallituksen tulee antaa asiasta lausunto ennen oikaisun tekemistä. Tällä hetkellä kirkkohallituksella ei ole oikeutta oma-aloitteisesti tehdä korjausesitystä valtioneuvostolle. Tällainen aloiteoikeus olisi tarpeen, koska se voisi joustavoittaa ja nopeuttaa kirkolliskokouksen hyväksymien kirkkolakiehdotusten käsittelyä valtion lainsäädäntöelimissä. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kirkkohallituksella olisi teknisten virheiden korjaamista koskeva aloiteoikeus.

3 §. *Kirkon vaalijärjestys ja säädösten julkaiseminen.* Voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetään kirkolliskokouksen oikeudesta antaa kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta tarkempia määräyksiä. Kirkolliskokous ei ole voimassa olevan kirkkolain aikana antanut sanotunlaisia määräyksiä, vaan ne on antanut kirkkohallitus tai piispainkokous. Kirkolliskokouksen oikeus täytäntöönpanomääräysten antamiseen on yleinen, eikä se täytä perustuslain lainsäädäntövallan delegoinnille asettamia tarkkarajaisuuden vaatimuksia. Kirkolliskokouksen norminantovalta on syytä rajoittaa tärkeimpien kirkollisten säädösten eli kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen antamiseen.

Täytäntöönpanomääräykset ovat varsinaista kirkkolainsäädäntöä täydentäviä, vähäisempiä yksityiskohtia sisältäviä määräyksiä. Kirkkolakia ja kirkkojärjestyksestä koskevien täytäntöönpanomääräysten antaminen voidaan nähdä hallinnollisen määräyksen antamisena. Tarkoituksenmukaista on, että tällaiset määräykset antaa jatkossakin kirkkohallitus paitsi erikseen mainituissa asioissa piispainkokous. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja kirkkohallituksen ja piispainkokouksen määräyksenantovaltuuksista säädettäväksi niiden tehtäväluetteiloissa, kirkkohallituksen osalta 22 luvun 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa ja piispainkokouksen osalta 21 luvun 2 §:n 5 kohdassa.

3 luku. **Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako**

1 §. *Hiippakunta.* Kirkkohallituksen päätösvaltaa hiippakuntarajojen määrittelyssä esitetään laajennettavaksi ehdotetussa 6 §:ssä seurakuntajaotuksen muutosta koskevien päätösten yhteydessä. Tästä syystä 1 momentin viittaussäännös on tarpeen muuttaa.

6 §. *Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kuuluminen hiippakuntaan.* Pykälässä säädettäisiin perusteista, joiden mukaan ratkaistaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän kuuluminen hiippakuntaan. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan teknisluontoisia muutoksia. Seurakunnan

kielellinen enemmistö määräytyisi läsnä olevien seurakunnan jäsenten lukumäärän mukaan. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi seurakuntayhtymää koskevaan 3 momenttiin.

Kirkolliskokous päättäisi edelleen hiippakunnan perustamisesta, lakkauttamisesta ja laajemmista hiippakuntarajojen muutoksista ehdotettavan 20 luvun 7 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaisesti. Sen sijaan päätös seurakunnan tai seurakuntayhtymän hiippakuntaan kuulumisesta tulisi voida tehdä seurakuntajaotusta koskevan päätöksen yhteydessä. Seurakuntajaotuksen muutostilanteessa olisi perusteltua, että kirkkohallituksella olisi toimivalta päättää seurakunnan kuulumisesta hiippakuntaan, jos eri hiippakuntiin kuuluvat seurakunnat yhdistetään, niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta tai seurakuntayhtymä taikka seurakunta liittyy toisen hiippakunnan seurakuntayhtymään.

Kirkkohallituksen päätösvallasta säädettäisiin 4 momentissa, jonka 1 kohta vastaisi sisällöllisesti voimassa olevan pykälän 3 momenttia. Momentin 2 kohdassa kirkkohallituksen päätösvaltaa päättää seurakunnan kuulumisesta hiippakuntaan laajennettaisiin edellä mainittuihin seurakuntajaotuksen muutostilanteisiin.

6 luku. Henkilöstö

4 §. *Kirkon virka- ja työehtosopimukset.* Pykälässä säädetään virka- ja työehtosopimusten tekemisestä kirkon työmarkkinalaitoksen sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden etujen valvomiseksi perustettujen yhdistysten välillä. Pykälään ehdotetaan lainsäädäntötekniistä muutosta säännösten yhdenmukaistamiseksi niin, että kirkon työantajatahot luettelaisiin samassa järjestyksessä kuin 6 luvun 1 §:n 1 momentissa. Muutos ei vaikuta säännöksen asiasisältöön.

12 §. *Virkasuhteeseen ottaminen.* Voimassa olevan pykälän 2 momentti koskee kirkkoneuvoksen virkaan ottamista. Kirkkoneuvoksia ovat kirkkohallituksen virastoa johtava kansliapäällikkö ja kirkkohallituksen osastonjohtajat. Esitykseen sisältyy ehdotus luopua kirkkohallituksen virasto-organisaation virkanimikkeiden säätämisestä kirkkolaisista ja yksilöidä viranhaltija hänen virka-asemansa kautta. Koska kirkkohallituksen osastonjohtajan virkaan valinnan suorittaisi ehdotuksen mukaan jatkossa kirkkohallitus, ei olisi enää tarkoituksenmukaista, että kirkkohallituksen osastonjohtajan virkaan voitaisiin suostumuksensa nojalla ottaa sellainen henkilö, joka ei ole virkaa hakenut. Tämän vuoksi pykälän 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi koskemaan vain kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virkaa.

17 §. *Koeaika.* Säännöksen perustelujen mukaan eräät virat on jätetty sen soveltamisalan ulkopuolelle virkojen täyttämismenettelyn perusteella. Koska kirkkohallituksen osastonjohtajan virkaan valinnan suorittaisi ehdotuksen mukaan kirkkohallitus, koeajan käyttäminen olisi mahdollista. Pykälän 5 momentin maininta kirkkoneuvoksen virasta ehdotetaan muutettavaksi koskemaan kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virkaa, jossa koeaikaa ei sovellettaisi.

35, 44, 55 ja 64 §. Pykälissä säädetään virkasuhteen muuttamisesta osa-aikaiseksi, lomauttamisesta, irtisanomisajasta sekä virantoimituksesta pidättämisestä päättävästä viranomaisesta. Kirkkohallituksen kirkkoneuvosten osalta pykälät sisältävät erityissäännöksiä. Koska virkanimikkeiden käyttämisestä kirkkolaisista ehdotetaan luovuttavaksi, kirkkoneuvoksen sijasta ehdotetaan käytettäväksi 6 luvun 35 §:n 3 momentissa, 44 §:n 1 momentissa, 55 §:n 1 momentin 6 kohdassa ja 2 momentin 4 kohdassa ilmaisua kirkkohallituksen johtava viranhaltija ja kirkkohallituksen osastonjohtaja sekä 64 §:n 5 momentissa kansliapäällikön sijasta ilmaisua kirkkohallituksen johtava viranhaltija.

11 luku. **Seurakuntayhtymä**

2 §. Seurakuntayhtymän tehtävät. Pykälän 1 momentissa säädetään niistä asioista, jotka seurakuntayhtymän on hoidettava yhtymään kuuluvien seurakuntien sijasta. Seurakuntayhtymä hoitaa muun muassa asiat, jotka koskevat kirkon keskusrahastoon suoritettavia maksuja. Esityksessä ehdotetaan kirkon eläkerahasto eriytettäväksi kirkon keskusrahastosta yleisperusteluissa mainituin perustein. Tästä johtuen 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kirkon keskusrahaston rinnalle kirkon eläkerahasto.

Pykälän 2 momentin 3 kohtaan ehdotetaan kielellistä muutosta. Kirkon sopimusvaltuuskunnan nimi muutettiin kirkon työmarkkinalaitokseksi lailla evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta (827/2005).

15 luku. **Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous**

1 §. Varojen käyttäminen. Pykälän 2 momentin mukaan seurakunnan ja seurakuntayhtymän tulee osallistua kirkon keskusrahaston menojen rahoittamiseen. Esityksessä ehdotetaan kirkon eläkerahasto eriytettäväksi kirkon keskusrahastosta, mistä syystä pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksessä mainittaisiin myös kirkon eläkerahasto.

4 §. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset. Pykälän otsikkoa ehdotetaan täsmennettäväksi. Lisäksi pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilintarkastusjärjestelmän uudistuksen jälkeen seurakuntien ja seurakuntayhtymien tilintarkastukseen sovellettaisiin julkishallinnon ja talouden tilintarkastuksesta annettua lakia. Julkishallinnon ja -talouden tarkastamisesta annettua lakia sovelletaan pääsääntöisesti muilla julkisen hallinnon sektoreilla, jollei lailla ole erikseen toisin säädetty.

Seurakuntien ja seurakuntayhtymien tilintarkastuksesta säädettäisiin täydentävästi kirkkojärjestyksessä, jossa säädettäisiin muun muassa tilintarkastajan valinnasta, pätevyysedellytyksistä, edellytyksistä riippumattomaan tilintarkastukseen sekä tilintarkastajan erottamisesta ja eroamisesta. Lisäksi kirkkojärjestyksessä säädettäisiin lakia täydentävästi tilintarkastuksen ajankohdasta, sen sisällöstä, tilintarkastuskertomuksesta ja sen käsittelemisestä seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielimessä.

5 §. Tilintarkastajan vastuu. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastukseen liittyvästä vastuusta. Tilintarkastaja toimisi tehtävässään virkavastuulla. Tämä tarkoittaa sitä, että häneen sovellettaisiin rikoslain (39/1889) 40 luvun säännöksiä virkarikoksista ja julkisyhteisön työntekijän rikoksista. Myös tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus määräytyisi virkavastuun perusteella. Pykälässä nykyisin oleva säännös, joka koskee kirkkohallituksen tehtävää antaa tarkempia määräyksiä seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta siirtyisi 22 luvun 2 §:n 1 momentin 7 kohdan c alakohdaksi.

20 luku. **Kirkolliskokous**

1 §. Kirkolliskokouksen kokoonpano. Voimassa olevan pykälän 1 ja 3 momenttiin ehdotetaan kielellisiä tarkennuksia ja 2 momenttiin lisättäväksi säännös siitä, että yksi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista maallikkoedustajista tulee valita Ahvenanmaan seurakunnista. Voimassa olevan 4 momentin säännös Ahvenanmaan seurakuntien edustajasta ehdotetaan siirrettäväksi kirkkojärjestykseen. Säännös pappis- ja maallikkoedustajien paikkajaosta hiippakuntien kesken, joka on kirkolliskokouksen kokoonpanosäännöstä täydentävä normi, siirretään kirkkojärjestykseen. Vastaavasti pykälän 5 momentti ehdotetaan kirkolliskokoushallintoa ohjaavana normina siirrettäväksi kirkkojärjestykseen.

7 §. Kirkolliskokouksen tehtävät. Pykälän 2 momentissa säädetään kirkolliskokouksen tehtävistä. Tehtävät ehdotetaan kirjoitettavaksi aiempaa laajempina kokonaisuuksina tehtävien sisältöä sinänsä muuttamatta. Kirkolliskokous ei kuitenkaan enää antaisi täytäntöönpanomääräyksiä. Pykälän 2 momentin 1 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi maininta messusävelmistön hyväksymisestä, koska se hyväksytään osana kirkkokäsikirjaa. Momentin 2 kohtaan ei ehdoteta muutosta. Toisinaan on osoittautunut vaikeaksi määritellä ne kysymykset, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja. Asiaa ei voida laissa tarkemmin määritellä, vaan viime kädessä asian ratkaisee kirkolliskokous itse.

Tehtäväluettelon 3 kohtaan ehdotetaan yhdistettäväksi nykyiset 3—5 kohdat, jotka koskevat kirkolliskokouksen lainsäädäntö- ja norminantovaltaa. Momentin 4 kohdassa säädettäisiin kirkolliskokouksen lausunnoista, esityksistä ja toivomuksista valtioneuvostolle. Ehdotuksen mukaan kirkolliskokous antaisi lausuntoja, tekisi esityksiä ja lausuisi toivomuksia valtioneuvostolle kirkon ja valtion suhteita koskevissa merkittävissä kysymyksissä. Tällaisia kysymyksiä olisivat esimerkiksi kirkon asemaan veronsaajana liittyvät kysymykset ja seurakunnille annettavia yhteiskunnallisia tehtäviä koskevat asiat. Kirkon korkeimpana päätöksentekojenimenä kirkolliskokouksella olisi oikeus jatkossakin lausua kaikista tarpeelliseksi katsomistaan kirkon ja valtion suhteisiin liittyvistä merkittävistä asioista.

Tehtäväluettelon 5 kohdaksi ehdotetaan nykyisen 8 kohdan mukaista säännöstä hiippakunnan perustamisesta, rajojen muuttamisesta tai hiippakunnan lakkauttamisesta ja 6 kohdaksi nykyisen 9 kohdan mukaista säännöstä kirkon ulkosuhteista päättämisestä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 kohta, jonka mukaan kirkolliskokous päättäisi hyväksymisestä kirkon lähetysjärjestöksi ja kirkon lähetysjärjestön aseman lakkauttamisesta. Kirkolliskokous tekisi lähetysjärjestöä koskevan päätöksen piispainkokouksen ehdotuksen pohjalta. Tätä koskeva säännös esitetään otettavaksi piispainkokouksen tehtäviä koskevan 21 luvun 2 §:n 4 kohdaksi. Kirkolliskokouksen päätöksen jälkeen kirkkohallitus tekisi sopimuksen lähetysjärjestön kanssa. Sopimus voisi olla määräaikainen, esimerkiksi 5—10 vuoden mittainen, tai sopimuksessa voitaisiin sopia myös määräajoin käytävistä neuvotteluisista, joiden tuloksen molemminpuolinen hyväksyminen olisi sopimuksen jatkumisen edellytys. Kirkon virallisen lähetysjärjestön aseman voisi menettää, jos järjestö poikkeaa kirkon yhteisen lähetysstrategian linjauksista.

Kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan viran perustaminen ja lakkauttaminen olisi edelleen kirkolliskokouksen tehtävä. Viraston johtavalla viranhaltijalla tarkoitetaan nykyistä kansliapäällikkönä toimivaa kirkkoneuvosta. Kirkolliskokous tekisi myös viranhaltijan valinnan. Sen sijaan muut kirkkohallituksen virat perustaisi ja lakkauttaisi kirkkohallitus, jolle myös viranhaltijoiden valinta ja virasta vapauttaminen kuuluisivat. Nykyinen tehtäväluettelon kohta 10 ehdotetaan jaettavaksi 8 ja 9 kohdaksi ja samalla maininta kirkkoneuvoksista muutettaisiin koskemaan vain kirkkohallituksen viraston johtavaa viranhaltijaa.

Tehtäväluettelon 10 kohdassa säädettäisiin nykyistä 11 kohtaa vastaavasti kirkolliskokouksen päätösvallassa hyväksyä kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä talousarviot ja vahvistaa seurakuntien rahastomaksujen suuruudet. Uutena asiana kirkolliskokous päättäisi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa tarkoitetun rahoituksen jakamisen perusteista. Kirkolliskokous päättäisi sekä siitä, mikä osa vuosittaisesta rahoituksesta jaettaisiin suoraan seurakunnille ja seurakuntayhtymille, että tässä jaossa käytettävästä jakoperusteesta. Lisäksi kirkon keskusrahaston talousarvion hyväksymisen yhteydessä kirkolliskokous voisi päättää, että osa vuosittaisesta rahoituksesta jaettaisiin seurakuntien ja seurakuntayhtymien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston kunnossapito- ja peruskorjausmenoihin.

Tältä osin rahoitus voitaisiin jakaa seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle erillisen hakemuksen perusteella. Samoin kirkolliskokous voisi päättää, että osa rahoituksesta voitaisiin käyttää kirkon yhteisen jäsenrekisterin ylläpito- ja kehittämiskuluihin.

Momentin 11 kohdan mukaan kirkolliskokouksen tehtävänä olisi tarkastuttaa kirkon keskusrahaston, kirkon eläkerahaston ja muiden kirkkohallituksen sekä hiippakuntien viranomaisten hoidossa olevien rahastojen ja muiden varojen tilit ja hallinto, vahvistaa niiden tilinpäätökset ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä. Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä, joten toimintakertomusta ei säännöksessä ole tarpeen enää mainita. Säännöksessä on otettu myös huomioon kirkon työmarkkinalaitoksen integroiminen tiiviimmin osaksi kirkkohallitusta. Se ei siten enää jatkossa antaisi erillistä kertomusta toiminnastaan. Voimassa oleva 2 momentin 14 kohta siirtyisi tehtäväluettelon 12 kohdaksi.

8 §. Edustajan esteellisyys. Voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään kirkolliskokouksen puheenjohtajista ja työjärjestyksestä. Nämä kirkolliskokouksen sisäistä hallintoa koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi kirkkojärjestyksen 20 luvun 3 §:ään.

Koska kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten valinta ehdotetaan siirrettäväksi kirkkohallituksen tehtäväksi, asiasta säädettäisiin 22 luvun 2 §:n 1 momentin 13 kohdassa.

9 §. Esitykset ja aloitteet. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi esitys- ja aloiteoikeudesta kirkolliskokoukselle. Esitysoikeus olisi nykyiseen tapaan piispainkokouksella, kirkkohallituksella ja hiippakuntavaltuustolla sekä aloiteoikeus kirkolliskokousedustajalla. Esitysten ja aloitteiden käsittelystä määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Vastaavan nykyisen pykälän 1 momentin viimeinen virke, jossa viitataan työjärjestykseen, ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi. Työjärjestys on toimielimen sisäistä järjestelyä koskeva määräys, jolla ohjataan toimielimen työskentelyä. Tämän vuoksi esitysten ja aloitteiden käsittelystä voidaan määrätä tarkemmin työjärjestyksessä ilman laissa olevaa valtuutusta. Lisäksi vastaavan nykyisen pykälän 2 momentin säännös ehdotetaan siirrettäväksi kirkkojärjestyksen 20 luvun 4 §:n 4 momentiksi.

10 §. Määräenemmistön vaativat päätökset. Pykälässä säädettäisiin niistä asioista, joista päättäminen edellyttää kirkolliskokouksessa säädettyä määräenemmistöä. Pykälään ei esitetä sisällöllistä muutosta.

Pykälää ehdotetaan selkeytettäväksi siten, että viittaussäännös kirjoitetaan auki luettelon muotoon. Säännöksessä mainituissa asioissa kirkolliskokouksen valiokunnan ehdotus on ensin hyväksyttävä kaikilta kohdin yksinkertaisella enemmistöllä. Asia on tämän jälkeen eri täysistunnossa otettava uuteen käsittelyyn, jolloin ehdotus tulee hyväksytyksi, jos sitä kannattaa vähintään kolme neljäosaa annetuista äänistä.

21 luku. Piispainkokous

1 §. Piispainkokouksen kokoonpano. Pykälässä säädettäisiin yleisperustelujen mukaisesti, että piispainkokouksen jäseniä olisivat vain hiippakuntien piispat. Läsnäolo- ja puheoikeudesta piispainkokouksessa säädettäisiin kirkkojärjestyksessä.

2 §. Piispainkokouksen tehtävät. Piispainkokouksen tehtäviä koskevaa säännöstä ehdotetaan laajennettavaksi ja osin kirjoitettavaksi uudella tavalla. Vastaavan voimassa olevan pykälän 1 kohta ehdotetaan jaettavaksi 1 ja 2 kohdaksi. Samalla säännösten sanamuotoa selkeytetään vastaamaan nykyistä käytäntöä. Pykälän 1 kohdassa oleva käsite julistus ehdotetaan korvattavaksi laajemmalla käsitteellä opetus. On perusteltua, että piispainkokouksen tehtävien painottuminen kirkon opillisen perustan ja toiminnan sisältöön, kirkon uskon, opetuksen ja työn ky-

symyksiin, näkyy pykälätekstissä aiempaa selvempänä määrittelynä. Piispainkokouksesta tulisi jatkossa yhä selkeämmin linjanvetäjä kirkon uskoa ja oppia koskevissa asioissa. Ylin päätösvalta uskoa ja oppia koskevissa asioissa kirkossa on ehdotetun 20 luvun 7 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla kirkolliskokouksella. Piispainkokouksen tehtävänä on tulkita kirkon uskoon ja oppiin liittyviä kysymyksiä ajankohtaisissa tilanteissa.

Ehdotetussa 2 kohdassa nykyinen käsite hiippakuntien hallintoa ja hoitoa korvattaisiin käsitteellä hiippakuntien hoitoa. Piispainkokouksen työskentelyssä hiippakunnan hallinnon kehitystyö on jäänyt vähäiseksi. Todellista tilannetta ja tavoitetta paremmin vastaavana on pidettävä sitä, että piispainkokouksen hiippakunnallinen tehtävä ilmaistaan edellä sanotulla tavalla. Hiippakuntien hoitoa koskevia tehtäviä olisivat esimerkiksi rovastikunnallisia arkistoja koskevat määräykset.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin piispainkokouksen uudesta tehtäväalueesta, kun kirkon ulkoasiain neuvostoa ei enää asetettaisi vaan sen nykyiset tehtävät jaettaisiin piispainkokouksen ja kirkkohallituksen kesken. Piispainkokous käsittelee kirkon ykseyttä, ekumeenisia suhteita, kirkon lähetystehtävää ja kirkon suhdetta muihin uskontoihin koskevia asioita sekä päättäisi kirkon edustamisesta näissä asioissa. Arkkipiispan puheenjohtajuus piispainkokouksessa antaisi hänelle edelleen merkittävän aseman myös kirkon edustamisesta päätettäessä. Kirkon edustamisesta päättäminen ei kuitenkaan edellyttäisi yksimielisyyttä arkkipiispan ja muiden piispojen välillä, vaan myös edustamista koskevat päätökset voitaisiin tehdä yksinkertaisella enemmistöllä.

Toisena uutena tehtävänä piispainkokoukselle ehdotetaan pykälän 4 kohdassa esityksen tekemistä kirkolliskokoukselle kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja kirkon lähetysjärjestön aseman lakkauttamisesta.

Piispainkokouksen tehtävä kirkkojärjestyksen täytäntöönpanoa koskevien määräysten antajana ehdotetaan otettavaksi 5 kohtaan. Piispainkokous antaisi määräyksen, jos asia koskee kirkkoon liittyvälle annettavaa opetusta, jumalanpalvelusta tai kirkollista toimitusta, rippikoulua, rippikoulun pitämistä koskevaa lupaa tai rippikoulussa käytettäviä oppikirjoja, pappisvirkaa, papin tai lehtorin virkaa tai tällaiseen virkaan pyrkivältä vaadittavaa tutkintoa. Tutkinnolla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä myös pastoraalitutkintoja, joista säädetään kirkkojärjestyksen 6 luvun 12 §:ssä. Muiden kuin papin virkojen kelpoisuusehtojen määrittäminen siirtyisi kirkkohallituksen tehtäväksi. Rippikoulua koskevat määräykset voivat sisältää myös määräyksiä luvan saaneiden rippikoulujen valvonnasta.

22 luku. **Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto, kirkon eläkerahasto ja kirkon työmarkkinalaitos**

1 §. *Kirkkohallituksen kokoonpano ja toimikausi.* Pykälään ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia, mutta siihen ehdotetaan teknisluontoisia korjauksia, jotka helpottavat ymmärrettävyyttä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kirkkohallituksen toimikaudesta.

Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin kirkkohallituksen jaostoista, virastokollegiosta ja sen jäsenistä. Vaikka kirkkohallituksessa ei enää vuonna 1994 tapahtuneen keskushallintouudistuksen jälkeen ole ollut jaostoja, on niiden perustamiseen syytä jättää mahdollisuus. Virastokollegion jäseniä olisivat kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja osastonjohtajat. Tämä vastaa nykyisen virastokollegion kokoonpanoa.

2 §. *Kirkkohallituksen tehtävät.* Voimassa olevassa kirkolliskokouksen antamassa kirkkohallituksen ohjesäännössä määrätään kirkkohallituksen tehtäväksi kirkkolaisissa säädettyjen kirkko-

hallituksen tehtävien lisäksi kirkon ja seurakuntien työn edistäminen sekä kirkon suhteiden hoitaminen valtioon ja muuhun yhteiskuntaan. Kirkkohallituksen tehtävistä ehdotetaan nyt säädettäväksi kattavasti kirkkolaisissa. Tämä olisi omiaan vahvistamaan kirkkohallituksen asemaa keskushallinnon johtavana yleishallintoviranomaisena. Myös seurakuntien itsenäisestä julkisoikeudellisesta asemasta ja itsemääräämisoikeudesta seuraa, että kirkkohallitukselle annettavasta seurakuntia koskevasta päätösvallassa on säädettävä laissa.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kirkkohallitus hoitaisi jatkossakin kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa. Tältä osin nykyisiin tehtäviin ei ehdoteta muutosta. Kohdan on katsottava kattavan myös ne tehtävät, jotka kirkon ulkoasiain neuvoston lakkauttamisen myötä siirtyisivät kirkkohallitukselle. Kirkon ulkosuomalaistyön hoitamisen sekä kirkon kansainväliseen diakoniaan kuuluvan Kirkon Ulkomaanavun säätiön hallituksen jäsenten nimeämisen on katsottava kuuluvan kirkon yhteiseen toimintaan. Momentin 2 kohdan mukaan kirkkohallitus toimisi kirkon keskusrahaston ja siitä eriyttävän kirkon eläkerahaston hallituksena. Momentin 3 kohdan mukaan kirkkohallituksen tehtävänä on valmistella asioita kirkolliskokoukselle ja huolehtia sen päätösten täytäntöönpanosta. Säännöksen sisältö vastaa voimassa olevan pykälän 4 ja 5 kohtaa. Uutena tehtävänä ehdotetussa 4 kohdassa säädettäisiin kirkkohallituksen velvollisuudesta hoitaa kirkon suhteita valtioon ja muuhun yhteiskuntaan. Yhteiskuntasuhteiden hoitamiseen sisältyisi myös yleinen kirkon edunvalvonta. Tehtäväluettelon 5 kohdan mukaan kirkkohallitus antaisi valtioneuvoston pyytämät lausunnot. Päätösvalan jaosta lausunnon antajana kirkolliskokouksen ja kirkkohallituksen kesken on todettu edellä 20 luvun 7 §:n perusteluissa.

Tehtäväluettelon 6 kohdassa säädettäisiin kirkkohallituksen yleisestä velvoitteesta edistää kirkon toimintaa ja seurakuntien työtä.

Momentin 7 kohtaan ehdotetaan koottavaksi kirkkohallituksen määräysenantovaltuuksia koskevat säännökset. Kirkkohallituksen toimivaltaa antaa määräyksiä rajoittaisi piispainkokouksen 21 luvun 2 §:ssä säädetty toimivalta. Kirkkohallitus antaisi tarkempia määräyksiä kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta siten kuin siitä erikseen kirkkolaisissa säädetään. Esimerkkinä tällaisesta yksilöidystä määräysenantovaltuudesta voidaan mainita kirkkolain 6 luvun 41 §:n 4 momentti, jossa kirkkohallitukselle säädetään oikeus antaa tarkempia määräyksiä seurakunnan pappien virkavapauden sekä vuosiloman ja vapaa-ajan järjestämisestä. Kirkkohallitukselle säädettäisiin myös valtuus antaa määräyksiä kirkon viranhaltijoilta vaadittavista tutkinnoista siltä osin kuin päätösvalta ei kuulu piispainkokoukselle. Säännöksen myötä kirkkojärjestyksessä ei olisi enää tarpeen nykyisellä tavalla pykälittäin mainita määräysten antamisesta.

Momentin 8 kohdan, joka vastaa nykyisen säännöksen 9 a kohtaa, mukaan kirkkohallituksen tehtävänä on hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien, kirkon keskusrahaston ja jatkossa myös kirkon eläkerahaston kirjanpito ja palkanlaskenta sekä niihin liittyvä maksuliikenne.

Momentin 9 kohdassa ehdotetaan uutta tehtävää. Sen mukaan kirkkohallitus hoitaisi kirkollisiin tarkoituksiin määrättyjä rahastoja sekä ottaisi vastaan kirkolle lahjana ja testamenttina annettua omaisuutta. Mainittu tehtävä liittyy kirkkohallitukselle kuuluvaan keskushallinnon taloutta koskevaan tehtäväalueeseen sekä edellisessä kohdassa säädettyyn kirkkohallituksen palvelukeskuksena hoitamaan tehtävään.

Momentin 10 kohdassa annettaisiin nykyisen tehtäväluettelon 9 kohtaa vastaavasti kirkkohallitukselle tehtäväksi määrätä, mihin yleisiin tarkoituksiin seurakuntien päiväjumalanpalveluksessa on kannettava kolehteja.

Momentin 11 kohdassa säädettäisiin nykyisen säännöksen 6 a kohtaa vastaavasti päätösvallasta tunnustaa ja rinnastaa ulkomailla suoritettut opinnot ja ammatillinen harjoittelu sekä hyväksyä tutkinnon tuottama kelpoisuus.

Momentin 12 kohta vastaisi voimassa olevan säännöksen 7 kohtaa, ja siinä säädettäisiin kirkkohallituksen päätösvallasta perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen virat. Säännös kattaisi myös kirkkohallituksen osastonjohtajien virkojen perustamisen ja lakkauttamisen.

Momentin 13 kohdassa säädettäisiin kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten valinnasta, joka tehtävä siirtyisi kirkolliskokouksesta kirkkohallituksen täysistunnolle. Valintamenettelystä säädettäisiin kirkkojärjestyksen 22 luvun 13 ja 14 §:ssä.

Ehdotetut 14 ja 15 kohta vastaavat nykyisen säännöksen 8 ja 11 kohtaa.

Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta sisällöllistä muutosta voimassa olevaan säännökseen verrattuna. Kirkon palvelukeskuksen tehtävistä säädettäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksen 22 luvun 11 §:ssä.

Pykälän 3 momenttiin, joka koskee kirkon edustamista ja puhevallan käyttämistä sekä sopimusten tekemistä, ehdotetaan otettavaksi viittaus 13 §:ään, jossa säädettäisiin kirkon työmarkkinalaitoksesta seurakuntien, seurakuntayhtymien, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen edunvalvojana työmarkkina-asioissa sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista päätettäessä. Kirkkohallitus ei olisi jatkossakaan työmarkkinaosapuoli, joten se ei tekisi työmarkkinoiden neuvottelutoiminnassa syntyviä sopimuksia vaan näistä päätettäisiin työmarkkinalaitoksen toimitelmissä. Lisäksi säännöksessä otettaisiin huomioon tuomiokapitulien toimivalta hiippakunnallisissa asioissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti siitä määräajasta, jonka kuluessa kirkkohallituksen tulee antaa 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettu päätös. Sen sijaan säännös asiaa valmistelevalta kirkkohallituksen toimitelimestä ehdotetaan poistettavaksi laista. Asioita valmisteluvien toimitelinten tehtävistä voidaan määrätä kirkkohallituksen sisäisessä työjärjestyksessä.

3 §. Päätösvallan siirtäminen ja asian ottaminen ylemmän toimitelimen ratkaistavaksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä toimitelimistä, joille kirkkohallituksen täysistunnolle ylimpänä päättävänä toimitelimenä kuuluvaa päätösvaltaa voidaan delegoida. Kirkkohallituksen päätösvaltaa voitaisiin siirtää kirkkohallituksen jaostolle, virastokollegiolle, johtokunnalle tai kirkkohallituksen viranhaltijalle. Laissa ei enää erikseen luettelaisi niitä johtokuntia, joille päätösvaltaa voitaisiin siirtää. Ehdotetun kirkkojärjestyksen 22 luvun 3 §:n nojalla päätösvallan siirrosta määrättäisiin kirkkohallituksen työjärjestyksessä.

Päätösvallan siirtämiseen liittyy oleellisena elementtinä niin sanottu otto-oikeus eli päätösvallan siirron nojalla tehtyjen päätösten siirtäminen kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Otto-oikeudesta säädettäisiin pykälän 2 momentin lisäksi tarkemmin kirkkojärjestyksen 22 luvun 4 §:ssä.

Päätösvallan siirron nojalla tehdyt päätökset voitaisiin kirkkojärjestyksessä säädetyllä tavalla siirtää kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi, jollei asian siirtämistä erikseen kiellettäisi joko kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä. Kirkkojärjestyksestä koskevan ehdotuksen 22 luvun 4 §:n mukaan kirkkohallituksen jaoston, virastokollegion, muun kirkkohallituksen alaisen toimitelimen tai viranhaltijan päätös voidaan työjärjestyksessä määrätyn ajan kuluessa siirtää kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi.

4 §. Päätösvaltaisuus. Pykälässä säädettäisiin kirkkohallituksen toimielinten päätösvaltaisuudesta. Pääsääntöisesti toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä. Virastokollegio on kuitenkin päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään kolme jäsentä.

5 §. Kirkon keskusrahasto. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi ne muutokset, jotka johtuvat kirkon eläkerahaston eriyttämisestä omaksi rahastokseen. Kirkon keskusrahaston varoja ei enää käytettäisi eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamiseen eikä kirkon keskusrahasto enää toimisi kirkon eläkelaitoksena tai huolehtisi sen tehtävistä. Siten pykälässä säädettäisiin ainoastaan niistä tehtävistä, jotka kuuluvat nimenomaan kirkon keskusrahastolle. Pykälään lisättäisiin myös säännös siitä, että kirkon keskusrahaston varoja voitaisiin käyttää myös rahoittamaan seurakunnille ja seurakuntayhtymille lailla annetuista yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvia kustannuksia. Nykyiset säännökset keskusrahaston varojen käytöstä eivät riittävällä tavalla kata valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain tarkoitusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kirkon keskusrahaston kotipaikasta.

6 §. Kirkon eläkerahasto. Pykälässä säädettäisiin kirkon eläkerahaston tehtävistä. Kirkon eläkerahasto toimisi kirkon eläkelaitoksena ja huolehtisi sen tehtävistä siten kuin siitä erikseen säädetään. Kirkon eläkerahaston varoja käytetään eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamiseen. Kirkon viranhaltijoiden ja työntekijöiden oikeudesta eläkkeisiin säädetään tarkemmin evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaisissa (261/2008). Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kirkon eläkerahaston kotipaikasta.

7 §. Maksut kirkon keskusrahastolle. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi kirkon eläkerahaston muodostamisesta johtuvat muutokset. Vuoden 2016 alusta seurakuntien saamasta yhteisöverosuudesta luovutaan. Tästä syystä pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaukset seurakuntien saamaan yhteisöveron osuuteen. Myös yhteisöverosuuteen perustuvasta lisämaksusta luovuttaisiin kokonaan. Samalla säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin.

8 §. Maksut kirkon eläkerahastolle. Pykälässä säädettäisiin seurakuntien ja seurakuntayhtymien velvollisuudesta maksaa vuosittaisia maksuja kirkon eläkerahastolle. Säännös vastaisi voimassa olevaa lakia eikä muuttaisi seurakuntien tai seurakuntayhtymien maksuvelvoitteita.

9 §. Maksujen viivästysseuraamukset. Pykälässä säädettäisiin keskusrahastolle ja eläkerahastolle suoritettavien maksujen viivästysseuraamuksista voimassa olevan lain mukaisesti. Seurakuntien ja seurakuntayhtymien keskusrahasto- ja eläkerahastomaksut olisivat edelleen ulosmittavissa ilman tuomiota tai päätöstä.

10 §. Keskusrahastoavustukset. Pykälä vastaisi nykyistä 22 luvun 8 a §:ää eikä siihen ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

11 §. Eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin saadun rahoituksen jakaminen. Pykälässä säädettäisiin kirkon keskusrahaston velvollisuudesta jakaa valtiolta saatu rahoitus edelleen seurakunnille ja seurakuntayhtymille sekä siitä, että osa rahoituksesta voitaisiin käyttää laissa säädettyihin kirkon yhteiseen jäsenrekisteriin liittyviin kirkkohallituksen tehtävien kustannuksiin.

Pykälän 1 momentin mukaan kirkon keskusrahasto jakaisi valtiolta vuosittain saadun rahoituksen seurakunnille ja seurakuntayhtymille. Jako voisi tapahtua sekä erikseen määrätyn jakoperusteen mukaan että erillisten hakemusten perusteella seurakuntien ja seurakuntayhtymien arvokkaiden kirkollisten rakennusten ja irtaimiston kunnossapito- ja korjauskustannuksiin.

Kirkkohallituksen tehtävänä on kirkkolain 16 luvun mukaan vastata kirkon yhteisen jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, tietohallinnosta, tietoturvallisuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä ja sähköisestä arkistoinnista. Lisäksi kirkkohallituksen on pidettävä jäsenrekisterin käyttöoikeuksien hallintaa varten käyttöoikeusrekisteriä niistä henkilöistä, joille on myönnetty oikeus jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Kirkkohallituksen on pidettävä myös lokirekisteriä jäsenrekisterin tietojen käsittelystä käytön seurantaan, valvontaa ja suojausta varten. Ilman jäsenrekisteriä rekisterinpitäjinä toimivat seurakunnat ja seurakuntien keskusrekisterit eivät pystyisi hoitamaan niille väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 48 §:ssä säädettyjä tehtäviä. Siten on perusteltua, että rahoitusta voidaan käyttää myös kirkkohallituksen edellä mainittujen tehtävien hoitamiseen.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin valtuutus säätää rahoituksen jaosta tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

12 §. *Sijoitustoiminnan valvonta.* Pykälä vastaisi nykyistä 22 luvun 10 §:ää, mutta siihen ehdotetaan tehtäväksi kirkon eläkerahaston uudesta asemasta johtuva muutos.

13 §. *Taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan täsmennettäväksi, koska pykälän 3 momentissa säädetään myös taloussäännön antamisesta. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin kirkon eläkerahaston eriyttämisen johdosta tarpeelliset maininnat kirkon eläkerahastosta.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että kirkon keskusrahaston, kirkon eläkerahaston sekä muiden kirkkohallituksen ja hiippakuntien hoidossa olevien rahastojen ja varojen tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia. Ehdotetun 20 luvun 7 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan kirkolliskokouksen tehtävänä on tarkastuttaa näiden tilit ja hallinto. Tilintarkastuslain soveltaminen helpottaisi kirkon eläkerahaston rinnastumista muihin eläkelaitoksiin, jotka pääsääntöisesti kuuluvat tilintarkastuslain piiriin. Vaikka kirkon eläkerahasto on eriytetty kirkon keskusrahastosta, on kirkolliskokouksen valvontavallan piiriin kuuluvien varojen hallinnon katsottava olevan niin yhtenäinen kokonaisuus, että on perusteltua soveltaa samaa lainsäädäntöä koko kokonaisuuteen.

Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi taloushallinnon esimerkkiluettelo tarpeettomana.

14 §. *Kirkon työmarkkinalaitos.* Pykälässä säädettäisiin kirkon työmarkkinalaitoksesta ja sen tehtävistä. Kirkon työmarkkinalaitoksesta muodostettaisiin yleisperusteluissa selostetulla tavalla kirkkohallituksen yhteydessä toimiva yksikkö. Työmarkkinalaitoksen itsenäinen asema sopimustoiminnassa edellyttää, että kirkkolaisissa säilytetään työmarkkinalaitosta koskeva säännös. Koska kirkkohallitus ei jatkossakaan toimisi työmarkkinaosapuolena, ei kirkkohallituksen tehtäväluetteloon 2 §:n 1 momentissa tulisi työmarkkinalaitosta koskevia muita tehtäviä kuin sen valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten valinta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että kirkon työmarkkinalaitos kirkkohallituksen yhteydessä toimii seurakuntien, seurakuntayhtymien, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen edunvalvojana työmarkkina-asioissa. Se hoitaisi itsenäisesti evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetussa laissa (968/1974) ja evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetussa laissa (829/2005) sille säädetyt tehtävät. Muutoin pykälä vastaisi soveltuvien osin nykyisen evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain 1 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin työmarkkinalaitoksen tehtävistä neuvotella ja sopia kirkkotyöntantajien puolesta työmarkkinajärjestöjen kanssa palvelussuhteen ehdoista se-

kä työsuojelun yhteistoiminnasta siten kuin niistä erikseen säädetään. Tämä tapahtuisi jatkosakin evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetussa laissa (968/1974) ja evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetussa laissa (829/2005) säädetyssä järjestyksessä. Työmarkkinalaitos suorittaisi myös muut lain mukaan evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitokselle kuuluvat tehtävät. Nykyisin työmarkkinalaitos voi myös antaa suosituksia asioista, joista ei voida sopia virkaehtosopimuksin. Näitä niin sanottuja suositussopimuksia koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin.

Työmarkkinalaitoksen päätösvaltaa käyttäisi työmarkkinalaitoksen valtuuskunta. Valtuuskunnan päätösvaltaa voitaisiin johtosäännössä antaa valtuuskunnan toimielimelle, kuten puheenjohtajistolle, tai kirkkohallituksen viranhaltijalle. Valtuuskunnan kokoonpanosta, valinnasta, toimikaudesta ja tehtävistä säädettäisiin kirkkojärjestyksessä.

24 luku. **Alistaminen ja muutoksenhaku**

14 §. *Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen.* Voimassa olevan evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain 7 §:ssä on muutoksenhakukielto työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan ja sen jaoston päätöksestä. Samassa yhteydessä muutoksenhaku on kielletty kirkollisen työnantajaviranomaisen päätökseen, joka on tehty evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n 2 momentin nojalla. Koska nämä muutoksenhakukiellot ovat virkaehtosopimustoiminnan luonteen vuoksi edelleen tarpeen, ehdotetaan niiden sijoittamista asiayhteytensä vuoksi pykälän 1 momentin kohdiksi 4 ja 5.

Nykytilaan verrattuna muutoksenhakukieltoja ei ehdoteta lisättäväksi. Sen sijaan työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten sekä kirkkohallituksen osastonjohtajien virkojen täyttämisen siirtyminen 22 luvun 2 §:ssä ehdotetulla tavalla kirkkohallituksen tehtäväksi merkitsee sitä, että näihin päätöksiin voisi hakea muutosta kirkkolain mukaan. Nykyisin valinnan tekee kirkolliskokous, eikä päätökseen saa pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan hakea muutosta.

25 luku. **Täydentäviä säännöksiä**

8 §. *Julkisuus ja salassapito.* Pykälässä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) soveltamisesta kirkollishallinnossa. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen nykyiset tiedoksisaantia koskevat 2 ja 3 momentit siirrettäisiin ehdotettuun uuteen 8 b §:ään.

8 b §. *Tiedonsaantioikeus.* Pykälässä säädettäisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia täydentävästi oikeudesta saada tietoja kirkolliselta viranomaiselta. Ehdotettu 1 momentti koskisi kirkon työmarkkinalaitoksen oikeutta saada tietoja kirkollisilta työnantajilta. Säännös vastaa voimassa olevaa kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain 8 §:ää. Pykälän 2 momentiksi siirrettäisiin nykyinen 8 §:n 2 momentti luottamushenkilön tiedonsaantioikeudesta ja 3 momentiksi nykyinen 8 §:n 3 momentti, jossa säädetään tilintarkastajan oikeudesta saada tarvittavat tiedot tarkastustehtävänsä hoitamiseksi.

1.2 Laki evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoamisesta

1 §. Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi. Kirkon työmarkkinalaitosta koskevat säännökset otettaisiin kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen.

2 §. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta ja soveltamisesta. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti kuin esitykseen sisältyvä kirkkolain muutos.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan voimassa oleva työjärjestys olisi voimassa kirkkojärjestyksen nojalla annettavan johtosäännön voimaantuloon saakka.

Pykälän 3 momentin mukaan lain voimaan tullessa toimivan kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan kokoonpanoon sovelletaan kumottavan lain säännöksiä valtuuskunnan toimikauden loppuun saakka.

Pykälän 4 momentin mukaan lain kumoaminen ei vaikuta niihin tehtäviin, jotka kirkon työmarkkinalaitoksen edustajilla on muun lain nojalla, kuten esimerkiksi työtuomioistuimen jäsenyys. Lain kumoaminen ei vaikuta näiden tehtävien sisältöön eikä keston.

Pykälän 5 momentissa olisi yleisluonteinen viittaus siihen, että jatkossa sovelletaan kumottavan lain sijasta kirkkolain työmarkkinalaitosta koskevia säännöksiä.

1.3 Laki evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

2 luku. Virkaehtosopimus

3 §. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoaminen. Ehdotuksen mukaan kirkon työmarkkinalaitoksesta säädettäisiin kirkkolaisissa.

1.4 Laki evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoaminen. Ehdotuksen mukaan kirkon työmarkkinalaitoksesta säädettäisiin kirkkolaisissa.

2 Tarkemmat säännökset

Esitykseen on yhdistetty kolme kirkolliskokouksen hyväksymää ehdotusta. Samassa yhteydessä kirkon keskushallinnon uudistamista koskevien lakiehdotusten kanssa kirkolliskokous päätti muuttaa kirkkojärjestystä ja hyväksyä kirkkohallituksen ohjesäännön. Myös valtion rahoitusta yhteiskunnallisiin tehtäviin ja tilintarkastusta koskevien lakiehdotusten yhteydessä kirkolliskokous hyväksyi muutoksia kirkkojärjestykseen. Kirkolliskokouksen päätösten mukaan kirkkojärjestyksen muutokset ja kirkkohallituksen ohjesääntö tulevat voimaan samana päivänä kuin tässä esityksessä ehdotetut lait.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Muissa laeissa on säännöksiä, joissa kirkon työmarkkinalaitoksesta käytetään edelleen sen edeltäjän, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan nimeä. Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain 10 §:n 3 momentissa tämä on otettu huomioon.

Vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi kirkkolain muuttamisesta annettavan lain voimaantulosäännöksen 2 momentiksi.

Kirkkolain muuttamisesta annettavan lain voimaantulosäännöksen 3 momentti koskee kirkon keskusrahastoa. Siinä todetaan, että kirkon eläkerahasto jatkaa kirkon keskusrahaston eläkerahaston toimintaa. Näin ollen kirkon keskusrahaston eläkerahaston varat, oikeudet ja velvoitteet siirtyvät kirkon eläkerahastolle lain voimaan tullessa. Muutoksesta ei aiheutuisi veroseuraamuksia. Kirkkohallitus voisi tarvittaessa tarkemmin määrätä kirkon eläkerahastolle siirtävistä varoista, oikeuksista ja velvoitteista.

Voimaantulosäännöksen 4 momentti koskee tilintarkastusta koskevien säännösten soveltamista. Ehdotettuja säännöksiä sovellettaisiin lain voimaantulovuotta vastaavan tilikauden tilintarkastukseen.

Mittava hallintouudistus edellyttää, että myös käytännön tasolla ryhdytään toimiin uudistuksen toteuttamiseksi jo ennen lakien voimaantuloa. Tästä syystä kirkkolain muuttamisesta annettavaan lakiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksessä on siirretty keskushallinnon toimielimiä koskevaa ja ehdotettuja lain säännöksiä täydentävää, yksityiskohtaista sääntelyä nykyisestä kirkkolaista kirkkojärjestykseen.

Perustuslain esitöissä tai perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä ei ole tarkemmin määritely, missä laajuudessa perustuslain 76 §:n 1 momentti edellyttää laintasoista sääntelyä kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa koskevissa asioissa ja missä määrin näistä kysymyksistä voidaan säätää kirkkojärjestyksessä. Voimassa olevaa kirkkolakia säädettäessä eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi kuitenkin (PeVL 20/1993 vp.), ettei kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen ehdotettujen säännösten suhde hallitusmuodon 83 §:n vaatimusten kannalta antanut aihetta huomautuksiin. Valiokunnan mielestä kirkon valtiosäännön mukainen erityisasema oli peruste sille, että kirkolliskokous sai laaja-alaisen norminantovallan itsehallintoyhteisön hallintoa ja toimintaa koskevissa asioissa. Perustuslain säännöksen lisäksi kirkon autonomiaa vahvistavat perustuslain 11 § uskonnon ja omantunnon vapaudesta sekä uskonnonvapauslaki (453/2003), jonka tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetyn uskonnonvapauden käyttäminen. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 28/2006 vp) hallituksen esityksestä ortodoksisesta kirkosta perustellut kirkon omaa toimintaa ja hallintoa koskevan norminantovallan delegointia kirkolliskokoukselle perustuslain 11 §:ssä turvatulla uskonnonvapaudella, johon sisältyy uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia ja oikeus päättää omista asioistaan.

Kirkkohallituksen tehtävistä on nykyisin säädetty kirkkolain lisäksi kirkkohallituksen toimintaa ohjaavassa ohjesäännössä. Esityksessä ehdotetaan, että kirkkohallituksen tehtävistä säädettäisiin kattavasti kirkkolain 22 luvun 2 §:ssä, jolloin asiasta ei enää määrättäisi kirkkohallituksen ohjesäännössä.

Voimassa olevan kirkkolain 2 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan kirkolliskokous voi antaa kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta tarkempia määräyksiä. Säännös ehdotetaan kumottavaksi. Piispainkokous ja kirkkohallitus antaisivat tarkempia määräyksiä kirkkolain ja kirkkojärjestyksen soveltamisesta. Ehdotetuissa kirkkolain 21 luvun 2 §:n 5 kohdassa ja 22 luvun 2 §:n 7 kohdassa yksilöidään ne asiaryhmät, joissa toimielimet voisivat antaa säädösten täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä.

HE 75/2015 vp

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittamista koskevaan säännökseen kirkkolain 24 luvun 14 §:ssä ehdotetaan tarkennuksia, jotka johtuvat ehdotuksesta kumota evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annettu laki. Kumottavaksi ehdotetun lain 7 §:ssä on muutoksenhakukiello työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan ja sen jaoston päätöksestä. Samassa yhteydessä muutoksenhaku on kielletty kirkollisen työnantajaviranomaisen päätökseen, joka on tehty evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n 2 momentin nojalla. Nämä muutoksenhakukiellot ovat virkaehtosopimustoiminnan luonteesta johtuen edelleen tarpeen ja ne ehdotetaan sijoitettaviksi kirkkolain 24 luvun 14 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdiksi. Kysymys on lainsäädäntöteknisestä ratkaisusta, ja nykytilaan verrattuna valituskiellot eivät lisäänty.

Täytäntöönpanomääräysten lisäksi kirkkohallituksella on kirkon keskushallintoviranomaisena toimivalta antaa kirkon ja seurakuntien hallintoa koskevia ohjeita. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on todennut, että viranomainen voi laissa säädetyn tehtävänsä alalla antaa ohjeita ilman eri valtuutustakin. Ohjeiden antamista tarkoittavat lain säännökset ovat perustuslakivaliokunnan mukaan omiaan hämärtämään lain nojalla annettavien, viranomaismääräyksiin sisältyvien velvoittavien oikeussääntöjen ja suosituluonteisten ohjeiden välistä eroa (PeVL 6/2006 vp ja PeVL 17/2004 vp). Kirkkohallitukselle ehdotettava toimivalta antaa tarkempia ohjeita piispantarkastuksen toimittamisesta ehdotetaan sijoitettavaksi kirkon järjestysmuodon sekä hiippakuntien ja seurakuntien itsenäisen aseman vuoksi kirkkojärjestyksen 18 luvun 5 §:ään.

Ehdotuksen ei voida katsoa sisältävän perustuslain kanssa ristiriitaisia säännöksiä, mistä syystä kirkkolain muutos voidaan säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kirkkolain muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan kirkkolain (1054/1993) 2 luvun 3 §:n 2 momentti, muutetaan 2 luvun 2 §:n 2 momentti ja 3 §:n otsikko, 3 luvun 1 §:n 1 momentti ja 6 §, 6 luvun 4 §, 12 §:n 2 momentti, 17 §:n 5 momentti, 35 §:n 3 momentti, 44 §:n 1 momentti, 55 §:n 1 momentin 6 kohta ja 2 momentin 4 kohta sekä 64 §:n 5 momentti, 11 luvun 2 §:n otsikko, 1 momentti sekä 2 momentin 3 kohta, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 4 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 5 §, 20 luvun 1 §, 7 §:n 2 momentti ja 8—10 §, 21 ja 22 luku, 24 luvun 14 §:n 1 momentti ja 25 luvun 8 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 2 §:n 2 momentti laissa 236/2006, 3 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1274/2003 ja 6 § osaksi laissa 1303/1997, 6 luvun 4 §, 12 §:n 2 momentti, 17 §:n 5 momentti, 35 §:n 3 momentti, 44 §:n 1 momentti, 55 §:n 1 momentin 6 kohta ja 2 momentin 4 kohta sekä 64 §:n 5 momentti laissa 1008/2012, 11 luvun 2 §:n otsikko, 1 momentti sekä 2 momentin 3 kohta laissa 821/2004, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 4 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 5 § laissa 1011/2012, 20 luvun 1 § osaksi laeissa 677/1997 ja 1164/1999, 7 §:n 2 momentti osaksi laeissa 936/1996 ja 1274/2003, 8 § osaksi laissa 828/2005 ja 9 § osaksi laissa 1274/2003, 24 luvun 14 §:n 1 momentti laeissa, 1274/2003, 1008/2012 ja 414/2014 sekä 25 luvun 8 § laeissa 706/1999, 902/2007 ja 1008/2012, sekä

lisätään 25 lukuun uusi 8 b § seuraavasti:

2 luku

Kirkkolaki ja muut kirkkoa koskevat säädökset

2 §

Kirkkolain säätäminen. Lausunnot ja esitykset

Kirkolliskokouksen tekemää kirkkolakiehdotusta tutkittaessa voidaan oikaista ehdotuksessa oleva sellainen lainsäädäntötekniinen virhe, joka ei vaikuta kirkkolakiehdotuksen sisältöön. Oikaisu voidaan tehdä kirkkohallituksen annettua asiasta lausunnon tai tehtyä siitä aloitteen.

---

3 §

Kirkon vaalijärjestys ja säädösten julkaiseminen

---

3 luku

Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako

1 §

Hiippakunta

Kirkollista hallintoa varten maa on jaettu hiippakuntiin. Hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kirkolliskokous. Kirkolliskokous päättää myös hiippakunnan rajojen muuttamisesta, jollei 6 §:n 4 momentista muuta johdu.

---

6 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kuuluminen hiippakuntaan

Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, kuuluu Porvoon hiippakuntaan.

Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluu siihen hiippakuntaan, johon se perustettaessa määrätään.

Seurakuntayhtymä on sen hiippakunnan tuomiokapitulin alainen, johon enemmistö seurakuntien läsnä olevista jäsenistä kuuluu.

Kirkkohallitus päättää:

1) seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan, jos seurakunnan kielellinen enemmistö on vaihtunut ja muuttunut tilanne on kestänyt viisi vuotta;

2) seurakunnan kuulumisesta hiippakuntaan, jos eri hiippakuntiin kuuluvat seurakunnat yhdistetään, niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta tai seurakuntayhtymä taikka seurakunta liittyy toisen hiippakunnan seurakuntayhtymään.

6 luku

Henkilöstö

4 §

Kirkon virka- ja työehtosopimukset

Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksen sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden etujen valvomiseksi perustettujen yhdistysten välillä voidaan, niin kuin siitä erikseen säädetään, virka- ja työehtosopimuksin sopia seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen palveluksessa olevien palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista sen estämättä, mitä niistä säädetään tässä laissa tai muissa seurakuntaa, seurakuntayhtymää, tuomiokapitulia tai kirkkohallitusta koskevissa säädöksissä.

12 §

Virkasuhteeseen ottaminen

Kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virkaan voidaan suostumuksensa nojalla ottaa sellainen henkilö, joka ei ole hakenut sitä ja jonka kelpoisuudesta on esitetty selvitys.

---

17 §

Koeaika

Koeaikaa ei sovelleta kirkkoherran, piispan, pappisasessorin, lääninrovastin eikä kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virkaan.

---

35 §

Virkasuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi

Piispan, kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan ja kirkkohallituksen osastonjohtajan virkasuhdetta ei voi muuttaa osa-aikaiseksi.

---

44 §

Lomauttaminen

Työnantajalla on oikeus lomauttaa viranhaltija siten, että virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään toistaiseksi tai määräajaksi joko kokonaan tai osittain virkasuhteen muutoin pysyessä voimassa, jos työnantajalla on 52 §:n mukainen peruste irtisanoa virkasuhde. Kirkkoherraa, piispaa, kirkkohallituksen viraston johtavaa viranhaltijaa ja kirkkohallituksen osastonjohtajaa ei voida lomauttaa. Seurakunnan muun papin sekä lehtorin lomauttamisesta on pyydetävä tuomiokapitulin lausunto. Lomauttaminen ei estä viranhaltijaa ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

---

55 §

Irtisanomisaika

Työnantajan irtisanoessa viranhaltijan virkasuhteen irtisanomisaika on vähintään:

---

6) kaksi kuukautta, kun kysymyksessä on kirkkoherran, piispan, kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan tai kirkkohallituksen osastonjohtajan virka.

Viranhaltijan irtisanoessa virkasuhteensa irtisanomisaika on vähintään:

---

4) kaksi kuukautta, kun kysymyksessä on kappalainen, kirkkoherra, piispa, kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija tai kirkkohallituksen osastonjohtaja.

---

64 §

Virantoimituksesta pidättämisestä päättävä viranomainen

Kirkkohallituksen viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä päättää kirkkohallitus. Kirkkohallituksen viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija.

11 luku

Seurakuntayhtymä

2 §

Seurakuntayhtymän tehtävät

Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkollisverotusta, kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken sekä kirkon keskusrahastoon ja kirkon eläkerahastoon suoritettavia maksuja ja talousarviota, rahatoimintaa, kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta.

Seurakuntayhtymän on lisäksi hoidettava seurakuntien henkilöstöasiat, jotka koskevat:

---

3) virka- ja työehtosopimusten tekemistä ja tulkintaa sekä paikallisesti toteutettavien palkantarkistusten tekemistä tai palkantarkistuksia koskevien esitysten tekemistä kirkon työmarkkinalaitokselle;

---

15 luku

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous

1 §

Varojen käyttäminen

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tulee osallistua kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston menojen rahoittamiseen siten kuin 22 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään.

4 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997). Tilintarkastukseen sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015) siltä osin kuin tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä ei toisin säädetä.

---

5 §

Tilintarkastajan vastuu

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessa tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädettyä tilintarkastajan tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

20 luku

Kirkolliskokous

1 §

Kirkolliskokouksen kokoonpano

Kirkon edustajina kirkolliskokouksessa ovat:

- 1) hiippakuntien piispat;
- 2) kenttäpiispa;
- 3) yhdeksänkymmentäkuusi valittua edustajaa, joista kolmekymmentäkaksi pappia ja kuusi-kymmentäneljä maallikkoa;
- 4) saamelaiskäräjien valitsema saamelaisten edustaja;
- 5) valtioneuvoston määräämä edustaja.

Edustajien tulee olla kirkon jäseniä. Yksi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista maallikkoedustajista tulee valita Ahvenanmaan seurakunnista.

Tuomiokapituli määrää keskuudestaan piispan tilalle pappisjäsenen, jos piispan virka on avoinna tai piispalla on este. Arkkihiippakunnan tuomiokapituli määrää pappisjäsenen vain, jollei arkkipiispa eikä piispa osallistu kirkolliskokoukseen.

7 §

Kirkolliskokouksen tehtävät

Kirkolliskokouksen tehtävänä on:

- 1) hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja ja kirkkokäsikirja;
- 2) käsitellä kysymyksiä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja, sekä ryhtyä toimenpiteisiin niiden johdosta;
- 3) tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta sekä hyväksyä kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys;
- 4) antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja lausua toivomuksia valtioneuvostolle kirkon ja valtion suhdetta koskevista merkittävistä kysymyksistä;
- 5) päättää hiippakunnan perustamisesta, sen rajojen muuttamisesta tai hiippakunnan lakkauttamisesta siten kuin 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään;
- 6) päättää kirkon suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin sekä yhteistyöstä niiden kanssa;
- 7) päättää kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta;

HE 75/2015 vp

8) perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan, piispojen ja kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virat;

9) valita ja vapauttaa kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja 22 luvun 1 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut kirkkohallituksen jäsenet;

10) hyväksyä kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä talousarviot ja päättää:

a) seurakuntien vuosittaisista maksuista kirkon keskusrahastoon ja kirkon eläkerahastoon;

b) perusteista, joiden mukaan valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa (430/2015) tarkoitettu rahoitus jaetaan seurakunnille, seurakuntayhtymille ja kirkkohallitukselle;

11) tarkastuttaa kirkon keskusrahaston, kirkon eläkerahaston ja muiden kirkkohallituksen sekä hiippakuntien viranomaisten hoidossa olevien rahastojen ja muiden varojen tilit ja hallinto, vahvistaa niiden tilinpäätökset ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä;

12) käsitellä ne muut asiat, jotka sille tässä tai muussa laissa taikka kirkkojärjestyksessä säädetään.

8 §

Edustajan esteellisyys

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja muu edustaja on esteellinen ottamaan osaa häntä henkilökohtaisesti koskevan päätöksen tekemiseen.

9 §

Esitykset ja aloitteet

Piispainkokouksella, kirkkohallituksella ja hiippakuntavaltuustolla on oikeus tehdä esityksiä sekä edustajalla aloitteita kirkolliskokoukselle. Niiden käsittelemisestä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

10 §

Määräenemmistön vaativat päätökset

Ensimmäisessä käsittelyssä kaikilta kohdiltaan hyväksytyksi tullut valiokunnan ehdotus on otettava eri täysistunnossa kokonaisuutena toiseen käsittelyyn sellaisena kuin se on ensimmäisessä käsittelyssä päätetty, jos asia koskee:

1) raamatunkäännöstä, kristinoppia, virsikirjaa tai kirkkokäsikirjaa;

2) kirkon uskoa ja oppia koskevaa tai niihin pohjautuvaa periaatteellista kannanottoa sekä ryhtymistä toimenpiteisiin niiden johdosta;

3) kirkkolain säätämistä, muuttamista tai kumoamista koskevaa ehdotusta tai kirkkojärjestyksen hyväksymistä.

Ehdotus tulee hyväksytyksi, jos sitä toisessa käsittelyssä kannattaa vähintään kolme neljäsosaa annetuista äänistä.

21 luku

Piispainkokous

1 §

Piispainkokouksen kokoonpano

Piispainkokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat.

2 §

Piispainkokouksen tehtävät

Piispainkokouksen tehtävänä on:

- 1) käsitellä kirkon uskoa, opetusta ja työtä koskevia asioita;
- 2) käsitellä hiippakuntien hoitoa koskevia asioita;
- 3) käsitellä kirkon ykseyttä, ekumeenisia suhteita, kirkon lähetystehtävää ja kirkon suhdetta muihin uskontoihin koskevia asioita sekä päättää kirkon edustamisesta näissä kysymyksissä;
- 4) tehdä esitys kirkolliskokoukselle kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta;
- 5) antaa kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä, jos asia koskee:
  - a) kirkkoon liittyvälle annettavaa opetusta;
  - b) jumalanpalvelusta tai kirkollista toimitusta;
  - c) rippikoulua, rippikoulun pitämistä koskevaa lupaa tai rippikoulussa käytettäviä oppikirjoja;
  - d) pappisvirkaa;
  - e) papin tai lehtorin virkaa tai tällaiseen virkaan pyrkivältä vaadittavaa tutkintoa;
- 6) tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle;
- 7) suorittaa muut tehtävät, jotka sille tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä säädetään.

22 luku

Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto, kirkon eläkerahasto ja kirkon työmarkkinalaitos

1 §

Kirkkohallituksen kokoonpano ja toimikausi

Kirkkohallituksen jäseniä ovat:

- 1) arkkipiispa puheenjohtajana;
- 2) piispainkokouksen valitsevat kaksi piispaa;
- 3) kirkolliskokouksen valitsevat kaksi pappia;
- 4) kirkolliskokouksen valitsevat maallikkojäsenet, joita valitaan yksi jokaisesta hiippakunnasta.

Kirkkohallituksen toimikausi on neljä vuotta.

Maallikkojäsenen tulee olla vaalikelpoinen kirkolliskokouksen maallikkoedustajaksi.

Kirkkohallituksen jaostoista ja virastokollegiosta määrätään kirkkohallituksen ohjesäännössä. Virastokollegion jäseniä ovat kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja osastonjohtajat.

2 §

Kirkkohallituksen tehtävät

- Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä:
- 1) hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa;
  - 2) toimia kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston hallituksena;
  - 3) valmistella asioita kirkolliskokoukselle sekä huolehtia sen päätösten täytäntöönpanosta;
  - 4) hoitaa kirkon suhteita valtioon ja muuhun yhteiskuntaan ja valvoa kirkon etua;
  - 5) antaa valtioneuvoston kirkolta pyytämät lausunnot, jollei 20 luvun 7 §:n 2 momentista muuta johdu;
  - 6) edistää kirkon toimintaa ja seurakuntien työtä;
  - 7) antaa tarkempia määräyksiä, jollei 21 luvun 2 §:stä muuta johdu:
    - a) kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta siten kuin tässä laissa erikseen säädetään;
    - b) viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta;
    - c) seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta; - 8) hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien, kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston kirjanpito ja palkanlaskenta sekä niihin liittyvä maksuliikenne;
  - 9) hoitaa kirkollisiin tarkoituksiin määrättyjä rahastoja sekä ottaa vastaan kirkolle lahjana ja testamenttina annettua omaisuutta;
  - 10) määrätä, mihin yleisiin tarkoituksiin kolehteja on päiväjumalanpalveluksissa kannettava;
  - 11) päättää ulkomaisten opintojen, koulutuksen tai ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta, joita 6 luvun 15 §:ssä tarkoitetaan;
  - 12) perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen virat, jollei 20 luvun 7 §:n 2 momentista muuta johdu;
  - 13) valita kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet;
  - 14) julkaista kirkon säädöskokoelmassa siihen otettavat säädökset;
  - 15) hoitaa ne tehtävät, jotka eivät kuulu muulle kirkon viranomaiselle.
- Edellä 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.
- Kirkkohallitus edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tekee kirkon puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet, jollei 19 luvun 1 §:n 2 momentista tai tämän luvun 14 §:stä muuta johdu.
- Kirkkohallituksen on annettava 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettu päätös neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus on toimitettu kirkkohallitukselle, jollei toisin säädetä.

3 §

Päätösvallan siirtäminen ja asian ottaminen ylemmän toimielimen ratkaistavaksi

Kirkkohallituksen jaostolle, virastokollegiolle, johtokunnalle tai kirkkohallituksen viranhaltijalle voidaan antaa oikeus ratkaista asioita kirkkohallituksen puolesta siten kuin kirkkojärjestyksessä säädetään.

Virastokollegion, johtokunnan tai viranhaltijan tekemä päätös voidaan siirtää kirkkohallituksen ratkaistavaksi siten kuin kirkkojärjestyksessä säädetään, jollei asian siirtämistä erikseen kielletä tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä.

Johtokunnan kokoonpanosta, valinnasta, toimikaudesta ja tehtävistä säädetään kirkkojärjestyksessä.

HE 75/2015 vp

4 §

Päätösvaltaisuus

Kirkkohallitus, sen jaosto ja johtokunta on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä. Virastokollegio on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään kolme jäsentä.

5 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahaston talousarvion mukaisesti:

- 1) taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien ja seurakuntayhtymien tukemiseen sekä seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntarakenteen kehittämiseen;
- 2) hautaustoimesta, väestökirjanpidosta sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvistä tehtävistä seurakunnille ja seurakuntayhtymille aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen;
- 3) hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon menoihin;
- 4) kirkon yhteisiin tarkoituksiin sekä muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

Kirkon keskusrahaston kotipaikka on Helsinki.

6 §

Kirkon eläkerahasto

Kirkon eläkerahasto toimii kirkon eläkelaitoksena ja huolehtii sen tehtävistä siten kuin siitä erikseen säädetään. Kirkon eläkerahaston varoja käytetään eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamiseen.

Kirkon eläkerahaston kotipaikka on Helsinki.

7 §

Maksut kirkon keskusrahastolle

Jokainen seurakunta tai seurakuntayhtymä suorittaa kirkon keskusrahastolle vuosittain:

- 1) enintään kymmenen prosenttia viimeksi toimitetun verotuksen laskennallisesta kirkollisverosta (*perusmaksu*);
- 2) kirkolliskokouksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvän maksun (*palvelumaksu*) niiden tehtävien hoitamisesta, joista säädetään 2 §:n 1 momentin 8 kohdassa.

8 §

Maksut kirkon eläkerahastolle

Jokainen seurakunta tai seurakuntayhtymä suorittaa kirkon eläkerahastolle vuosittain:

- 1) eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamista ja rahastoimista varten eläketurvan alaiselle viranhaltijalle tai työntekijälle sinä varainhoitovuonna maksamastaan palkasta prosentteina määrätyn maksun (*eläkemaksu*), jolloin palkkaan luetaan myös vapaa asunto lämpöineen;
- 2) kirkolliskokouksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvät työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuusuodet;

HE 75/2015 vp

3) kirkon eläkerahaston kartuttamista varten enintään viisi prosenttia viimeksi toimitetun verotuksen kirkollisverosta (*eläkerahastomaksu*).

9 §

Maksujen viivästyseuraamukset

Edellä 7 ja 8 §:ssä säädettyjen maksusuoritusten viivästyessä niille on maksettava kirkolliskokouksen määräämän korkoprosentin mukaista vuotuista viivästyskorkoa. Korkoprosentti saa olla enintään kuusi prosenttiyksikköä suurempi kuin Suomen Pankin kulloinkin korkolain (633/1982) 12 §:n nojalla ilmoittama viitekorko. Viitekoron muutos otetaan huomioon muutosta seuraavan kalenterivuoden alusta. Kirkkohallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta vapauttaa seurakunnan ja seurakuntayhtymän suorittamasta viivästyskorkoa.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän 7 §:n 1 ja 2 kohdan sekä 8 §:n 2 kohdan nojalla maksettavaksi määrätty maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

10 §

Keskusrahastoavustukset

Kirkon keskusrahastosta myönnetään seurakunnille ja seurakuntayhtymille verotulojen täydennystä ja harkinnanvaraista avustusta. Näistä avustuksista säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

11 §

Eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin saadun rahoituksen jakaminen

Kirkon keskusrahasto jakaa valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa tarkoitetun vuosittaisen rahoituksen seurakunnille ja seurakuntayhtymille.

Kirkkohallituksella on oikeus käyttää kirkolliskokouksen päätöksen mukainen osa rahoituksesta niihin kirkon yhteisen jäsenrekisterin ylläpitoon liittyviin kirkkohallituksen tehtäviin, joista säädetään laissa.

Rahoituksen jaosta seurakunnille ja seurakuntayhtymille säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

12 §

Sijoitustoiminnan valvonta

Kirkon eläkerahaston sijoitustoimintaa valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonnan toimivallasta ja valvontamaksusta säädetään erikseen lailla.

13 §

Taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset

Kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston talouden hoidosta, maksujen maksamisesta kirkon keskusrahastolle ja kirkon eläkerahastolle sekä keskusrahastoavustuksista ja niiden hakemismenettelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

HE 75/2015 vp

Kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston sekä muiden kirkkohallituksen ja hiippakuntien hallussa olevien rahastojen ja varojen tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015). Talouden hoitoon sovelletaan muutoin, mitä seurakunnan ja seurakuntayhtymän talouden hoidosta tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Taloushallinnon muusta järjestämisestä määrätään tarkemmin kirkkohallituksen hyväksymässä taloussäännössä.

14 §

Kirkon työmarkkinalaitos

Kirkkohallituksen yhteydessä on kirkon työmarkkinalaitos, joka toimii seurakuntien, seurakuntayhtymien, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen edunvalvojana työmarkkina-asioissa.

Kirkon työmarkkinalaitoksen tehtävänä on neuvotella ja sopia seurakuntien, seurakuntayhtymien, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen puolesta niiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista virka- ja työehtosopimuksin sekä työsuojelun yhteistoiminnasta niin kuin niistä erikseen säädetään. Lisäksi työmarkkinalaitoksen tehtävänä on suorittaa muut lain mukaan evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitokselle kuuluvat tehtävät. Työmarkkinalaitos voi antaa suosituksia asioista, joista ei voida sopia virkaehtosopimuksin.

Työmarkkinalaitoksen päätösvaltaa 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa käyttää sen valtuuskunta, jollei päätösvaltaa ole johtosäännössä annettu valtuuskunnan toimielimelle tai kirkkohallituksen viranhaltijalle. Valtuuskunnan kokoonpanosta, valinnasta, toimikaudesta ja tehtävistä säädetään kirkkojärjestyksessä.

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

14 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen

Muutosta ei saa hakea oikaisuvaatimuksella tai valittamalla:

1) kirkolliskokouksen muutoin kuin 23 luvun 6 §:n nojalla tekemään päätökseen ja piispainkokouksen päätökseen;

2) piispan ja tuomiokapitulin yhdessä tekemään päätökseen pappisvirkaan hyväksymisestä, pappisviran palauttamisesta eikä piispan yksin muutoin kuin 19 luvun 5 §:n nojalla tekemään päätökseen;

3) kirkkohallituksen 23 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen;

4) kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan päätökseen, jonka se on tehnyt tämän lain 22 luvun 14 §:ssä tarkoitettussa asiassa;

5) seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen viranomaisen päätökseen, joka on tehty evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n 2 momentin nojalla;

6) tuomiokapitulin päätökseen, jonka se on tehnyt 6 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa, 23 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa, kirkkojärjestyksen 2 luvun 3 §:ssä ja 9 §:n 2 momentissa, 6 luvun 14 §:n 2 momentissa, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:n 2 momentissa, 30 §:n 1 momentissa ja 38 §:ssä, 9 luvun 7 §:ssä, 19 luvun 11 §:ssä ja kirkon vaalijärjestyksen 3 §:n 3 momentissa, 55 §:n 1 momentissa, 58 ja 60 §:ssä tarkoitetuissa asioissa, eikä päätökseen, joka koskee kirkkojärjestyksen 6 luvun 12 §:ssä tarkoitettua pastoraalitutkinnon, ylemmän pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittamista;

7) vaalilautakunnan päätökseen, joka koskee kirkon vaalijärjestyksen 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustamisasiakirjan tutkimatta jättämistä sekä 19 tai 22 §:ssä tarkoitettua asiaa, eikä vaaliviranomaisen toimenpiteeseen tai päätökseen, joka koskee ennakkoäänestyksen toimittamista kotona;

8) hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luetteloa;

9) työnantajan viranhaltijalle antamaan varoitukseen, josta säädetään 6 luvun 26 §:n 3 momentissa; eikä

10) työnantajan esittämään pyyntöön tai määräykseen, joista säädetään 6 luvun 31 §:ssä.

---

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

8 §

Julkisuus ja salassapito

Kirkollishallinnossa sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, jollei 5 luvun 2 §:stä tai 6 luvun 28 tai 29 §:stä taikka 24 luvusta muuta johdu. Salassa on pidettävä myös asiakirja, joka koskee yksityiseen henkilöön kohdistuvaa sielunhoitoa tai diakoniatyötä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:ssä tarkoitettujen maksujen määräämisestä ja perimisestä päättävät kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, tuomiokapituli ja kirkkohallitus.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen ohje- tai johtosäännöllä, tuomiokapitulin työjärjestyksellä ja kirkkohallituksen ohjesäännöllä voidaan siirtää asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisuvaltaa sen alaiselle viranhaltijalle.

8 b §

Tiedonsaantioikeus

Kirkon työmarkkinalaitoksella on oikeus saada kirkkohallitukselta, tuomiokapitulilta sekä seurakunnan ja seurakuntayhtymän asianomaiselta viranomaiselta 22 luvun 14 §:ssä säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

Luottamushenkilöllä on oikeus saada kirkolliselta viranomaiselta tietoja sekä nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisena, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kirkolliselta viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita tilintarkastaja pitää tarpeellisena tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Mitä muussa laissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua kirkon työmarkkinalaitosta.

Kirkon eläkerahasto jatkaa kirkon keskusrahaston eläkerahaston toimintaa, ja kirkon keskusrahaston eläkerahaston varat, oikeudet ja velvoitteet siirtyvät kirkon eläkerahastolle tämän lain voimaan tullessa. Kirkon eläkerahaston eriyttämisestä itsenäiseksi julkisoikeudelliseksi oikeushenkilöksi ja siihen liittyvästä varojen, oikeuksien ja velvoitteiden luovuttamisesta ei ole

HE 75/2015 vp

suoritettava varainsiirtoveroa tai muuta veroseuraamusta. Kirkkohallitus voi tarvittaessa tarkemmin määrätä kirkon eläkerahastolle siirtyvistä varoista, oikeuksista ja velvoitteista.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2016 ja sen jälkeen alkavan tilikauden tilintarkastukseen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annettu laki (827/2005).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain 6 §:n nojalla annettu, tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan työjärjestys on voimassa siihen saakka, kunnes kirkkojärjestyksen (1055/1993) 22 luvun 15 §:n 3 momentin nojalla annettava johtosääntö tulee voimaan.

Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan kokoonpanoon, joka toimii tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä valtuuskunnan toimikauden loppuun saakka.

Tämän lain kumoaminen ei vaikuta niihin tehtäviin, jotka kirkon työmarkkinalaitoksen edustajilla on muun lain nojalla.

Muussa laissa oleva viittaus kumottavaan lakiin tarkoittaa tämän lain tultua voimaan kirkkolain (1054/1993) kirkon työmarkkinalaitosta koskevia säännöksiä.

3.

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain (968/1974)
3 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 830/2005, seuraavasti:

3 §

Kirkon työmarkkinalaitoksen järjestysmuodosta ja toiminnasta säädetään kirkkolaisissa
(1054/1993).

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

4.

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain (829/2005) 1 §:n
2 momentti seuraavasti:

1 §

Kirkon työmarkkinalaitoksen järjestysmuodosta ja toiminnasta säädetään kirkkolaisissa
(1054/1993).

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen

1.

Laki**kirkkolain muuttamisesta**

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan kirkkolain (1054/1993) 2 luvun 3 §:n 2 momentti, muutetaan 2 luvun 2 §:n 2 momentti ja 3 §:n otsikko, 3 luvun 1 §:n 1 momentti ja 6 §, 6 luvun 4 §, 12 §:n 2 momentti, 17 §:n 5 momentti, 35 §:n 3 momentti, 44 §:n 1 momentti, 55 §:n 1 momentin 6 kohta ja 2 momentin 4 kohta sekä 64 §:n 5 momentti, 11 luvun 2 §:n otsikko, 1 momentti sekä 2 momentin 3 kohta, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 4 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 5 §, 20 luvun 1 §, 7 §:n 2 momentti ja 8—10 §, 21 ja 22 luku, 24 luvun 14 §:n 1 momentti ja 25 luvun 8 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 2 §:n 2 momentti laissa 236/2006, 3 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1274/2003 ja 6 § osaksi laissa 1303/1997, 6 luvun 4 §, 12 §:n 2 momentti, 17 §:n 5 momentti, 35 §:n 3 momentti, 44 §:n 1 momentti, 55 §:n 1 momentin 6 kohta ja 2 momentin 4 kohta sekä 64 §:n 5 momentti laissa 1008/2012, 11 luvun 2 §:n otsikko, 1 momentti sekä 2 momentin 3 kohta laissa 821/2004, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 4 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 5 § laissa 1011/2012, 20 luvun 1 § osaksi laeissa 677/1997 ja 1164/1999, 7 §:n 2 momentti osaksi laeissa 936/1996 ja 1274/2003, 8 § osaksi laissa 828/2005 ja 9 § osaksi laissa 1274/2003, 24 luvun 14 §:n 1 momentti laeissa, 1274/2003, 1008/2012 ja 414/2014 sekä 25 luvun 8 § laeissa 706/1999, 902/2007 ja 1008/2012, sekä

lisätään 25 lukuun uusi 8 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 luku

Kirkkolaki ja muut kirkkoa koskevat säädökset

2 §

Kirkkolain säätäminen. Lausunnot ja esitykset

Ehdotus

2 luku

Kirkkolaki ja muut kirkkoa koskevat säädökset

2 §

Kirkkolain säätäminen. Lausunnot ja esitykset

Kirkolliskokouksen tekemää kirkkolakiehdotusta tutkittaessa voidaan oikaista ehdotuksessa oleva sellainen lainsäädäntötekniinen virhe, joka ei vaikuta kirkkolakiehdotuksen sisältöön. Kirkkohallituksen tulee antaa asiasta lausunto ennen oikaisun tekemistä.

Kirkolliskokouksen tekemää kirkkolakiehdotusta tutkittaessa voidaan oikaista ehdotuksessa oleva sellainen lainsäädäntötekniinen virhe, joka ei vaikuta kirkkolakiehdotuksen sisältöön. *Oikaisu voidaan tehdä kirkkohallituksen annettua asiasta lausunnon tai tehtyä siitä aloitteen.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Kirkon vaalijärjestys ja täytäntöönpanomääräykset. Säädösten julkaiseminen

*Kirkon vaalijärjestys ja **säädösten julkaiseminen***

Kirkolliskokous voi antaa kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta tarkempia määräyksiä. Milloin kirkkolaisissa on niin säädetty, määräykset antaa kirkkohallitus tai piispainkokous. Jos kirkkojärjestyksen säännös koskee jumalanpalvelusta, kirkollista toimitusta tai opetusta tai niihin liittyviin tehtäviin pyrkivältä vaadittavaa koulutusta ja kielitaitoa, määräyksen sen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa piispainkokous.

(kumotaan)

3 luku

3 luku

Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako

Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako

1 §

1 §

Hiippakunta

Hiippakunta

Kirkollista hallintoa varten maa on jaettu hiippakuntiin. Hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kirkolliskokous. Kirkolliskokous päättää myös hiippakunnan rajojen muuttamisesta, jollei 6 §:n 3 momentista muuta johdu.

Kirkollista hallintoa varten maa on jaettu hiippakuntiin. Hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kirkolliskokous. Kirkolliskokous päättää myös hiippakunnan rajojen muuttamisesta, jollei 6 §:n 4 momentista muuta johdu.

6 §

6 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kuuluminen hiippakuntaan

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kuuluminen hiippakuntaan

Seurakunta, jonka jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, kuuluu ruotsinkieliseen hiippakuntaan.

Seurakunta, jonka *läsnä olevien* jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, kuuluu *Porvoon* hiippakuntaan.

Seurakunta, jonka jäsenten enemmistön kieli on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluu siihen hiippakuntaan, johon se perustettaessa määrätään.

Seurakunta, jonka *läsnä olevien* jäsenten enemmistön kieli on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluu siihen hiippakuntaan, johon se perustettaessa määrätään.

Kun seurakunnan jäsenistössä on tapahtunut sellainen muutos, että enemmistön kieli on vaihtunut ja tämä muutos on kestänyt viisi vuotta, kirkkohallitus päättää seurakunnan

Seurakuntayhtymä on sen hiippakunnan tuomiokapitulin alainen, johon enemmistö seurakuntien läsnä olevista jäsenistä kuuluu. Kirkkohallitus päättää.

Voimassa oleva laki

siirtämisestä toiseen hiippakuntaan.

Seurakuntayhtymä on sen hiippakunnan tuomiokapitulin alainen, johon enemmistö seurakuntien yhteisestä väkiluvusta kuuluu.

6 luku

Henkilöstö

4 §

Kirkon virka- ja työehtosopimukset

Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkina-laitoksen sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden etujen valvomiseksi perustettujen yhdistysten välillä voidaan, niin kuin siitä erikseen säädetään, virka- ja työehtosopimuksin sopia kirkkohallituksen, tuomiokapitulin, seurakunnan tai seurakuntayhtymän palveluksessa olevien palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehtoista sen estämättä, mitä niistä säädetään tässä laissa tai muissa kirkkohallitusta, tuomiokapitulia, seurakuntaa ja seurakuntayhtymää koskevissa säädöksissä.

12 §

Virkasuhteeseen ottaminen

Kirkkoneuvoksen virkaan voidaan suostumuksensa nojalla ottaa sellainenkin henkilö, joka ei ole hakenut sitä ja jonka kelpoisuudesta on esitetty selvitys.

17 §

*Koeaika**Ehdotus*

1) seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan, jos seurakunnan kielellinen enemmistö on vaihtunut ja muuttunut tilanne on kestänyt viisi vuotta;

2) seurakunnan kuulumisesta hiippakuntaan, jos eri hiippakuntiin kuuluvat seurakunnat yhdistetään, niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta tai seurakuntayhtymä taikka seurakunta liittyy toisen hiippakunnan seurakuntayhtymään.

6 luku

Henkilöstö

4 §

Kirkon virka- ja työehtosopimukset

Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkina-laitoksen sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden etujen valvomiseksi perustettujen yhdistysten välillä voidaan, niin kuin siitä erikseen säädetään, virka- ja työehtosopimuksin sopia seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen palveluksessa olevien palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehtoista sen estämättä, mitä niistä säädetään tässä laissa tai muissa seurakuntaa, seurakuntayhtymää, tuomiokapitulia tai kirkkohallitusta koskevissa säädöksissä.

12 §

Virkasuhteeseen ottaminen

Kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virkaan voidaan suostumuksensa nojalla ottaa sellainen henkilö, joka ei ole hakenut sitä ja jonka kelpoisuudesta on esitetty selvitys.

17 §

Koeaika

Voimassa oleva laki

Mitä tässä pykälässä säädetään koeajasta, ei koske kirkkoherran, piispan, kirkkoneuvoksen, pappisasessorin eikä lääninrovastin virkoja.

35 §

Virkasuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi

Piispan ja kirkkoneuvoksen virkasuhdetta ei voi muuttaa osa-aikaiseksi.

44 §

Lomauttaminen

Työnantajalla on oikeus lomauttaa viranhaltija siten, että virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään toistaiseksi tai määräajaksi joko kokonaan tai osittain virkasuhteen muuttoin pysyessä voimassa, jos työnantajalla on 52 §:n mukainen peruste irtisanoa virkasuhde. Kirkkoherraa, piispaa ja kirkkoneuvosta ei voida lomauttaa. Seurakunnan muun papin sekä lehtorin lomauttamisesta on pyydetävä tuomiokapitulin lausunto. Lomauttaminen ei estä viranhaltijaa ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

55 §

Irtisanomisaika

Työnantajan irtisanoessa viranhaltijan virkasuhteen irtisanomisaika on vähintään:

6) kaksi kuukautta, kun kysymyksessä on kirkkoherran, piispan tai kirkkoneuvoksen virka.

Viranhaltijan irtisanoessa virkasuhteensa irtisanomisaika on vähintään:

4) kaksi kuukautta, kun kysymyksessä on kappalainen, kirkkoherra, piispa tai kirkkoneuvos.

Ehdotus

Koeaikaa ei sovelleta kirkkoherran, piispan, pappisasessorin, lääninrovastin eikä kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virkaan.

35 §

Virkasuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi

Piispan, kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan ja kirkkohallituksen osastonjohtajan virkasuhdetta ei voi muuttaa osa-aikaiseksi.

44 §

Lomauttaminen

Työnantajalla on oikeus lomauttaa viranhaltija siten, että virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään toistaiseksi tai määräajaksi joko kokonaan tai osittain virkasuhteen muuttoin pysyessä voimassa, jos työnantajalla on 52 §:n mukainen peruste irtisanoa virkasuhde. Kirkkoherraa, piispaa, kirkkohallituksen viraston johtavaa viranhaltijaa ja kirkkohallituksen osastonjohtajaa ei voida lomauttaa. Seurakunnan muun papin sekä lehtorin lomauttamisesta on pyydetävä tuomiokapitulin lausunto. Lomauttaminen ei estä viranhaltijaa ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

55 §

Irtisanomisaika

Työnantajan irtisanoessa viranhaltijan virkasuhteen irtisanomisaika on vähintään:

6) kaksi kuukautta, kun kysymyksessä on kirkkoherran, piispan, kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan tai kirkkohallituksen osastonjohtajan virka.

Viranhaltijan irtisanoessa virkasuhteensa irtisanomisaika on vähintään:

4) kaksi kuukautta, kun kysymyksessä on kappalainen, kirkkoherra, piispa, kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija tai kirkkohallituksen osastonjohtaja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

64 §

64 §

Virantoimituksesta pidättämisestä päättävä viranomainen

Virantoimituksesta pidättämisestä päättävä viranomainen

Kirkkohallituksen viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä päättää kirkkohallitus. Kirkkohallituksen viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää kansliapäällikkö.

Kirkkohallituksen viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä päättää kirkkohallitus. Kirkkohallituksen viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää *kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija*.

11 luku

11 luku

Seurakuntayhtymä**Seurakuntayhtymä**

2 §

2 §

*Tehtävät****Seurakuntayhtymän tehtävät***

Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat yhtymään kuuluvien seurakuntien kirkollisverotusta, kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken sekä kirkon keskusrahastoon suoritettavia maksuja ja talousarviota, rahatointa, kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta.

Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat *seurakuntayhtymään* kuuluvien seurakuntien kirkollisverotusta, kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken sekä kirkon keskusrahastoon *ja kirkon eläkerahastoon* suoritettavia maksuja ja talousarviota, rahatointa, kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta.

Seurakuntayhtymän on lisäksi hoidettava seurakuntien henkilöstöasiat, jotka koskevat:

Seurakuntayhtymän on lisäksi hoidettava seurakuntien henkilöstöasiat, jotka koskevat:

3) virka- ja työehtosopimusten tekemistä ja tulkintaa sekä paikallisesti toteutettavien palkantarkistusten tekemistä tai palkantarkistuksia koskevien esitysten tekemistä kirkon sopimusvaltuuskunnalle; *sekä*

3) virka- ja työehtosopimusten tekemistä ja tulkintaa sekä paikallisesti toteutettavien palkantarkistusten tekemistä tai palkantarkistuksia koskevien esitysten tekemistä kirkon *työmarkkinalaitokselle*;

15 luku

15 luku

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous**Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous**

1 §

1 §

*Varojen käyttäminen**Varojen käyttäminen*

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tulee

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tulee

Voimassa oleva laki

osallistua kirkon keskusrahaston menojen rahoittamiseen siten kuin *tämän lain* 22 luvun 8 §:ssä säädetään.

4 §

Taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kirjanpitovelvollisuudessa, kirjanpidossa, tilinpäätöksessä ja tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä kirjanpitolaisissa (1336/1997) ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään.

5 §

Kirkkohallituksen määräykset ja ohjeet

Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta. Kirkkohallitus voi antaa ohjeita muusta taloudenhoidosta ja tilintarkastuksesta.

20 luku

Kirkolliskokous

1 §

Kokoonpano

Kirkon edustajina kirkolliskokouksessa ovat

- 1) hiippakuntien piispat *tai, jos piispanvirka on avoinna tai piispalla on este, tuomiokapitulin keskuudestaan määräämä jäsen*;
  - 2) kenttäpiispa;
  - 3) yhdeksänkymmentäkuusi valittua edustajaa, joista kolmekymmentäkaksi pappia ja kuusikymmentäneljä maallikkoa;
  - 4) saamelaiskäräjien valitsema saamelaisen edustaja; *sekä*
  - 5) valtioneuvoston määräämä edustaja.
- Edustajien tulee olla kirkon jäseniä.

Ehdotus

osallistua kirkon keskusrahaston *ja kirkon eläkerahaston* menojen rahoittamiseen siten kuin 22 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään.

4 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997). Tilintarkastukseen sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015) siltä osin kuin tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä ei toisin säädetä.

5 §

Tilintarkastajan vastuu

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessa tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädettyä tilintarkastajan tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

20 luku

Kirkolliskokous

1 §

Kirkolliskokouksen kokoonpano

Kirkon edustajina kirkolliskokouksessa ovat:

- 1) hiippakuntien piispat;
  - 2) kenttäpiispa;
  - 3) yhdeksänkymmentäkuusi valittua edustajaa, joista kolmekymmentäkaksi pappia ja kuusikymmentäneljä maallikkoa;
  - 4) saamelaiskäräjien valitsema saamelaisen edustaja;
  - 5) valtioneuvoston määräämä edustaja.
- Edustajien tulee olla kirkon jäseniä. *Yksi I*

Voimassa oleva laki

Arkkhiippakunnan tuomiokapituli määrää 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun jäsenen vain silloin, kun ei arkkipiispa eikä piispa osallistu kirkolliskokoukseen.

Pappisedustajien ja maallikkoedustajien 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu luku jaetaan hiippakuntien kesken niiden väkiluvun mukaisessa suhteessa siten, että todetaan ensin hiippakunnasta valittavien edustajien kokonaismäärä ja sitten paikkojen jakaantuminen pappis- ja maallikkoedustajien kesken. Ahvenanmaan seurakunnista valitaan yksi maallikkoedustaja eikä näiden seurakuntien väkilukua oteta huomioon muita edustajanpaikkoja hiippakuntien kesken jaettaessa. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan vähintään kaksi pappia ja neljä maallikkoa.

Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain työjärjestyksessä määrättyinä tai kirkolliskokouksen muutoin päättäminä päivinä.

7 §

Kirkolliskokouksen tehtävät

Kirkolliskokouksen asiana on

- 1) hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja, kirkkokäsikirja ja *messusävelmistö*;
- 2) käsitellä kysymyksiä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja, sekä ryhtyä toimenpiteisiin niiden johdosta;
- 3) tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta;
- 4) hyväksyä kirkkojärjestys;
- 5) hyväksyä kirkon vaalijärjestys;
- 6) antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja lau-

Ehdotus

momentin 3 kohdassa tarkoitetuista maallikkoedustajista tulee valita Ahvenanmaan seurakunnista.

Tuomiokapituli määrää keskuudestaan piispan tilalle pappisjäsenen, jos piispan virka on avoinna tai piispalla on este. Arkkhiippakunnan tuomiokapituli määrää pappisjäsenen vain, jollei arkkipiispa eikä piispa osallistu kirkolliskokoukseen.

7 §

Kirkolliskokouksen tehtävät

Kirkolliskokouksen *tehtävänä* on:

- 1) hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja ja kirkkokäsikirja;
- 2) käsitellä kysymyksiä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja, sekä ryhtyä toimenpiteisiin niiden johdosta;
- 3) tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta *sekä hyväksyä kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys*;
- 4) antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja lausua toivomuksia valtioneuvostolle kirkon ja valtion suhdetta koskevissa merkittävässä kysymyksissä;
- 5) päättää hiippakunnan perustamisesta, sen rajojen muuttamisesta tai hiippakunnan lakkauttamisesta siten kuin 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään;
- 6) päättää kirkon suhteista muihin kirkkoi-

Voimassa oleva laki

sua toivomuksia valtioneuvostolle kysymyksistä, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin Suomessa oleviin uskontokuntiin, avioliitto ja perhettä, ihmisoikeuksia, toimeentuloa ja sosiaaliturvaa, uskonnonopetusta ja koulukasvatusta, valaa ja muita senkaltaisista asioista annettavia säädöksiä, sekä kirkollisverotuksen perusteita ja kirkon palveluksessa olevien palkkaa, eläkkeitä tai muita taloudellisia etuja;

7) antaa tarkempia määräyksiä kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta, sikäli kuin tätä oikeutta ei ole 2 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisesti annettu kirkkohallitukselle tai piispa kokoukselle;

8) päättää hiippakunnan perustamisesta, sen rajojen muuttamisesta tai hiippakunnan lakkauttamisesta niin kuin 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään;

9) päättää kirkon suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin sekä yhteistyöstä niiden kanssa;

10) perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan, piispojen sekä kirkkoneuvosten virat ja valita ja vapauttaa kirkkoneuvokset sekä 22 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainitut kirkkohallituksen jäsenet;

11) vahvistaa kirkon keskusrahaston talousarvio ja päättää, kuinka paljon seurakuntien on vuosittain maksettava kirkon keskusrahastoon;

12) tarkastuttaa kirkon keskusrahaston ja muiden kirkkohallituksen sekä hiippakuntien viranomaisten hoidossa olevien rahastojen ja muiden varojen tilit ja hallinto, vahvistaa niiden tilinpäätökset ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä;

13) käsitellä kirkon keskusrahaston toiminta- ja taloussuunnitelma sekä kirkkohallituksen ja sopimusvaltuuskunnan kertomukset; sekä

Ehdotus

hin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin sekä yhteistyöstä niiden kanssa;

7) päättää kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta;

8) perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan, piispojen ja kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virat;

9) valita ja vapauttaa kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja 22 luvun 1 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettut kirkkohallituksen jäsenet;

10) hyväksyä kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä talousarviot ja päättää:

a) seurakuntien vuosittaisista maksuista kirkon keskusrahastoon ja kirkon eläkerahastoon;

b) perusteista, joiden mukaan valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annettussa laissa (430/2015) tarkoitettu rahoitus jaetaan seurakunnille, seurakuntayhtymille ja kirkkohallitukselle;

11) tarkastuttaa kirkon keskusrahaston, kirkon eläkerahaston ja muiden kirkkohallituksen sekä hiippakuntien viranomaisten hoidossa olevien rahastojen ja muiden varojen tilit ja hallinto, vahvistaa niiden tilinpäätökset ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä;

12) käsitellä ne muut asiat, jotka sille tässä tai muussa laissa taikka kirkkojärjestyksessä säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14) käsitellä ne muut asiat, jotka sille tässä tai muussa laissa taikka kirkkojärjestyksessä annetaan.

8 §

Puheenjohtaja, työjärjestys ja esteellisyys

Kirkolliskokouksen puheenjohtajana on arkkipiispa tai, jos arkkipiispan virka on avoinna, virassa vanhin piispa.

Kirkolliskokous vahvistaa itselleen työjärjestyksen, valitsee kaksi varapuheenjohtajaa ja asettaa tarvittavat valiokunnat.

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja muu edustaja on esteellinen ottamaan osaa häntä henkilökohtaisesti koskevan päätöksen tekemiseen.

Käsiteltäessä kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten vaalia, ottavat käsittelyyn ja päätöksentekoon osaa vain ne edustajat, joiden palvelussuhteen ehtoja kirkon virkaehtosopimus tai kirkon työehtosopimus eivät koske.

9 §

Esitykset, aloitteet ja asioiden käsitteleminen

Piispainkokouksella, kirkkohallituksella ja hiippakuntavaltuustolla on oikeus tehdä esityksiä sekä edustajalla aloitteita kirkolliskokoukselle. Niiden käsittelemisestä täysistunnossa ja valiokunnissa sekä äänestämisestä ja vaalin toimittamisesta määrätään kirkkojärjestyksessä. Tarkempia määräyksiä niistä voidaan antaa työjärjestyksessä.

Asia raukeaa, jos sitä ei ole ennen kirkolliskokouksen toimikauden päättymistä käsitelty loppuun tai annettu muun elimen kuin kirkolliskokouksen valiokunnan valmisteltavaksi.

10 §

Määräenemmistön vaativat päätökset

Kun 7 §:n 2 momentin 1, 2, 3 tai 4 kohdassa mainitussa asiassa on täysistunnossa päätetty valiokunnan ehdotuksen kustakin kohdasta, ehdotus on eri täysistunnossa otettava kokonaisuutena toiseen käsittelyyn sellaisena

8 §

Edustajan esteellisyys

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja muu edustaja on esteellinen ottamaan osaa häntä henkilökohtaisesti koskevan päätöksen tekemiseen.

9 §

Esitykset ja aloitteet

Piispainkokouksella, kirkkohallituksella ja hiippakuntavaltuustolla on oikeus tehdä esityksiä sekä edustajalla aloitteita kirkolliskokoukselle. Niiden käsittelemisestä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

10 §

Määräenemmistön vaativat päätökset

Ensimmäisessä käsittelyssä kaikilta kohdiltaan hyväksytyksi tullut valiokunnan ehdotus on otettava eri täysistunnossa kokonaisuutena toiseen käsittelyyn sellaisena kuin se on ensimmäisessä käsittelyssä päätetty, jos asia

Voimassa oleva laki

kuin se on ensimmäisessä käsittelyssä päätetty. Ehdotus tulee hyväksytyksi, jos sitä toisessa käsittelyssä kannattaa vähintään kolme neljäsosaa annetuista äänistä.

21 luku

Piispainkokous

1 §

Kokoonpano

Piispainkokouksen jäseniä ovat

1) hiippakuntien piispat tai, jos piispanvirka on avoinna tai piispalla on este, tuomiokapitulin hänen sijaansa keskuudestaan määräämä pappisjäsen;

2) kenttäpiispa; sekä

3) jokaisen tuomiokapitulin keskuudestaan määräämä asessori.

Arkkhiippakunnan tuomiokapituli määrää 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun jäsenen vain silloin, kun ei arkipiispa eikä piispa osallistu piispainkokoukseen.

2 §

Tehtävät

Piispainkokous

1) käsittelee kirkon uskoa, julistusta ja työtä sekä hiippakuntien hallintoa ja hoitoa koskevia asioita;

2) tekee esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle; sekä

3) suorittaa muut sille tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä annetut tehtävät.

Ehdotus

koskee:

1) raamatunkäännöstä, kristinoppia, virsi-kirjaa tai kirkkokäsikirjaa;

2) kirkon uskoa ja oppia koskevaa tai niihin pohjautuvaa periaatteellista kannanottoa sekä ryhtymistä toimenpiteisiin niiden johdosta;

3) kirkkolain säätämistä, muuttamista tai kumoamista koskevaa ehdotusta tai kirkkojärjestyksen hyväksymistä.

Ehdotus tulee hyväksytyksi, jos sitä toisessa käsittelyssä kannattaa vähintään kolme neljäsosaa annetuista äänistä.

21 luku

Piispainkokous

1 §

Piispainkokouksen kokoonpano

Piispainkokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat.

2 §

Piispainkokouksen tehtävät

Piispainkokouksen tehtävänä on:

1) käsitellä kirkon uskoa, opetusta ja työtä koskevia asioita;

2) käsitellä hiippakuntien hoitoa koskevia asioita;

3) käsitellä kirkon ykseyttä, ekumeenisia suhteita, kirkon lähetystehtävää ja kirkon suhdetta muihin uskontoihin koskevia asioita sekä päättää kirkon edustamisesta näissä kysymyksissä;

4) tehdä esitys kirkolliskokoukselle kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän

Voimassa oleva laki

Ehdotus

aseman lakkauttamisesta;

5) antaa kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä, jos asia koskee:

a) kirkkoon liittyvälle annettavaa opetusta;

b) jumalanpalvelusta tai kirkollista toimistusta;

c) rippikoulua, rippikoulun pitämistä koskevaa lupaa tai rippikoulussa käytettäviä oppikirjoja;

d) pappisvirkaa;

e) papin tai lehtorin virkaa tai tällaiseen virkaan pyrkivältä vaadittavaa tutkintoa;

6) tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle;

7) suorittaa muut tehtävät, jotka sille tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä säädetään.

22 luku

22 luku

Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto ja kirkon työmarkkinalaitos

Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto, kirkon eläkerahasto ja kirkon työmarkkinalaitos

1 §

1 §

Kirkkohallituksen kokoonpano

Kirkkohallituksen kokoonpano ja toimikausi

Kirkkohallituksen jäseniä ovat:

- 1) arkkipiispa puheenjohtajana;
- 2) piispainkokouksen *neljäksi vuodeksi kerrallaan* valitsevat kaksi piispaa;
- 3) kirkolliskokouksen *toimikaudekseen* valitsevat kaksi pappia; *sekä*
- 4) kirkolliskokouksen *toimikaudekseen* valitsevat maallikkojäsenet, joita valitaan yksi kustakin hiippakunnasta.

Kirkkohallituksen jäseniä ovat:

- 1) arkkipiispa puheenjohtajana;
- 2) piispainkokouksen valitsevat kaksi piispaa;
- 3) kirkolliskokouksen valitsevat kaksi pappia;
- 4) kirkolliskokouksen valitsevat maallikkojäsenet, joita valitaan yksi *jokaisesta* hiippakunnasta.

Kirkkohallituksen toimikausi on neljä vuotta.

Maallikkojäsenet tulee olla vaalikelpoisia kirkolliskokouksen maallikkoedustajiksi.

Kirkkohallituksen jaostoista ja virastokollegiosta määrätään sen ohjesäännössä. Virastokollegion jäseniä ovat kirkkoneuvoksen virassa olevat kirkkohallituksen viranhaltijat. *Milloin kirkkoneuvoksen virka on avoinna tai sen haltija on virkavapaana, kirkkohallitus voi määrätä virkaa hoitamaan muun viranhaltijan.*

Maallikkojäsenen tulee olla vaalikelpoinen kirkolliskokouksen maallikkoedustajaksi.

Kirkkohallituksen jaostoista ja virastokollegiosta määrätään *kirkkohallituksen* ohjesäännössä. Virastokollegion jäseniä ovat *kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja osastonjohtajat.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä:

1) hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa;

2) toimia kirkon keskusrahaston hallituksena;

3) antaa valtioneuvoston kirkolta pyytämät lausunnot, jollei lausunnon antaminen ole kirkolliskokouksen tehtävä;

4) valmistella asioita kirkolliskokoukselle;

5) huolehtia kirkolliskokouksen päätösten täytäntöönpanosta;

6) ohjata ja valvoa kirkolliskokouksen sen yhteyteen perustamien toimielinten työtä;

6 a) päättää ulkomaisten opintojen, koulutuksen tai ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta, joita 6 luvun 15 §:ssä tarkoitetaan;

7) perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen virat, jollei 20 luvun 7 §:n 2 momentista muuta johdu;

8) julkaista kirkon säädöskokoelmassa siihen otettavat säädökset;

9) määrätä, mihin yleisiin tarkoituksiin kolehteja on päiväjumalanpalveluksissa kannettava;

9 a) hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien ja kirkon keskusrahaston kirjanpito ja palkanlaskenta sekä niihin liittyvä maksuliikenne;

10) muutoinkin edistää kirkon toimintaa ja valvoa sen etua; sekä

11) hoitaa ne tehtävät, jotka eivät kuulu muulle kirkon viranomaiselle.

2 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä:

1) hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa;

2) toimia kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston hallituksena;

3) valmistella asioita kirkolliskokoukselle sekä huolehtia sen päätösten täytäntöönpanosta;

4) hoitaa kirkon suhteita valtioon ja muihin yhteiskuntaan ja valvoa kirkon etua;

5) antaa valtioneuvoston kirkolta pyytämät lausunnot, jollei 20 luvun 7 §:n 2 momentista muuta johdu;

6) edistää kirkon toimintaa ja seurakuntien työtä;

7) antaa tarkempia määräyksiä, jollei 21 luvun 2 §:stä muuta johdu:

a) kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta siten kuin tässä laissa erikseen säädetään;

b) viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta;

c) seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta;

8) hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien, kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston kirjanpito ja palkanlaskenta sekä niihin liittyvä maksuliikenne;

9) hoitaa kirkollisiin tarkoituksiin määrättyjä rahastoja sekä ottaa vastaan kirkolle lahjana ja testamenttina annettua omaisuutta;

10) määrätä, mihin yleisiin tarkoituksiin kolehteja on päiväjumalanpalveluksissa kannettava;

11) päättää ulkomaisten opintojen, koulutuksen tai ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta, joita 6 luvun

Voimassa oleva laki

Kirkkohallituksen 1 momentin 9 a kohdassa tarkoitetuista tehtävistä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkkohallitus edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tekee kirkon puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet, jollei 19 luvun 1 §:n 2 momentista muuta johdu.

Kirkkohallituksen on annettava 1 momentin 6 a kohdassa tarkoitettu päätös neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus on toimitettu kirkkohallitukselle, jollei toisin säädetä. *Kirkkohallituksen yhteydessä on neuvottelukunta, joka tarvittaessa antaa kirkkohallitukselle lausuntoja 6 luvun 15 §:ssä tarkoitettujen asioiden käsittelyä varten. Neuvottelukunta suorittaa lisäksi muita tutkintojen tunnustamiseen liittyviä tehtäviä sen mukaan kuin kirkkohallitus määrää. Neuvottelukunnan kokoonpanosta määrätään kirkkohallituksen hyväksymässä johtosäännössä.*

3 §

Toimivallan siirtäminen

Jaostoille, virastokollegiolle tai kirkkohallituksen viranhaltijoille voidaan *kirkkojärjestyksessä määrätyissä rajoissa* antaa oikeus ratkaista asioita kirkkohallituksen puolesta.

Kirkkohallitus voi siirtää toimivaltaansa asettamalleen johtokunnalle seuraavasti:

1) kirkon keskusrahaston eläkerahaston varojen sijoittamista koskevissa asioissa kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunnalle;

2) tämän luvun 2 §:n 1 momentin 9 a kohdan tehtäviä ja niitä hoitavaa henkilöstöä koskevissa asioissa palvelukeskuksen johtokunnalle.

Ehdotus

15 §:ssä tarkoitetaan;

12) perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen virat, jollei 20 luvun 7 §:n 2 momentista muuta johdu;

13) valita kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet;

14) julkaista kirkon säädöskokoelmassa siihen otettavat säädökset;

15) hoitaa ne tehtävät, jotka eivät kuulu muulle kirkon viranomaiselle.

Edellä 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkkohallitus edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tekee kirkon puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet, jollei 19 luvun 1 §:n 2 momentista tai tämän luvun 14 §:stä muuta johdu.

Kirkkohallituksen on annettava 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettu päätös neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus on toimitettu kirkkohallitukselle, jollei toisin säädetä.

3 §

Päätösvallan siirtäminen ja asian ottaminen ylemmän toimielimen ratkaistavaksi

Kirkkohallituksen jaostolle, virastokollegiolle, johtokunnalle tai kirkkohallituksen viranhaltijalle voidaan antaa oikeus ratkaista asioita kirkkohallituksen puolesta siten kuin kirkkojärjestyksessä säädetään.

Virastokollegion, johtokunnan tai viranhaltijan tekemä päätös voidaan siirtää kirkkohallituksen ratkaistavaksi siten kuin kirkkojärjestyksessä säädetään, jollei asian siirtämistä erikseen kielletä tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä.

HE 75/2015 vp

Voimassa oleva laki

Johtokunnan kokoonpanosta, valinnasta, toimikaudesta ja tehtävistä säädetään kirkkojärjestyksessä.

Toimivallan siirron nojalla tehdyt päätökset voidaan kirkkojärjestyksessä määrätyllä tavalla siirtää kirkkohallituksen ratkaistaviksi.

4 §

Päätösvaltaisuus

Kirkkohallitus ja sen jaosto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla. Virastokollegio on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään kolme jäsentä.

5 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahaston talousarvion mukaisesti:

1) eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamiseen;

2) taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien ja seurakuntayhtymien tukemiseen sekä seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntarakenteen kehittämiseen;

3) hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon menoihin;

4) kirkon yhteisiin tarkoituksiin sekä muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

Kirkon keskusrahasto toimii kirkon eläkelaitoksena ja huolehtii sen tehtävistä siten kuin siitä erikseen säädetään.

Kirkon keskusrahaston kotipaikka on Helsinki.

Ehdotus

Johtokunnan kokoonpanosta, valinnasta, toimikaudesta ja tehtävistä säädetään kirkkojärjestyksessä.

4 §

Päätösvaltaisuus

Kirkkohallitus, *sen* jaosto ja johtokunta on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä. Virastokollegio on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään kolme jäsentä.

5 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahaston talousarvion mukaisesti:

1) *taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien ja seurakuntayhtymien tukemiseen sekä seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntarakenteen kehittämiseen;*

2) *hautausoimesta, väestökirjanpidosta sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvistä tehtävistä seurakunnille ja seurakuntayhtymille aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen;*

3) hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon menoihin;

4) kirkon yhteisiin tarkoituksiin sekä muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

Kirkon keskusrahaston kotipaikka on Helsinki.

6 §

Kirkon eläkerahasto

Kirkon eläkerahasto toimii kirkon eläkelaitoksena ja huolehtii sen tehtävistä siten kuin

Voimassa oleva laki

Ehdotus

siitä erikseen säädetään. Kirkon eläkerahaston varoja käytetään eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamiseen.

Kirkon eläkerahaston kotipaikka on Helsinki.

7 §

Maksut kirkon keskusrahastolle

Jokainen seurakunta tai seurakuntayhtymä suorittaa kirkon keskusrahastolle vuosittain:

1) enintään kymmenen prosenttia viimeksi toimitetun verotuksen laskennallisesta kirkollisverosta (perusmaksu);

2) kirkolliskokouksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvän maksun (palvelumaksu) niiden tehtävien hoitamisesta, joista säädetään 2 §:n 1 momentin 8 kohdassa.

8 §

Maksut kirkon eläkerahastolle

Jokainen seurakunta tai seurakuntayhtymä suorittaa kirkon eläkerahastolle vuosittain:

1) eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamista ja rahastoimista varten eläketurvan alaiselle viranhaltijalle tai työntekijälle sinä varainhoitovuonna maksamastaan palkasta prosentteina määrätyn maksun (eläkemaksu), jolloin palkkaan luetaan myös vapaa asunto lämpöineen;

2) kirkolliskokouksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvät työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuuosuudet;

3) kirkon eläkerahaston kartuttamista varten enintään viisi prosenttia viimeksi toimitetun verotuksen kirkollisverosta (eläkerahastomaksu).

9 §

Maksujen viivästysseuraamukset

Edellä 7 ja 8 §:ssä säädettyjen maksusuoritusten viivästyessä niille on maksettava kirkolliskokouksen määräämän korkoprosentin mukaista vuotuista viivästyskorkoa. Korkoprosentti saa olla enintään kuusi prosenttiyksikköä suurempi kuin Suomen Pankin kulloinkin korkolain (633/1982) 12 §:n nojalla

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ilmoittama viitekorko. Viitekoron muutos otetaan huomioon muutosta seuraavan kalenterivuoden alusta. Kirkkohallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta vapauttaa seurakunnan ja seurakuntayhtymän suorittamasta viivästykskorkoa.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän 7 §:n 1 ja 2 kohdan sekä 8 §:n 2 kohdan nojalla maksettavaksi määrätty maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

10 §

Keskusrahastoavustukset

Kirkon keskusrahastosta myönnetään seurakunnille ja seurakuntayhtymille verotulojen täydennystä ja harkinnanvaraista avustusta. Näistä avustuksista säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

11 §

Eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin saadun rahoituksen jakaminen

Kirkon keskusrahasto jakaa valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa tarkoitetun vuosittaisen rahoituksen seurakunnille ja seurakuntayhtymille.

Kirkkohallituksella on oikeus käyttää kirkolliskokouksen päätöksen mukainen osa rahoituksesta niihin kirkon yhteisen jäsenrekisterin ylläpitoon liittyviin kirkkohallituksen tehtäviin, joista säädetään laissa.

Rahoituksen jaosta seurakunnille ja seurakuntayhtymille säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

12 §

Sijoitustoiminnan valvonta

Kirkon eläkerahaston sijoitustoimintaa valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonnan toimivallasta ja valvontamaksusta säädetään erikseen lailla.

13 §

Taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset

Kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston talouden hoidosta, maksujen maksamisesta kirkon keskusrahastolle ja kirkon eläkerahastolle sekä keskusrahastoavustuksista ja niiden hakemismenettelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston sekä muiden kirkkohallituksen ja hiippakuntien hallussa olevien rahastojen ja varojen tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015). Talouden hoitoon sovelletaan muutoin, mitä seurakunnan ja seurakuntayhtymän talouden hoidosta tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Taloushallinnon muusta järjestämisestä määrätään tarkemmin kirkkohallituksen hyväksymässä taloussäännössä.

14 §

Kirkon työmarkkinalaitos

Kirkkohallituksen yhteydessä on kirkon työmarkkinalaitos, joka toimii seurakuntien, seurakuntayhtymien, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen edunvalvojana työmarkkina-asioissa.

Kirkon työmarkkinalaitoksen tehtävänä on neuvotella ja sopia seurakuntien, seurakuntayhtymien, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen puolesta niiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista virka- ja työehtosopimuksin sekä työsuojelun yhteistoiminnasta niin kuin niistä erikseen säädetään. Lisäksi työmarkkinalaitoksen tehtävänä on suorittaa muut lain mukaan evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitokselle kuuluvat tehtävät. Työmarkkinalaitos voi antaa suosituksia asioista, joista ei voida sopia virkaehtosopimuksin.

Työmarkkinalaitoksen päätösvaltaa 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa käyttää sen valtuuskunta, jollei päätösvaltaa ole johdosäännössä annettu valtuuskunnan toimielimelle tai kirkkohallituksen viranhaltijalle. Valtuuskunnan kokoonpanosta, valinnasta,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

toimikaudesta ja tehtävistä säädetään kirkkojärjestyksessä.

24 luku

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku**Alistaminen ja muutoksenhaku**

14 §

14 §

*Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen**Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen*

Muutosta ei saa hakea oikaisuvaatimuksella tai valittamalla:

1) kirkolliskokouksen muutoin kuin 23 luvun 6 §:n nojalla tekemään päätökseen ja piispainkokouksen päätökseen;

2) piispan ja tuomiokapitulin yhdessä tekemään päätökseen pappisvirkaan hyväksymisestä, pappisviran palauttamisesta eikä piispan yksin muutoin kuin 19 luvun 5 §:n nojalla tekemään päätökseen;

3) kirkkohallituksen 23 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen;

4) tuomiokapitulin päätökseen, jonka se on tehnyt 6 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa, 23 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa, kirkkojärjestyksen 2 luvun 3 §:ssä ja 9 §:n 2 momentissa, 6 luvun 14 §:n 2 momentissa, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:n 2 momentissa, 30 §:n 1 momentissa ja 38 §:ssä, 9 luvun 7 §:ssä, 19 luvun 11 §:ssä ja kirkon vaalijärjestyksen 3 §:n 3 momentissa, 55 §:n 1 momentissa, 58 ja 60 §:ssä tarkoitetuissa asioissa, eikä päätökseen, joka koskee kirkkojärjestyksen 6 luvun 12 §:ssä tarkoitetun pastoraalitutkinnon, ylemmän pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittamista; (6.6.2014/414)

5) vaalilautakunnan päätökseen, joka koskee kirkon vaalijärjestyksen 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustamisasiakirjan tutkimatta jättämistä sekä 19 tai 22 §:ssä tarkoitettua asiaa, eikä vaaliviranomaisen toimenpiteeseen tai päätökseen, joka koskee ennakkoonestyksen toimittamista kotona;

6) hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee seurakuntavaalien tai kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luetteloa;

Muutosta ei saa hakea oikaisuvaatimuksella tai valittamalla:

1) kirkolliskokouksen muutoin kuin 23 luvun 6 §:n nojalla tekemään päätökseen ja piispainkokouksen päätökseen;

2) piispan ja tuomiokapitulin yhdessä tekemään päätökseen pappisvirkaan hyväksymisestä, pappisviran palauttamisesta eikä piispan yksin muutoin kuin 19 luvun 5 §:n nojalla tekemään päätökseen;

3) kirkkohallituksen 23 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen;

4) *kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan päätökseen, jonka se on tehnyt tämän lain 22 luvun 14 §:ssä tarkoitettussa asiassa;*

5) *seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen viranomaisen päätökseen, joka on tehty evankelisluterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n 2 momentin nojalla;*

6) *tuomiokapitulin päätökseen, jonka se on tehnyt 6 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa, 23 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa, kirkkojärjestyksen 2 luvun 3 §:ssä ja 9 §:n 2 momentissa, 6 luvun 14 §:n 2 momentissa, 16 §:n 1 mo-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7) työnantajan viranhaltijalle antamaan varoitukseen, josta säädetään 6 luvun 26 §:n 3 momentissa; eikä

8) työnantajan esittämään pyyntöön tai määräykseen, joista säädetään 6 luvun 31 §:ssä.

mentissa, 17 §:n 2 momentissa, 30 §:n 1 momentissa ja 38 §:ssä, 9 luvun 7 §:ssä, 19 luvun 11 §:ssä ja kirkon vaalijärjestyksen 3 §:n 3 momentissa, 55 §:n 1 momentissa, 58 ja 60 §:ssä tarkoitetuissa asioissa, eikä päätökseen, joka koskee kirkkojärjestyksen 6 luvun 12 §:ssä tarkoitetun pastoraalitutkinnon, ylemmän pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittamista;

7) vaalilautakunnan päätökseen, joka koskee kirkon vaalijärjestyksen 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustamisasiakirjan tutkimatta jättämistä sekä 19 tai 22 §:ssä tarkoitettua asiaa, eikä vaaliviranomaisen toimenpiteeseen tai päätökseen, joka koskee ennakkoäänestyksen toimittamista kotona;

8) hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee seurakuntavaalien tai kirkkoherran välitömän vaalin äänioikeutettujen luetteloa;

9) työnantajan viranhaltijalle antamaan varoitukseen, josta säädetään 6 luvun 26 §:n 3 momentissa; eikä

10) työnantajan esittämään pyyntöön tai määräykseen, joista säädetään 6 luvun 31 §:ssä.

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

8 §

Julkisuus ja salassapito

Kirkollishallinnossa sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, jollei 5 luvun 2 §:stä tai 6 luvun 28 tai 29 §:stä taikka 24 luvusta muuta johdu. Salassa on pidettävä myös asiakirja, joka koskee yksityiseen henkilöön kohdistuvaa sielunhoitoa tai diakoniatyötä.

Luottamushenkilöllä on oikeus saada kirkolliselta viranomaiselta tietoja sekä nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisena, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kirkolliselta viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita tilintarkastaja pitää tarpeellisena tarkastustehtävän hoitamiseksi.

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

8 §

Julkisuus ja salassapito

Kirkollishallinnossa sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, jollei 5 luvun 2 §:stä tai 6 luvun 28 tai 29 §:stä taikka 24 luvusta muuta johdu. Salassa on pidettävä myös asiakirja, joka koskee yksityiseen henkilöön kohdistuvaa sielunhoitoa tai diakoniatyötä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:ssä tarkoitettujen maksujen määräämisestä ja perimisestä päättävät kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, tuomiokapituli ja kirkkohallitus.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:ssä tarkoitettujen maksujen määräämisestä ja perimisestä päättävät kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, tuomiokapituli ja kirkkohallitus.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen ohje- tai johtosäännöllä, tuomiokapitulin työjärjestyksellä ja kirkkohallituksen ohjesäännöllä voidaan siirtää asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisovaltaa sen alaiselle viranhaltijalle.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen ohje- tai johtosäännöllä, tuomiokapitulin työjärjestyksellä ja kirkkohallituksen ohjesäännöllä voidaan siirtää asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisovaltaa sen alaiselle viranhaltijalle.

8 b §

Tiedonsaantioikeus

Kirkon työmarkkinalaitoksella on oikeus saada kirkkohallitukselta, tuomiokapitulilta sekä seurakunnan ja seurakuntayhtymän asiakirjoilta viranomaiselta 22 luvun 14 §:ssä säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

Luottamushenkilöllä on oikeus saada kirkkoliselta viranomaiselta tietoja sekä nähtävään asiakirjoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisena, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kirkkoliselta viranomaiselta tietoja ja nähtävään asiakirjoja, joita tilintarkastaja pitää tarpeellisena tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Mitä muussa laissa säädetään evankelisluterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua kirkon työmarkkinalaitosta.

Kirkon eläkerahasto jatkaa kirkon keskusrahaston eläkerahaston toimintaa, ja kirkon keskusrahaston eläkerahaston varat, oikeudet ja velvoitteet siirtyvät kirkon eläkerahastolle tämän lain voimaan tullessa. Kirkon eläkerahaston eriyttämisestä itsenäiseksi julkisoikeudelliseksi oikeushenkilöksi ja siihen liittyvästä varojen, oikeuksien ja velvoitteiden luovuttamisesta ei ole suoritettava varainsiirtovero tai muuta veroseuraamusta. Kirkkohallitus voi tarvittaessa tarkemmin määrätä kirkon eläkerahastolle siirtyvistä varoista, oikeuksista ja velvoitteista.

HE 75/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2016 ja sen jälkeen alkavan tilikauden
tilintarkastukseen.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.*

3.

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain (968/1974)
3 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 830/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

Virkaehtosopimus

3 §

Kirkon työmarkkinalaitoksen järjestys-
muodosta ja toiminnasta säädetään erikseen
lailla.
-----

3 §

Kirkon työmarkkinalaitoksen järjestys-
muodosta ja toiminnasta säädetään *kirkko-*
laissa (1054/1993).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

4.

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain (829/2005) 1 §:n
2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Kirkon työmarkkinalaitoksen järjestys-
muodosta ja toiminnasta säädetään erikseen
lailla.

Kirkon työmarkkinalaitoksen järjestys-
muodosta ja toiminnasta *säädetään kirkko-*
laissa (1054/1993).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 .